

BOSON
trajnostno načrtovanje, d.o.o.
Dunajska cesta 106
1000 Ljubljana, Slovenija

MESTNA OBČINA KOPER
Verdijeva ulica 10
6000 Koper

OBČINSKI PROGRAM VARSTVA OKOLJA MESTNE OBČINE KOPER 2021 – 2025

Julij, 2020

Naslov	Občinski program varstva okolja Mestne občine Koper 2021 – 2025
Naročnik	MESTNA OBČINA KOPER Verdijeva ulica 10, 6000 KOPER
Izvajalec	BOSON, trajnostno načrtovanje, d.o.o. Dunajska 106 1000 Ljubljana
Direktor (žig in podpis)	dr. Aljoša Jasim Tahir
Številka	337/20
Datum izdelave	Julij, 2020
Odgovorni vodja	dr. Aljoša Jasim Tahir
Sodelavci	dr. Nadja Romih
V sodelovanju z organi Mestne občine Koper in javnimi podjetji	ga. Andreja Poklar
Ključne besede	Mestna občina Koper, stanje okolja, okoljski problemi, program varstva okolja

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	4
2. POVZETEK POROČILA O STANJU OKOLJA MOK	6
2.1. SPLOŠNO O MESTNI OBČINI KOPER	6
2.2. GONILNE SILE	7
2.2.1. POSELITEV	8
2.2.2. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	9
2.2.3. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO	11
2.2.4. PROMET	12
2.2.5. RABA IN PRETVORBA ENERGIJE	13
2.3. PRITISKI - OBREMNITVE	14
2.3.1. RABA NARAVNIH VIROV	15
Prostor	15
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	15
Raba vode	16
2.3.2. EMISIJE ONESNAŽEVAL V OKOLJE	16
2.3.3. ODPADKI	20
2.4. STANJE OKOLJA	20
2.4.1. ZRAK	21
Onesnaženost zraka z ozonom	21
Onesnaženost zraka z dušikovim oksidom	22
Onesnaženost zraka s PM ₁₀	22
2.4.2. VODE	23
Kakovost površinskih voda	23
Kakovost morja	23
Kakovost pitne vode	23
Kakovost kopalnih voda	24
Kemijsko stanje podzemnih voda	24
2.4.3. TLA	24
2.4.4. NARAVA	25
Zavarovana območja	25
Posebna varstvena območja - območja Natura 2000	25
Ekološko pomembna območja (EPO)	26
Naravne vrednote (NV)	27
Jame	27
Rastlinstvo in habitatni tipi	27
Živalstvo	28
2.4.5. ZDRAVJE LJUDI	29
2.5. PRIKAZ NEKATERIH TRENDOV DEJAVNIKOV OKOLJA	30
2.6. OPREDELITEV KLJUČNIH OKOLJSKIH PROBLEMOV	31
2.7. ZAKLJUČEK	37
2.8. VIRI IN LITERATURA	39

3.	PROGRAM VARSTVA OKOLJA MOK	37
3.1.	VIZIJA ZA OPVO MOK 2021 – 2025	37
3.2.	STRATEŠKI CILJI OPVO MOK 2021 - 2025	38
3.3.	OPERATIVNI CILJI OPVO MOK 2021-2025	40
3.3.1.	OPERATIVNI CILJI ZA SC1 ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA VOD, TAL IN MORJA Z ONESNAŽEVALI IN S HRUPOM	41
	Sistemske ukrepe	42
	Ukrepi OC 1.1 Zmanjšanje obremenjevanja okolja z odpadno vodo	42
	Ukrepi OC 1.2 Zmanjšanje obremenjevanja tal s fitofarmaceutskimi sredstvi	43
	Ukrepi OC 1.3 Zmanjšanje obremenjenosti morskega okolja s podvodnim hrupom	44
	Ukrepi OC 1.4 Omejiti posege v obalnem pasu	44
3.3.2.	OPERATIVNI CILJI ZA SC2 IZVAJANJE AKTIVNEGA VAROVANJA NARAVE	45
	Sistemske ukrepe	46
	Ukrepi OC 2.1 Povečanje števila zavarovanih območij na območju MOK	46
	Ukrepi OC 2.2 Vzpostavitev trajnostnih oblik rabe prostora znotraj območij pomembnih za ohranjanje narave (npr.: turizem, rekreacija, promet, raba vodnih virov)	47
	Ukrepi OC 2.3 Zmanjšanje obremenjenosti NR Škocjanski zatok s hrupom in svetlobnim onesnaženjem	47
	Ukrepi OC 2.4 Omejevanje širjenja tujerodnih in invazivnih vrst	48
	Ukrepi OC 2.5 Zavarovati ogrožene vrste živali in povečati njihovo število v mestu in primestnem okolju MOK	48
3.3.3.	OPERATIVNI CILJI ZA SC3 ZMANJŠANJE OKOLJSKIH OBREMENITEV (PRITISKOV) NA ZDRAVJE LJUDI IN RANLJIVOSTI NA PODNEBNE SPREMEMBE	50
	Sistemske ukrepe	51
	Ukrepi OC 3.1 Zmanjšanje obremenjenosti s hrupom	51
	Ukrepi OC 3.3 Zmanjšanje koncentracije pritlehnega ozona	52
	Ukrepi OC 3.4 Blaženje vročinskih valov	52
	Ukrepi OC 3.5 Izboljšanje pogojev za izvajanje telesne dejavnosti prebivalcev na prostem	53
	Ukrepi OC 3.6 Izboljšanje izdatnosti in optimizacija izgub pri črpanju iz virov pitne vode	54
3.3.4.	OPERATIVNI CILJI ZA – SC4 VZPOSTAVITEV SISTEMA TRAJNOSTNE MOBILNOSTI	55
3.4.	PREGLED OKVIRNIH STROŠKOV IZVAJANJA CELOTNEGA OBČINSKEGA PROGRAMA VARSTVA OKOLJA V LETIH 2021 – 2025	56
4.	POJASNILA K UKREPOM	57
4.1.	OPIS UKREPOV ZA ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA VOD, TAL IN MORJA Z ONESNAŽEVALI IN S HRUPOM	57
	Sistemske ukrepe	57
	Ukrepi za zmanjšanje obremenjevanja okolja z odpadno vodo	59
	Ukrepi za zmanjšanje obremenjevanja tal s fitofarmaceutskimi sredstvi	60
	Ukrepi za zmanjšanje obremenjenosti morskega okolja s podvodnim hrupom	61
	Ukrepi za omejitve posegov v obalnem pasu	62
4.2.	OPIS UKREPOV ZA IZVAJANJE AKTIVNEGA VAROVANJA NARAVE	63
	Sistemske ukrepe	63
	Ukrepi za povečanje števila zavarovanih območij v MOK	63
	Ukrepi za vzpostavitev trajnostnih oblik rabe prostora znotraj območij pomembnih za ohranjanje narave (npr.: turizem, rekreacija, promet, raba vodnih virov)	64
	Ukrepi za zmanjšanje obremenjenosti NR Škocjanski zatok s hrupom in svetlobnim onesnaženjem	65
	Ukrepi za omejevanje širjenja tujerodnih in invazivnih vrst	66
	Ukrepi za zavarovanje ogrožene vrste živali in povečati njihovo število v mestu in primestnem okolju MOK	66
4.3.	OPIS UKREPOV ZA ZMANJŠANJE OKOLJSKIH OBREMENITEV (PRITISKOV) NA ZDRAVJE LJUDI IN RANLJIVOST NA PODNEBNE RAZMERE	68
	Sistemske ukrepe	68

Zmanjšanje obremenjenosti s hrupom.....	69
Ukrepi za zmanjšanje koncentracije pritlehnega ozona	71
Ukrepi za blaženje vročinskih valov	72
Ukrepi za izboljšanje pogojev za izvajanje telesne dejavnosti prebivalcev na prostem	74
Ukrepi za izboljšanje izdatnosti in optimizacija izgub pri črpanju iz virov pitne vode	76
5. PREGLED REALIZACIJE DOSEDANJIH IZVEDENIH UKREPOV IZ OBSTOJEČEGA OBČINSKEGA PROGRAMA ZA VARSTVO OKOLJA MOK 2015 - 2020	78
5.1. PREGLED STRATEŠKEGA CILJA 1: VZPOSTAVITEV SISTEMA TRAJNOSTNE MOBILNOSTI	80
Sistemski ukrepi za vzpostavitev trajnostne mobilnosti	80
Operativni cilj 1.2. Povečanje deleža nemotoriziranega prometa za 20 % do leta 2020.....	83
Operativni cilj 1.3. Zmanjšanje emisij onesnaževal in hrupa zaradi prometa	87
5.2. PREGLED STRATEŠKEGA CILJA 2: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI BIVALNEGA OKOLJA V MESTNI OBČINI KOPER.....	89
Sistemski ukrepi za izboljšanje kakovosti bivalnega okolja v Mestni občini Koper	89
Operativni cilj 2.1. Povečanje deleža OVE v rabi končne energije na 25 % do leta 2022	92
Operativni cilj 2.2. Povečanje energetske učinkovitosti za 20 % do leta 2022	92
Operativni cilj 2.3. Izboljšanje izdatnosti in kakovosti virov pitne vode	92
Operativni cilj 2.4. Izboljšanje okoljskih pogojev za zdravo življenje.....	94
Operativni cilj 2.5. Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje deleža ločeno zbranih frakcij.....	97
5.3. PREGLED STRATEŠKEGA CILJA 3: ZAGOTAVLJANJE AKTIVNEGA VARSTVA NARAVE.....	99
Sistemski ukrepi za zagotavljanje aktivnega varstva narave	99
Operativni cilj 3.1. Zagotavljanje aktivnega varstva narave	100
6. VIRI IN LITERATURA	102

KAZALO SLIK

Slika 1: Shematski prikaz opisa stanja okolja in vzročnih povezav v okolju	6
Slika 2: Prikaz območja Mestne občine Koper (Atlas okolja, 2019)	7
Slika 3: Prikaz gostote prebivalstva v letu 2018 (SURS, 2019)	9
Slika 4: Lokacije industrijskih naprav na območju MOK (spletni portal Atlas okolja: http://gis.arso.gov.si/ , julij 2019).....	10
Slika 5: Razloženo in naloženo blago v Luki Koper od leta 2010 do 2017 (SURS, 2019).....	12

KAZALO TABEL

Tabela 1: Emisije CO ₂ za posamezne sektorje v MOK leta 2010 (LEK MOK, 2013).....	16
Tabela 2: Število prekoračitev 8-urne ciljne ravni (120 µg/m ³) ozona v letu 2017 na merilnem mestu Koper (ARSO, 2019).....	22
Tabela 3:: Število prekoračitev opozorilnih vrednosti za ozon na merilnem mestu Koper (ARSO, 2019)	22
Tabela 4: Število prekoračitev mejne dnevne koncentracije PM ₁₀ na merilnem mestu Koper v letu 2018 (ARSO, 2019)	22
Tabela 5: Povprečne letne vrednosti koncentracij PM ₁₀ [µg/m ³] na merilnem mestu Koper (ARSO, 2019).....	23

SLOVAR KRATIC

AC – avtocesta
ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje
Ca – kalcij
CČN – centralna čistilna naprava
Cr – krom
Cu - baker
ČN – čistilna naprava
DDT – vrsta pesticida Dikloro-Difenil-Trikloroetan
DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic
ELKO – ekstra lahko kurilno olje
EPO – ekološko pomembno območje
FFS – fitofarmaceutvska sredstva
IRSOP – inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
JPP – javni potniški promet
KGZS-Zavod GO - Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica, izpostava Oddelka za kmetijsko svetovanje Koper

KPK – kemijska poraba kisika
KV – kritične vrednosti
LEK – Lokalni energetske koncept
LEK – lokalni energetske koncept
MBP NIB – Morska biološka postaja Piran, Nacionalni inštitut za biologijo
MČN – mala čistilna naprava
MKGP – ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MOK – Mestna občina Koper
MOP – Ministrstvo za okolje in prostor
MV – mejne vrednosti
NEPN – Nacionalni energetske in podnebni načrt
Ni – nikelj
NIJZ - Nacionalni inštitut za javno zdravje
NLZOH – Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano
NMVOC – nematanski hlapni ogljikovodiki
NO₂ – dušikov dioksid
NO_x – dušikovi oksidi
NR – Nacionalni rezervat
NUMO – Načrt upravljanja morskega okolja
NV – naravna vrednota
O₃ - ozon
OC – operativni cilj
OPN – Občinski prostorski načrt
OPOČKOV – operativni program odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih vod
OPPN – operativni podrobni prostorski načrt
OPVO – občinski program varstva okolja
OU – omilitveni ukrep
OV – opozorilne vrednosti
OVE – obnovljivi viri energije
PM10 – oznaka za koncentracijo prašne delce v zraku velikosti manjše kot 10 µm
PSO – Poročilo o stanju okolja
RKG – register kmetijskih gospodarstev
ROTS – Raziskave onesnaženosti tal Slovenije
RRC - Regionalni razvojni center
SC – strateški cilj
SDR – Standardna umrljivost prebivalstva (Standardized Death Rate)
SODO – sistemski operater distribucijskega omrežja
SURs – Statistični urad Republike Slovenije
TBT – tributil kositrove spojine
URE – učinkovita rabe energije
VOC – hlapljivi organski ogljikovodiki

VT – vodno telo

ZRSVN – Zavod RS za varstvo narave

ZVKDS – Zavod RS za varstvo kulturne dediščine

1. UVOD

Skladno s 106. členom Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) (nadalje ZVO-1) je mestna občina najmanj vsako četrto leto dolžna pripraviti in javno objaviti poročilo o stanju okolja. Osnova za izdelavo Občinskega programa varstva okolja (OPVO) je Poročilo o stanju okolja v Mestni občini Koper (MOK), ki ga je po predhodnem javnem naročilu izdelal Boson, d.o.o., avgust 2019, št. 315/19. Program varstva okolja mora biti izdelan skladno z nacionalnim programom in operativnim programom varstva okolja (38. členom ZVO-1).

V prvem delu je bil izveden pregled realizacije dosedanjih izvedenih ukrepov iz obstoječega Občinskega programa za varstvo okolja Mestne občine Koper 2015 – 2020 (Pregled realizacije) in pripravljen Povzetek poročila o stanju okolja za MOK 2019. Pregled realizacije je bil opravljen na podlagi pregleda relevantne dokumentacije na svetovnem spletu in pridobitve podatkov od deležnikov vključenih v realizacijo posameznih ukrepov. Na podlagi teh dveh dokumentov smo pripravili gradivo za 1. delavnico, ki je vključevalo Predlog vizije, strateških in operativnih ciljev. Na delavnico, ki je bila izvedena preko elektronske komunikacije zaradi razglásene epidemije COVID-19, je bila povabljen strokovna javnost.

Namen 1. delavnice je bil skupaj s strokovno javnostjo določiti vizijo, strateške in operativne cilje OPVO MOK 2021 – 2025. Ti cilji so osnova za določitev ukrepov oz. akcijskega načrta.

Na podlagi javno dostopnih podatkov in anketiranje posameznikov strokovnih služb (iz 1. delavnice) se je oblikoval Osnutek občinskega programa varstva okolja za MOK 2021 – 2025 (Osnutek OPVO 2021 – 2025), ki zajema novelacijo vizije in ciljev varstva okolja, prioritete, ter predlog ukrepov za doseganje zastavljenih ciljev skupaj s kazalci za spremljanje učinkov.

Osnutek OPVO 2021 – 2025 je gradivo za 2. delavnico, na katero je bila povabljen strokovna in interesna javnost za določitev ukrepov za izboljšanje stanja okolja v Mestni občini Koper.

Za izvedbo del smo anketirali posameznike iz naslednjih javnih ustanov:

- Mestna občina Koper,
- Rižanski vodovod,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (OE Koper),
- Inšpekcijska služba za okolje in prostor (OE Koper),
- ARSO, Agencija Republike Slovenije za okolje
- JP Marjetica Koper,
- NIJZ, Nacionalni inštitut za javno zdravje,
- Zavod RS za varstvo narave (OE Piran),

- NR Škocjanski zatok,
- Elektro Primorska,
- Luka Koper,
- Morska biološka postaja Piran, Nacionalni inštitut za biologijo,
- Regionalni razvojni center Koper
- Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (KGZS-Zavod GO), izpostava Oddelka za kmetijsko svetovanje Koper,
- Javni prometni prevozi (Arriva),
- Javni prometni prevozi (Nomago),
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo in
- Združenje ekoloških kmetov Obala.

2. POVZETEK POROČILA O STANJU OKOLJA MOK

Skladno s 106. členom Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) je mestna občina najmanj vsako četrto leto dolžna pripraviti in javno objaviti poročilo o stanju okolja. Izdelano Poročilo o stanju okolja v Mestni občini Koper (MOK) je osnova za izdelavo občinskega programa varstva okolja (OPVO), ki ga poleg operativnih programov za območje MOK v 38. členu nalaga ZVO-1.

Namen poročila o stanju okolja je vzpostavitev pregleda nad stanjem okolja z opredelitvijo ključnih problemov. Analiza stanja okolja je izhodišče za oblikovanje aktivnosti za izboljšanje kakovosti okolja. Poročilo je izdelano na podlagi zakonskih izhodišč, strateških in operativnih dokumentov, načrtov, strokovnih podlag in uradnih evidenc okoljskih podatkov ter intervjujev s posameznimi deležniki v okolju.

Predmetno poročilo (Povzetek poročila o stanju okolja v MOK) je povzetek daljšega osnovnega poročila. V tem poročilu so predstavljene ključne ugotovitve, vsi zbrani okoljski podatki pa so podani v daljšem osnovnem poročilu.

Vsebina povzetka sledi logiki vzorčno - posledične povezave med dejavniki v okolju (Slika 1). V začetnem delu so podani osnovnimi geografskimi opisi, katerim sledijo opisi gonilnih sil (promet, storitve, industrija, prebivalstvo, kmetijstvo itd.), nadalje so prikazane ključne obremenitve oz. pritiski na okolje, ki izhajajo iz teh gonilnih sil. Sledi prikaz stanja okolja. V končnem delu so opredeljeni ključni okoljski problemi, ki jih velja v bodoče nasloviti.

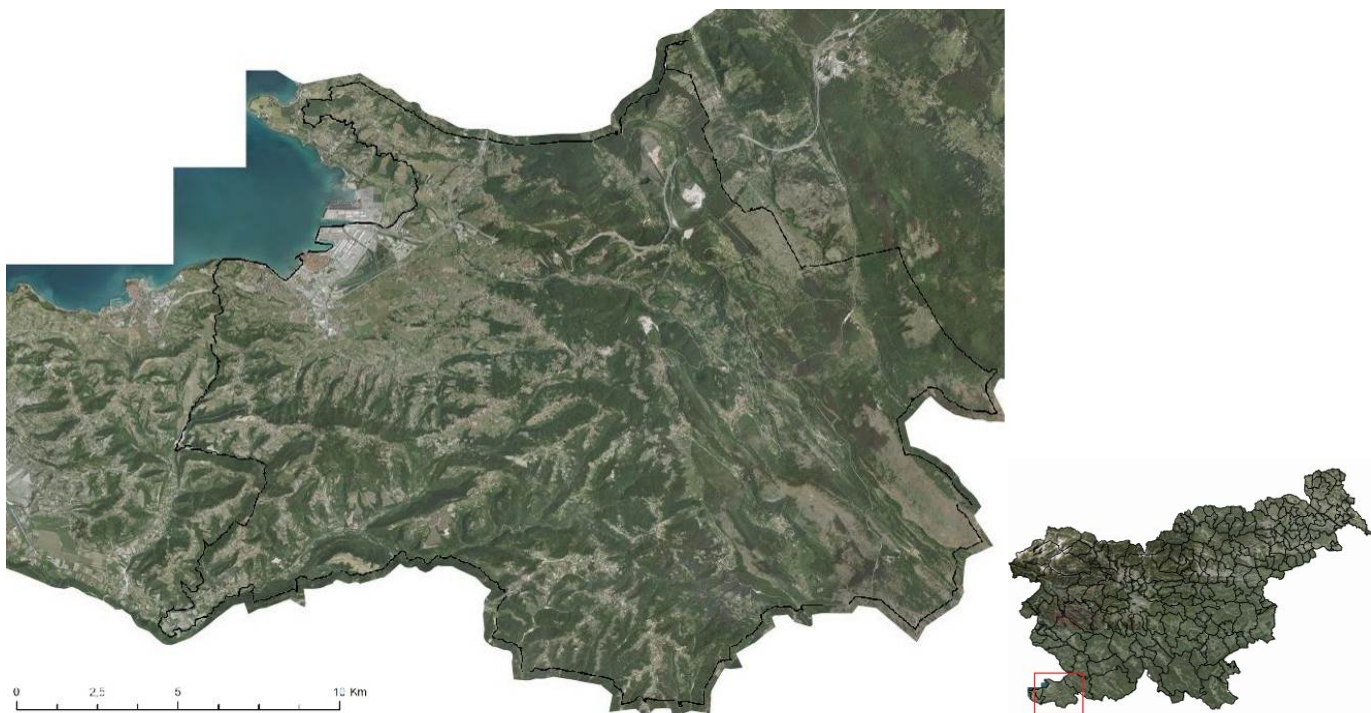
Slika 1: Shematski prikaz opisa stanja okolja in vzročnih povezav v okolju

2.1. SPLOŠNO O MESTNI OBČINI KOPER

Mestna občina Koper obsega 303,2 km² in spada v Obalno-kraško regijo, ki je po velikosti med najmanjšimi regijami v Sloveniji, po gospodarski razvitosti pa med bolj razvitimi. Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 7. mesto. Mestna občina Koper leži na nadmorski višini od 0 do 1028 metrov, najvišje ležeče območje pa je Rakitovec. Občina Koper meji na občine Ankaran, Hrpelje – Kozina, Izola, Milje (Italija), Piran in Trst.

Povprečna letna temperatura je okoli 15°C. Občina je v drugi polovici 2018 beležila 51.828 prebivalcev (SURS, 2019). Težišče naseljenosti v Mestni občini Koper je v obalnem pasu, saj največji delež prebivalstva živi v mestu Koper in primestnih naseljih.

Občina je ena izmed enajstih mestnih občin v Sloveniji. Je dvojezična, saj v njej živijo pripadniki italijanske manjšine. Naravne danosti ji omogočajo razvoj turizma, prometa (Luka Koper) in gojenje posebnih kultur v kmetijstvu. Občina je razdeljena na 22 krajevnih skupnosti in 104 naselij ter 13.660 evidentiranih hišnih števil. (SURS, 2019)

Slika 2: Prikaz območja Mestne občine Koper (Atlas okolja, 2019)

2.2. GONILNE SILE

Gonilne sile so dejavnosti v okolju, ki povzročajo pritiske oz. obremenitve in posledično vplivajo na spremembo stanja okolja.

GONILNE SILE	POSELITEV	Povečevanje števila prebivalcev. Najbolj rastejo naselja med 200-5000 prebivalci (Prade – Pobegi – Sv. Anton).
	GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	Povečana gospodarska dejavnost. Rast števila turistov (prihodi in prenočitve). Povečan obseg storitvenih dejavnosti v Kopru (nakupovalna središča).
	KMETIJSTVO, RIBIŠTVO IN GOZDARSTVO	Zmanjšanje kmetijske dejavnosti od leta 2000 dalje (št. kmet. gospod., površine kmet. zemljišč, število glav velike živine). Povečanje deleža ekoloških kmetij. Morski ribolov je v zadnjem desetletju v upadu.
	PROMET	Naraščanje prometa (cestnega, pomorskega, železniškega).

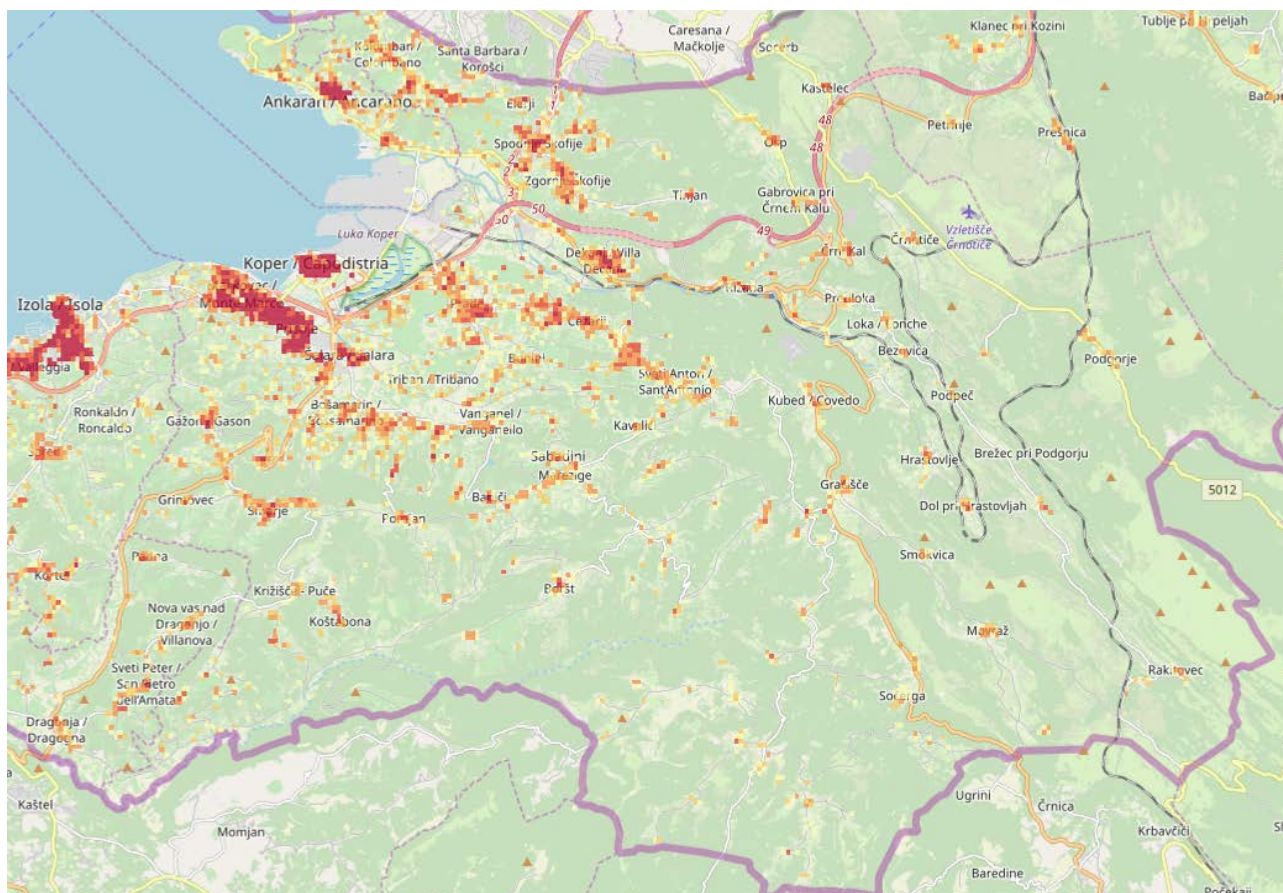
	RABA IN PRETVORBA ENERGIJE	Naraščanje rabe energije. Sicer nižja raba na preb. Kot velja za slo. Povprečje. Razmeroma visok delež OVE v končni rabi.
--	-------------------------------	--

2.2.1. POSELITEV

Po podatkih Statističnega urada (SURS, 2018) je leta 2018 občina štela 51.828 prebivalcev (25.579 moških in 26.249 žensk). Značilna je **visoka gostota poselitve**, ki je v letu 2018 znašala 170,9 preb./km² kar je bistveno nad slovenskim povprečjem (102,1 preb./km²) (SURS, 2018). Pretežni del prebivalstva se nahaja v mestnem naselju Koper ter v priobalnih in primestnih naseljih v neposredni okolici mesta Koper. Ostali del občine je redkeje poseljen.

Število prebivalcev v MOK se v zadnjem desetletju povečuje iz leta v leto. V obdobju 2008-2018 se je število prebivalcev MOK povečalo za 1.120 prebivalcev oz. 2,2 %, pri čemer upoštevamo, da prebivalce Ankarana od 2015 SURS ne obravnava več kot prebivalce MOK. Povečevanje števila moških je hitrejše od povečevanja števila žensk oz. se razlika med številom obeh spolov znižuje. Večji porast števila prebivalcev je opazen v zadnjih nekaj letih, kar je rezultat tako naravnega kot selitvenega prirasta. Posledica povečevanja števila prebivalstva je tudi višja gostota poselitve, ki se je v obdobju med letoma 2008 in 2018 zvišala za 8 preb./km² od leta 2014 do 2018 pa se je gostota prebivalstva zmanjšala za 1,5 preb./km² (odcepitev občine Ankaran).

Prebivalstvo mesta Koper ne narašča tako hitro kot prebivalstvo MOK. Najbolj intenzivno rastejo naselja med 200-5000 prebivalcev (izrazita rast v smeri Prade – Pobegi - Sv. Anton). Skupno šteje MOK 104 naselij. Večina prebivalstva (66,3 %) živi v naseljih večjih kot 1000 prebivalcev, ki se vsa nahajajo v okolici mesta Koper. Le 1,1 % vsega prebivalstva živi v naseljih velikosti do 50 prebivalcev.

Slika 3: Prikaz gostote prebivalstva v letu 2018 (SURs, 2019)

2.2.2. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

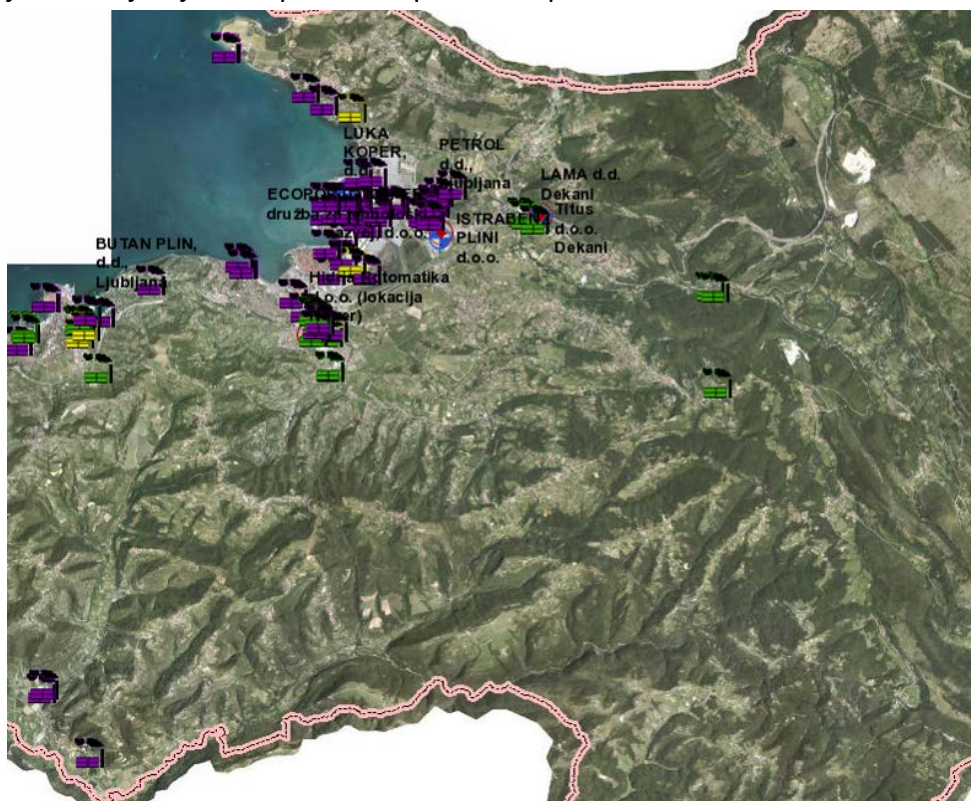
Gospodarstvo Obalno-kraške regije je v obravnavanem obdobju izkazovalo rast. V letu 2017 je neto čisti dobiček družb v obalno-kraški regiji obsegal v povprečju 5.728 evrov na zaposlenega, medtem ko je državno povprečje znašalo 7.524 evrov. Število zaposlenih (21.939) se je v statistični regiji leta 2017 povečalo za 6 odstotkov. Leta 2017 pa je bilo v MOK registriranih 6.295 podjetij, ki je s 23.602 zaposlenimi ustvarilo 3.888.931.000 € prihodkov. **Največ delavcev je bilo zaposlenih v gostinstvu in turizmu, kar ena petina. Največ prihodkov od prodaje, kar 37 odstotkov, so ustvarile družbe iz trgovinske dejavnosti, največjo neto dodano vrednost in neto čisti dobiček pa družbe iz dejavnosti prometa in skladiščenja.**

V gospodarstvu izstopa Luka Koper, ki prinaša pozitivne gospodarske učinke tako občini kot regiji in državi. Količina pretovorjenega blaga se stalno povečuje.

Med večjimi podjetji v MOK spadajo: Luka Koper d.d., Banka Koper d.d., Cimos d.d., Intereuropa, globalni logistični servis, d.d., Istrabenz d.d., Istrabenz plini d.o.o., Hidria Rotomatika d.o.o., Lama Dekani d.d. (Titus), Instalacija, skladiščenje in pretovarjanje naftnih derivatov d.o.o. in Vinakoper d.o.o.. Poleg teh so v MOK prisotna tudi javna podjetja Elektro Primorska Nova Gorica - PE Koper, Marjetica Koper d.o.o. in Rižanski vodovod Koper d.o.o.. Podjetje Tomos d.o.o. je od leta 2019 v stečaju.

INDUSTRIJA:

Industrijski obrati so v MOK skoncentrirani v priobalnem pasu oz. v okolici samega mesta Koper, kjer je tudi največji delež pozidanih površin in prebivalstva.

Slika 4: Lokacije industrijskih naprav na območju MOK (spletni portal Atlas okolja: <http://gis.arso.gov.si/>, julij 2019)

STORITVE:

Storitveni sektor je v vse večjem razvoju v Mestni občini Koper, predvsem na področju trgovine, nepremičnin in turizma. Večina storitev za MOK se odvija v samem mestu Koper. Zaledje oziroma podeželje MOK je storitveno šibkeje podprto. V zadnjih letih se na območju mesta Koper pospešeno razvijajo večja nakupovalna središča, kar povečuje oskrbno funkcijo mesta in posledično tudi prometne tokove.

Poleg komercialnih storitvenih dejavnosti so v mestu Koper prisotne še storitve javne uprave vključno z univerzitetnim središčem. V MOK imajo svoj sedež številna zastopstva, uvozno-izvozna podjetja in ostala trgovska podjetja, ki se ukvarjajo s trgovino na drobno. Na to ni vplivala le luka, ampak tudi bližina italijanske meje in znanje italijanskega jezika pri lokalnem prebivalstvu.

TURIZEM:

Občina je zadnja leta doživela preobrat v turizmu. Velik vložek je bil namenjen prenovi mestnega jedra in turistične infrastrukture, česar posledica je dvig števila prihodov in prenočitev turistov. Število domačih in tujih turistov v MOK v zadnjih letih močno narašča. V letu 2018 je bilo skupnih prihodov turistov za kar 31.362 več kot v letu 2017. Skupnih prenočitev domačih in tujih turistov pa za kar 110.428 več kot v letu 2017. (SURS, 2019).

Mestna občina Koper je za povečanje turističnega potenciala poleg popolne obnove obmorske promenade, vložila veliko v športni in nakupovalni turizem. Število nakupovalnih centrov je v zadnjih letih močno naraslo.

2.2.3. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO

Glede na podatke Upravne enote Koper je bilo junija 2019 v Mestni občini Koper skupaj z občino Ankaran registriranih 2.940 kmetijskih gospodarstev.

Danes so gospodarsko pomembne kmetijske panoge: vinogradništvo, zelenjadarstvo, oljkarstvo in sadjarstvo.

Kmetijstvo je skupaj z ribištvom v celotnem gospodarstvu glede na aktivno zaposlene obrobna panoga. Leta 2017 so aktivni v kmetijstvu predstavljali le 0,68 % vsega aktivnega prebivalstva občine (Slovenija: 2,36 %).

V letu 2017 je bilo v celotni Republiki Sloveniji v ekološko kontrolo vključenih 3.635 kmetijskih gospodarstev (kar predstavlja 5,2% vseh kmetij v Sloveniji) z 46.222 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (9,6 % od vseh kmetijskih zemljišč v uporabi v letu 2017). Glede na neuradne podatke Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica, izpostava za kmetijsko svetovanje Koper, je približno 25 % kmetij, ki oddajajo vlogo za subvencije (iz vseh obalnih občin) vključeno v ekološko kmetovanje. Trend je v povečevanju površin na posameznih kmetijah, povečujejo se površine pod oljčniki, večja se delež ekološke pridelave in število kmetij z različnimi dopolnilnimi dejavnostmi. Med ekološkimi pridelovalci so tudi večje specialirane kmetije, ki dajejo velik poudarek kakovosti. Med oljkarji, ki imajo certifikat iz sheme kakovosti ZOP (Zaščitena označba porekla) Slovenske Istre, je kar 69% ekoloških pridelovalcev. Večji vinarji pridelujejo grozdje in vino po načelih ekološkega kmetovanja in so vključenih v ekološko kontrolo. Vse več kmetij je vključenih v ekološko pridelavo sadja; prevladujejo mediteranske sadne vrste, kot so kaki, fige, žižule, granatno jabolko, mandelj. Nekoliko hitrejši razvoj ekološke pridelave v zadnjih letih pripisujemo poleg povečanega povpraševanja po ekološki hrani predvsem večji strokovni usposobljenosti strokovnjakov in pridelovalcev, razvoju tehnologij pridelave, predvsem večji dostopnosti ekoloških sredstev za varstvo rastlin, razvoju na boleznih odpornejših oziroma tolerantnejših sort in dobrim zgledom v praksi.

Po podatkih KSS Koper je četrtnina kmetijskih gospodarstev Slov. Istre, ki redno oddajo vlogo za ukrepe kmetijske politike, vključena v ukrep KOPOP – kmetijsko okoljsko podnebni program. Pogoje in zahteve naravi prijaznega kmetijstva (KOPOP) ter tesnega povezovanja kmetovanja in ohranjanja narave in okolja določa Program razvoja podeželja (PRP) za obdobje 2014-2020. Kmetija ima po vključitvi v KOPOP 5-letno obveznost za sonaravno, trajnostno kmetovanje. Zaradi zamude novega PRP, se pričakuje da bo do priprave novega PRP veljal PRP 2014-2020, najverjetneje še dve leti, 2021 in 2022. Kmetije, ki so se vključile v PRP leta 2015, podaljšujejo 5-letno obveznost za eno leto, torej, 2020, naslednje leto še za 2021, itd. (KGZS-Zavod GO, prav tam).

V Mestni občini Koper je po podatki ZGS v letu 2019 znašala površina gozdov cca 15.206 ha, kar predstavlja cca 48,9 % celotne površine občine.

Morski ulov v Slovenije se zelo zmanjšuje v zadnjih 20. letih in postaja vedno bolj obrobna panoga. Leta 2010 je znašal ulov 764 t, v letu 2012 329 t, leta 2014 254 t, leta 2015 196t, leta 2016 152t, v letu 2017 pa le še 128 t. (SURS, 2019)

Kmetijstvo je dejavnost, ki v MOK poleg gozdarstva, obsega površinsko najobsežnejša območja in je posledično največji ploskovni vir vnosa snovi v tla. Aktivne kmetijske površine pokrivajo 26,5 % (8.357 ha) MOK. (Lastni izračun, GERK, 2019)

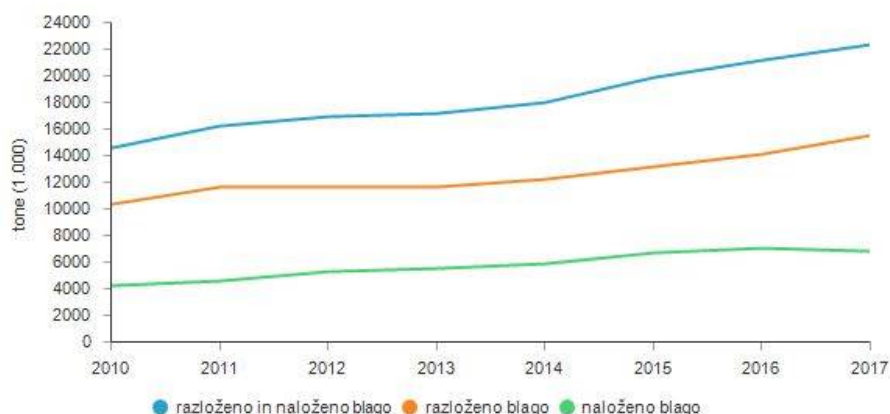
Gozdna posest je razdrobljena, posledica je ta, da so lastniki od gozda manj ekonomsko odvisni in manj pripravljeni za vlaganje v gozdove.

Na območju je prisotna večina lovnih vrst Slovenije. Srnjad je splošno razširjena vrsta, pojavlja se tudi jelenjad (predvsem v zaledju), veliko škodo pa ustvarjajo tudi divji prašiči, predvsem na kmetijskih zemljiščih. Povečuje se prisotnost volka in medveda.

Pomemben vpliv na lovstvo ter živalsko pestrost gozdov MOK ima tudi avtocesta Ljubljana - Koper - Sežana, saj s svojo traso prekinja pomembne migracijske poti divjadi.

2.2.4. PROMET

Eden glavnih dejavnikov rabe energije in obremenjevanja okolja v razvitih družbah je promet. Ta je skoraj popolnoma odvisen od rabe fosilnih goriv. Rast rabe energije je največja ravno v prometnem sektorju. Zgoščeni prometni tokovi, katerim je izpostavljeno območje Mestne občine Koper poleg pozitivnih učinkov, ki so predvsem ekonomske narave, predstavljajo tudi povečan pritisk na okolje. Najpomembnejša prometna infrastrukturna ureditev na ozemlju MOK je zagotovo Luka Koper. Pomorski promet je imel do leta 2005 izključno tovorni značaj oziroma pomen, kasneje pa je bil postavljen potniški terminal v Luki Koper, ki je omogočil tudi potniški pomorski promet.

Slika 5: Razloženo in naloženo blago v Luki Koper od leta 2010 do 2017 (SURS, 2019)

Koper je po svojem značaju železniška luka, saj je okoli 70 % pretovora opravljenega iz železnice, kar je zelo visok delež v evropskem merilu. Preostali delež si razdelita cestni promet in pretovor na manjša plovila, ni pa pretovora za potrebe lokalne industrije.

Najbolj obremenjeni cestni odseki kažejo za obdobje 2013 - 2017 na rahel porast cestnega prometa. Prometna obremenitev na območju MOK je največja v samem vstopu oziroma na vpadnici v mesto Koper, v povezavi z Luko Koper. V letu 2017 je bil najbolj obremenjen avtocestni odsek Srmin – Bertoki s povprečnim letnim dnevним prometom 43.000 vozil ter Bertoki - Koper – 42.266 vozil. V

sredini leta 2015 je bila zaključena izgradnja predora Markovec, ki povezuje Koper in Izolo, kar je razbremenilo obalni pas med Koprom in Izolo. V prometu je opaziti vpliv turističnih tokov (vikend in poletna sezona).

Število registriranih cestnih vozil v MOK v zadnjih letih narašča in je konec leta 2017 znašalo skupno 40.309 vozil, kar je 1.978 vozil več kot leto poprej.

Od leta 1999 do leta 2015 se je obremenjenost proge Koper-Divača v tovornem prometu povečala za 100%. Železniško omrežje je glede na lokacijo in strateško pomembno pozicijo mestne občine Koper slabo razvito. V MOK potekata dva glavna železniška kraka z enotirno progo, ki imata na območju MOK dolžino 47 km. Večinoma po njej poteka tovorni promet v povezavi z Luko Koper. S povečevanjem pretovora v Luki se posledično povečuje tudi tovorni železniški promet.

Avtobusni potniški promet obratuje na osmih linijah, in je zaradi razgibanosti terena edini ustrezen javni potniški promet. Vendar kljub temu še vedno popolnoma prevladuje individualni promet nad javnim. Razlog za to je razpršena poselitev in nizke stanovanjske gostote. Število prepeljanih potnikov je v obdobju 2014-2018 narastlo za skoraj 20 %.

Letalski linijski promet v MOK je vezan na bližnja letališča izven občine, in sicer v Portorožu, v sosednji Italiji ter na v Ljubljani (Brnik).

2.2.5. RABA IN PRETVORBA ENERGIJE

Aktualni podatki o rabi energije se na nivoju občine ne zbirajo na letni ravni, pač pa na vsakih 5 let ob prenovi lokalnega energetskega koncepta. V tem delu tako navajamo zadnje zbrane podatke iz LEK-a (l. 2013).

Raba končne energije na prebivalca MOK je v letu 2010 znašala 15,6 MWh, kar je pod slovenskim povprečjem. Potrebna primarna energija na prebivalca je bila v letu 2010 25,7 MWh/preb., kar je rahlo pod povprečjem Slovenije kjer je potreba 28,3 MWh/preb.

Najpomembnejši energent je električna energija z 39 % deležem, sledijo tekoča goriva (bencin, nafta) z 32 % deležem in ekstra lahko kurilno olje s 17% deležem v rabi končne energije.

Največji delež pri rabi končne energije pripada gospodinjstvom. Zaradi rabe električne energije tudi za ogrevanje in hlajenje, znaša specifična raba 60 kWh/m²/a (Normativ URE 2008 določa 40kWh/m²/a). Specifična raba toplote znaša 91,7 kWh/m²/a (Normativ URE 2008 določa 50 kWh/m²). Še vedno je zaznati visok delež rabe ELKO za ogrevanje v gospodinjstvih (46%).

Skupne kotlovnice oskrbujejo 2.718 stanovanj (11 % vseh stanovanj v MOK) ter 129 podjetij, eno osnovno šolo in en vrtec. Vir energije pri skupnih kotlovnica je tako propan kot tudi ELKO.

V MOK ni daljinskih sistemov za ogrevanje in hlajenje. Prav tako ni plinovodnega omrežja, ki pa je v planu.

Za MOK je značilen razmeroma visok delež obnovljivih virov energije v končni rabi, ki znaša 21,4% pri čemer prevladuje električna energija iz OVE, sledi ogrevanje (trda goriva). Skupaj znaša moč vseh sončnih elektrarn v MOK 3,36 MW.

2.3. PRITISKI - OBREMENITVE

Pritiski oz. obremenitve so posledica gonilnih sil (dejavnosti v okolju) in imajo neposreden in posreden vpliv na stanje okolja.

PRITISKI - OBREMENITVE	RABA NARAVNIH VIROV	Povečuje se raba prostora (pozidanost). Trend zmanjševanja kmetijskih površin se je vstavil. V porastu so površine ekstenzivnih sadovnjakov in oljčnikov. Povečuje se delež ekološkega kmetovanja. Njivske površine so v upadanju. Ustavil se je trend širjenja gozdnih površin. Morski gospodarski ribolov je v stalnem upadu v zadnjem desetletju. Raba pitne vode se v zadnjih 5 letih ni bistveno spremenila, ostaja pa problematična povečana raba v poletnih mesecih zaradi turizma in sušnega obdobja (občasne omejitve dobave).
	EMISIJE ONESNAŽEVAL V OKOLJE	<p>Povečujejo se emisije industrije v zrak in vode. Zaradi povečanja prometnih tokov je pričakovati tudi povečanje emisij toplogrednih plinov v zrak.</p> <p>V obdobju 2012-2017 se je povečalo št. priključenih prebivalcev na čistilne naprave, letna količina prečiščene vode in učinek čiščenja KPK. Količina izpusta onesnaževal v MOK v vode se je v tem obdobju povečala. Nekatere aglomeracije so še neopremljene s fekalno kanalizacijo, zato prihaja do obremenjevanja okolja z fekalnimi odpadnimi vodami.</p> <p>Gnojenje na območju MOK je ocenjeno kot ciljno oz. strokovno pravilno ali celo skromno do srednje gnojeno (obalni pas). Zaradi pomanjkanja živinoreje (naravnih gnojil) je povečan vnos umetnih gnojil.</p> <p>Promet (cestni in železniški) in industrija z logistiko (Luka Koper) predstavljajo glavne vire emisij hrupa v MOK. S povečevanjem prometnih tokov (turizem, gospodarstvo) in pretovora v Luki Koper je pričakovati tudi povečane emisije hrupa v okolje.</p> <p>Svetlobno onesnaženje zaradi javne razsvetljave (JR) je zmanjšano, saj je bila ta sanirana, vendar ciljne vrednosti rabe el. energije na preb. še niso dosežene (44,5 kWh/preb./a). Obstajajo pa tudi privatni viri svetlobnega onesnaženja (npr. reklamni napisi in panoji).</p>
	ODPADKI	<p>Količina zbranih komunalnih odpadkov na prebivalca stagnira (je nad slo. povprečjem). Zmanjšuje se delež odloženih odpadkov (le 2,4% v l. 2017).</p> <p>Število nelegalnih "divjih" odlagališč ostaja nespremenjeno (čez 300). Morska obala je obremenjena z odpadki (zaradi turizma in pomorstva).</p>

2.3.1. RABA NARAVNIH VIROV

PROSTOR

Na območju MOK kaže analiza dejanske rabe v obdobju od 2002 do 2019 trend naraščanja pozidanosti (stavbna in sorodna zemljišča). Tako so pozidane površine leta 2002 znašale 2.137 ha oz. 6,9 % občine, v letu 2019 pa so te površine znašale že 2.620 ha oz. 8,3 % občine. Če pogledamo predviden trend naraščanja pozidanosti občine, bi tako leta 2020 lahko pričakovali, da bo pozidanih 2.970 ha oz. 9,5 % občine, leta 2030 pa bi bilo pozidano že 3.335 ha oz. 10,7 % občine. Če primerjamo nekoliko daljši časovni interval in sicer leta 1991, je bilo pozidanih površin samo 1.910 ha. Kar potrjuje dejstvo o zelo močni rasti, ki se še ne umirja.

V zadnjih letih se je ustavil trend povečevanja gozdnih površin in zmanjševanja kmetijskih zemljišč (od leta 2009 dalje). Se pa zmanjšuje delež aktivnih kmetijskih površin.

KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO

Na območju MOK kaže analiza dejanske rabe v obdobju od 2002 do 2019 na trend upadanja njivskih površin in površin trajnih travnikov ter opazen trend naraščanja oljčnikov. Rahel porast je opazen tudi pri površinah ekstenzivnih sadovnjakov.

V MOK je leta 2019 glede na evidence dejanske rabe skupno 13.351 ha vseh kmetijskih zemljišč, od tega v uporabi 8.357 ha. Od tega je le 1.073,3 ha njiv. Z vidika obremenjevanja prsti je najpomembnejši podatek, da vinogradi, intenzivni sadovnjaki in oljčniki občini Koper zavzemajo kar 2.661,5 ha (31,8 % kmetijskih zemljišč v uporabi oz. 8,5 % površine občine).

Glede na podatke iz leta 2014 trajni nasadi (vinogradi, oljčniki, sadovnjaki) obsegajo skoraj 64 % vseh ekoloških površin v MOK, kar je pozitiven podatek. Najbolj so zastopani vinogradi, ki jim pripada tretjina vseh ekoloških kmetijskih površin. Delež oljčnikov znaša 17 %, delež njiv 15 % in delež sadovnjakov 5 %. Travinje obsegajo le slabo petino vseh ekoloških kmetijskih površin, kar je seveda povezano tudi z dejstvom, da je število živine na ekoloških kmetijah zelo majhno.

Daleč najbolj prevladujoča usmerjenost je oljkarstvo, saj je strogo oljkarsko usmerjenih kmetij več kot polovica, čeprav oljčniki obsegajo (le) 16,7 % vseh ekoloških površin.

V Mestni občini Koper znaša površina gozdov cca. 15.036 ha, kar predstavlja cca 49% celotne površine občine. Površina gozda na prebivalca tako znaša 0,3 ha. Od tega je cca. 70% zasebnega gozda. Največji možni posek znaša 20.937 m³/leto, pri čemer je znašala realizacija največjega možnega poseka 18.755 m³ (ZGS, 2019).

Po podatkih iz registra kmetijskih gospodarstev je bilo v letu 2019 v MOK število vseh kmetih 2.376, povprečna velikost kmetij pa je znašala 24.752 m². Povprečna starost nosilcev kmetij pa je znašala 62,75 let. 4,5% vseh kmetij je ekoloških kmetij (MKGP, 2019).

Morsko ribištvo je od leta 1990 v stalnem upadu (v letu 1990 je bilo ulova 6.000 ton, v letu 2018 le še 128 ton). Upad ni posledica izlova rib temveč slabših tržnih pogojev, zaradi česar se manjša število ribiških plovil.

RABA VODE

Mestna občina Koper, Občina Izola in Občina Ankaran ima na javno vodovodno omrežje priključenih 112 od skupno 125 naselji, od tega približno 240 prebivalcev (leta 2014 pa 425 prebivalcev) živi brez priključka na javno vodovodno omrežje. Večje naselje, ki je bilo v letu 2017 in na začetku leta 2018 priključeno na javno vodovodno omrežje, je Loka s 95 prebivalci.

V zadnjih 15 letih se poraba vode bistveno ne spreminja in znaša okrog 6.000.000 m³ letno. Povečanja porabe vode beležimo le v poletnih mesecih, ko se zaradi turizma in sušnega obdobja poraba vode skoraj podvoji.

Poraba vode v letih 2011-2017 ne kaže nekega izrazitega trenda. Opazno pa je zmanjšanje vodnih izgub kar je posledica investicij v obnovo vodovodnega omrežja. Količina dejansko izgubljene vode na RVK kaže na zelo dobro obvladovan vodovodni sistem v evropskem in svetovnem merilu. Ostaja pa problematična povečana raba v poletnih mesecih zaradi turizma in sušnega obdobja, kar povzroča občasne omejitve dobave.

2.3.2. EMISIJE ONESNAŽEVAL V OKOLJE

EMISIJE V ZRAK:

Podatki o emisijah v zraku se na nivoju občine beležijo na 5 let v okviru lokalnega energetskega koncepta. V nadaljevanju podajamo zadnje zbrane podatke (LEK 2013). Glavni viri emisij CO₂ v MOK so v približno enakem delu poslovno storitveni sektor, gospodinjstva in promet. V letu 2010 je največ emisij CO₂ proizvedel poslovno storitveni sektor in sicer z rabo električne energije. Z nekoliko manj emisij sledi gospodinjstveni sektor, prav tako z rabo električne energije ter promet, kjer pa so glavni energenti tekoča goriva (bencin, dizel).

Promet je pomemben povzročitelj emisij CO₂, v MOK, saj je v letu 2010 skupno prispeval približno 79.265 t CO₂ oziroma 1,5 ton na prebivalca, čeprav jih ne moremo v celoti pripisati prebivalcem MOK. Ker se v zadnjih letih prometni tokovi povečujejo je pričakovati tudi povečanje emisij toplogrednih plinov.

Preračunano na število prebivalcev MOK je specifična letna potrebna primarna energija v sektorju industrija 1.979 kWh/preb., emisije CO₂ pa 0,55 ton/preb.

Tabela 1: Emisije CO₂ za posamezne sektorje v MOK leta 2010 (LEK MOK, 2013)

Sektor	Emisije (t CO ₂)
Gospodinjstva	80.580
Javne stavbe	17.696
Javna razsvetljava	2.723
Industrija	38.448
Poslovno storitveni sektor	82.611
Promet	79.269
Skupaj	301.327

Zadnji podatki ARSO kažejo, da so **letne emisije industrije v zrak narastle za 42 %** (iz leta 2012 do 2017 - podatki so za podjetja, ki so zavezana za poročanje in ne za vsa podjetja) to je iz 52.729 kg v

letu 2012 na 74.883 kg v letu 2017. Pri čemer gre pri teh emisijah za izpuste vseh snovi, in sicer CO₂, PM₁₀, SO₂, NO_x, TOC in ostale snovi.

Vir emisij (v zrak in hrup) predstavljajo tudi ladje v koprskem pristanišču, saj energijo za potrebe opravljanja transporta in lastno oskrbo pridobivajo iz motorjev na notranje izgorevanje. Luka Koper trenutno nima ustrezne infrastrukture (RTP 110 kV), s katero bi lahko ladje napajala z električno energijo v času ko so privezane v pristanišču.

EMISIJE V VODE:

Glavni viri emisij v površinske vode so npr. izpusti industrijskih in komunalnih odpadnih voda, ter iz izpiranja urbaniziranih površin. Obremenjenost rek s težkimi kovinami povzroča predvsem industrija s svojimi odpadnimi vodami. Zaradi slabe topnosti v vodi se kovine nalagajo v rečnem sedimentu, kjer se vsebnost kovin lahko zadržuje zelo dolgo. Sediment in seveda nanj vezano onesnaženje pa se lahko premešča po toku navzdol. K onesnaženju voda doprinesejo tudi emisije nevarnih snovi iz razpršenih virov, med drugim uporaba fitofarmaceutskih sredstev v kmetijstvu pa tudi emisije nevarnih snovi iz prometa.

V MOK je bilo v letu 2019 218,3 km fekalne kanalizacije, 38,3 km mešanega kanalizacijskega sistema ter 130,6 km meteorne kanalizacije. V letu 2014 je bilo na javno kanalizacijsko omrežje v Mestni občini Koper priključeno več 67% prebivalstva v letu 2018 pa že 72 % prebivalstva. Skupno je priključenih na vse KČN 61.657 PE (vključuje tudi občino Izolo), kar pomeni da so kapacitete KČN zasedene 70 % (vir: Marjetica Koper d.o.o., 2019). Evidentiranih je 3.878 greznic in 94 MKČN v MOK. Kanalizacijski sistem se zaključi na CČN Koper (kapacitete 84.500 PE - del KČN Koper 27.000 PE je namenjene za čiščenje odpadnih voda iz Izole) ter na ostalih manjših ČN. Skupno imajo vse izgrajene KČN v MOK kapaciteto 87.030 PE.

Letna emisija prečiščene odpadne vode iz CČN Koper je v letu 2018 znašala 6.081.930 m³. Učinek čiščenja po parametru KPK je bil 93.27 %. CČN Koper ima terciarno stopnjo čiščenja. Kapacitete CČN Koper so zadostne tudi za v prihodnje, dokončati je potrebno kanalizacijsko omrežje. Na CČN Koper je priključenih 49.843 prebivalcev.

V MOK so tudi naslednje male komunalne čistilne naprave do 2.000 PE. ČN Žgani, ČN Osp-Gabrovica, ČN Kubed, ČN Movraž, ČN Škofije, ČN Lukini, ČN Podgorje, ČN Kastelec, ČN Rakitovec, ČN Zazid skupne kapacitete 2.595 PE. Na njih je priključenih 1.703 prebivalcev. Skupna letna **emisija prečiščene odpadne vode v okolje znaša 76.237 m³**. (Podatek Marjetica Koper, 2019)

Vnos celokupnih suspendiranih snovi iz iztoka CČN Koper v morje je v letu 2018 znašal 27.911 ton, celokupnega dušika 26.973 ton in celokupnega fosforja 6.272 ton. (Podatek monitoring 2018 Marjetica Koper).

V MOK je v aglomeracijah za katere je potrebno zagotoviti ustrezno odvajanje in čiščenje cca. 80% stalno prijavljenih prebivalcev priključenih na javno kanalizacijo (Elaborat o oblikovanju cen.....Marjetica Koper, 2017). Ostale prebivalce znotraj teh območij bo v bodoče potrebno še komunalno opremiti.

V MOK je 22 zavezancev za izvajanje obratovalnega monitoringa industrijskih odpadnih voda, od tega se industrijska odpadna voda odvaja na komunalno čistilno napravo (CČN Koper) iz 21 industrijskih naprav. **Letne emisije industrije v vode so narastle za 37 %** (podatki so za podjetja, ki

so zavezana za poročanje in ne za vsa podjetja) iz 207.291 kg v letu 2012 na 284.607 v letu 2018. Od tega je bilo 95,77 %, torej skoraj celota izpustov onesnaževal, odvedenih v izpust v kanalizacijo, ki se konča s čistilno napravo (KČN). Manj kot 5 % vseh onesnaževal je izpust neposredno v okolje, morje ali vodotok (Rižana, Ankaranski depresijski kanal).

V času nastajanja tega poročila (avgust 2019) je na področju kopališča Žusterna prišlo do bakterijskega onesnaženja kopalne vode. Po neuradnih podatkih Marjetice Koper d.o.o. je vzrok za to, star mešan kanalizacijski sistem ter več kot 20 objektov z greznicami.

EMISIJE HRUPA:

Stalnega spremljanja ravni hrupa na nivoju celotne MO Koper ni, se pa izvajajo zakonsko določeni monitoringi hrupa pri zavezancih (npr. Luka Koper).

Raziskave kažejo, da je v Sloveniji daleč najbolj moteč prometni hrup, s katerim je preobremenjenih preko 30 % prebivalcev. Promet od leta 2014 naprej vsako leto narašča. V letu 2017 je bil najbolj obremenjen AC odsek Srmin – Bertoki z 43.000 PLDP.

Pomembno obremenitev s hrupom predstavljajo tudi občinske ceste za katere pa podatki o obremenitvah niso znani. Te ceste predstavljajo predvsem pomemben vir hrupa znotraj naselij.

Železniški promet ima pomemben vpliv na okoliško prebivalstvo in na delavce zaradi hrupa lokomotiv, trobil in piščalk pri usmerjanju na druge tire na ranžirnih postajah in tudi predstavlja vir hrupa vendar vpliva na manjši delež prebivalcev, kot ceste.

Industrija je s svojo raznovrstno dejavnostjo pravzaprav eden od manj razširjenih problemov hrupa v okolju. Kljub temu pa so okoliški prebivalci "glasnih" tovarn izpostavljeni različnim virom hrupa, kot so ventilatorji, motorji, kompresorji, ki so po navadi nameščeni zunaj samih tovarniških zgradb. Hrup iz notranjosti industrijskih prostorov se lahko v okolje prenaša tudi zaradi odprtih oken in vrat in celo skozi stene zgradb. Največji ploskovni (industrijski) vir hrupa v občini je Luka Koper.

Pristanišče s svojo dejavnostjo predstavlja vir hrupa določene stopnje, ki se z oddaljenostjo od vira zmanjšuje. Glavni izvori hrupa znotraj pristanišča so aktivnosti pretovarjanja blaga in uporaba luške mehanizacije. Zaznaven vir hrupa povzročajo tudi ladje, na katerega pa odgovorni nimajo neposrednega vpliva, saj morajo imeti ves čas prižgane motorje. Na raven hrupa pred stanovanjskimi objekti dodatno vplivajo še zunanji viri hrupa, kot je hrup iz mestnega jedra, z obvoznice ter hrup prometa s hitre ceste in ceste proti Ankaranu. Luka Koper izvaja kontinuirano merjenje hrupa na treh merilnih mestih in objavlja rezultate na spletni strani <https://www.zivetispristaniscem.si/>.

Ocena obremenjevanja okolja s hrupom iz leta 2016 kaže, da Luka Koper pri navedenem obsegu čezmerno obremenjuje okolje (severni del mestnega jedra Kopra) s hrupom (Poročilo o kontrolnih meritvah hrupa za vir hrupa Luka Koper, Elektroinštitut Milan Vidmar, 2016). Pri čemer ARSO v okoljevarstvenem soglasju za celostno ureditev Pomola I v pristanišču za mednarodni promet v Kopru (št. 35402-35-2015-59, z dne. 16.6.2018) navaja, da ima Luka Koper dovoljenje za preseganje mejnih vrednosti za nočno obdobje za III. in IV. območje varstva pred hrupom znotraj vplivnega območja 900 m od posameznih izvorov hrupa znotraj območja lokacije naprave. Ravno tako ARSO navaja da v omenjenem poročilu niso bil ustrezno izbran časovni interval merjenja. Ne glede na to, da iz izdanega OVD Luke Koper (št. odločbe 35451-180/2009-4, z dne 13.04.2011) izhaja, da so lahko presežene vrednosti za nočno obdobje, Luka Koper izvaja ukrepe za zmanjševanje hrupa.

Na območju MOK se nahaja več prireditvenih prostorov, ki imajo za posledico emisije hrupa. Prireditveni prostori so predvsem posledica turizma in so najbolj pogosto v uporabi v mestu Koper v poletnih mesecih. V MOK je določenih 85 prireditvenih lokacij od tega je bilo 59 pogojno ustreznih (pogoji v času obratovanja) ter 26 ustreznih.

Zadnje analize hrupa na nivoju celotne občine so bile izdelane v letu 2011 (karta hrupa in določitev območij varstva pred hrupom), v okviru katerih je bilo ugotovljeno, da so v MOK pri cca. 6 % objektov presežene mejne vrednosti kazalcev hrupa (L_{dn}), pri čemer je ta vrednost lahko nižja ob upoštevanju vira hrupa oz. ob upoštevanju tipa objekta. V objektih kjer so presežene mejne vrednosti (če ni upoštevan vir hrupa) skupaj živi dobrih 5 % prebivalcev. Mejne vrednosti so občasno presežene tudi na 59 prireditvenih prostorih (gonilna sila turizem).

EMISIJE SVETLOBE:

MOK je v zadnjem obdobju izvedla celovito prenovu javne razsvetljave. Leta 2011 je na območju MOK bilo nameščenih 8.500 svetilk. Letna poraba električne energije za leto 2010 je znašala 5.158.600 kWh. Leta 2018 je bilo na območju MOK nameščenih 9.454 svetilk letna poraba pa je znašala 2.531.398 kWh kar pomeni, da se je poraba električne energije prepolovila. Skupaj znaša poraba na prebivalca 48,87 kWh/leto. Ciljna vrednost skladno z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaženja okolja znaša 44,5 kWh/preb./l., kar pomeni, da ta v MOK še ni dosežena.

EMISIJE ELEKTROMAGNETNEGA SEVANJA:

Vir sevanja je visokonapetostni transformator, razdelilna transformatorska postaja, nadzemni ali podzemni vod za prenos električne energije, odprt oddajni sistem za brezžično komunikacijo, radijski ali televizijski oddajnik, radar ali druga naprava ali objekt, katerega uporaba ali obratovanje obremenjuje okolje z:

- nizkofrekvenčnim elektromagnetnim sevanjem od 0 Hz do vključno 10 kHz (nizkofrekvenčni vir sevanja) in je nazivna napetost, pri kateri vir sevanja obratuje, večja od 1kV ali
- visokofrekvenčnim elektromagnetnim sevanjem od 10 kHz do vključno 300 GHz in je njegova največja oddajna moč večja od 100 W (visokofrekvenčni vir sevanja). Amaterska radijska postaja ni vir sevanja.

Področje MOK oskrbujeta z električno energijo dve distribucijski enoti javnega podjetja Elektro Primorska d.d. in sicer DE Koper in DE Sežana. Karakteristično za celotno območje DE Koper je, da je odjem električne energije koncentriran pretežno na ožjem obalnem območju. Koper pokrivata dve razdelilno - transformatorski postaji: RTP Dekani 110/20kV(2x31,5 MVA) in RTP Koper (2x31,5 MVA 110/20/10kV + 1x31,5MVA 110/35kV). Za tipske konstrukcije transformatorskih postaj je bilo v okviru študij, ki jih navaja ARSO v Poročilo o stanju okolja v Sloveniji ugotovljeno, da izmerjena in na maksimum preračunana elektromagnetna polja frekvence 50 Hz na predpisanih lokacijah ocenjevanja ne presegajo dopustnih mejnih vrednosti niti za I. niti za II. območje varstva pred EMS (Poročilo o stanju okolja v Sloveniji, 2002).

Obremenitve z EMS se zaradi vse bolj prisotne telekomunikacijske tehnologije vse bolj povečujejo. Največja gostota virov EMS se nahaja v zgoščenih urbanih predelih, medtem ko pa je na podeželju gostota virov EMS manjša je pa toliko večja jakost oddajnikov. Zaradi same narave EMS (upadanje

jakosti s kvadratom razdalje) pa so največji vir sevanja ravno osebne naprave, ki jih posameznik uporablja v neposredni telesni bližini, na kar pa ne moremo vplivati s prostorskimi ukrepi.

2.3.3. ODPADKI

Ravnanje z odpadki v MOK je ustrezno organizirano. Vsa naselja v Mestni občini Koper so opremljena z zbiralnicami za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov - ekološki otoki. Na zbiralnicah ločenih frakcij prebivalci lahko oddajo : steklo, papir in karton, embalažo, biološke odpadke.

Največja problematika v Mestni občini Koper so divja odlagališča odpadkov, ki jih je v občini 346. Na velikem številu nelegalnih odlagališč so odloženi tudi nevarni odpadki. Na območju MOK oz. širšem območju Obale ni urejenega odlagališča za komunalne odpadke. V Dvorih je odlagališče nenevarnih odpadkov v zapiranju. Vsi mešani komunalni odpadki se odvažajo v RCERO Ljubljana, kjer se obdelajo. Ostanek se po obdelavi trajno odloži.

Količine zbranih odpadkov stagnira (v zadnjem letu opazno celo povečanje). Količina odloženih odpadkov v MOK se v zadnjih letih (2010-2017) zmanjšuje. Zmanjšuje se delež odloženih odpadkov, ki je v 2010 znašal še 91,1 % v letu 2012 56,4 %, ter v letu 2017 le še 2,4 %. Ne glede na to je v MOK proizvedenih več odpadkov na prebivalca v primerjavi s slovenskim povprečjem.

Morje je obremenjeno s trdnimi odpadki ter z mikroplastiko. Vir je predvsem turizem in pomorstvo.

2.4. STANJE OKOLJA

Stanje okolja je rezultat pritiskov oz. obremenitev, ki jih na okolje vršijo številne dejavnosti v okolju (gonilne sile).

STANJE OKOLJA	ZRAK	<p>Presežene opozorilne in ciljne vrednosti za ozon. Povprečne letne koncentracije se v zadnjem desetletju niso bistvene spremenile.</p> <p>Zmanjšanje onesnaženja s PM10, vendar še vedno občasno presežene mejne dnevne vrednosti koncentracij (4x v 2018).</p> <p>Koncentracije NO2 ne presegajo mejnih vrednosti in ostajajo razmeroma nizke. Koncentracije ostalih onesnaževal niso znane, saj ni stalnih meritev.</p>
	VODE	<p>Stanje voda se v zadnjih letih ni bistveno spremenilo.</p> <p>Kemijsko stanje (voda) in ekološko stanje za posebna onesnaževala Dragonje in Rižane je ocenjeno kot dobro. Delne ocene ekološkega stanja voda za Badaševico in Drnico kažejo na zmerno stanje.</p> <p>Ekološko stanje morja je dobro. Kemijsko stanje morja (voda) je dobro oz. za kriterij biota slabo (živo srebro v školjkah). Živo srebro je vsesplošno prisotno onesnaževalo, ki se akumulira v organizmih. Prenaša se z atmosfersko depozicijo in je v celotni Evropi splošno prisotno v vodnih organizmih. V usedlinah Tržaškega zaliva je živo srebro posledica izliva reke Soče. Izvor tega živega srebra pa je večinoma rudnik živega srebra v Idriji. Zmerna onesnaženost z ogljikovodiki, ki pa se znižuje.</p>

		Mikrobiološka kakovost kopalnih voda na morju je zelo dobra (2018). V poletju 2019 se je v Žusterni pojavil problem onesnažene morske vode zaradi fekalij. Po neuradnih podatkih Marjetice Koper d.o.o. je vzrok za to, star mešan kanalizacijski sistem ter več kot 20 objektov z greznicami. Kakovost podzemnih voda je dobra.
	TLA	Tla so onesnažena s težkimi kovinam (nikelj, kobalt, krom, baker) in mestoma tudi s pesticidi (DDT) .
	NARAVA	Naravno okolje je v razmeroma dobrem stanju, stanje pa se v zadnjih petih letih ni bistveno spremenilo. Trend zaraščanja kmet. zemljišč se je ustavil. Intenziteta motenj v naravnem okolju se povečuje (turizem, rekreacija, kopni in pomorski promet). Pritisk na morske organizme zaradi ribolova se je zmanjšal.
	ZDRAVJE LJUDI	Nadpovprečno št. dni bolniške odsotnosti. Porast smrtnosti zaradi bolezni obtočil (ostale bolezni stagnirajo). Nadpovprečno staro prebivalstvo je občutljivo na naraščanje temperatur in vročinske valove. Prebivalstvo obremenjeno z ozonom in hrupom.

2.4.1. ZRAK

ONESNAŽENOST ZRAKA Z OZONOM

Ozon pri tleh ni posledica neposrednih emisij. Ozon pri tleh je posledica kemijske reakcije med dušikovimi oksidi (NOx) in hlapnimi organskimi snovmi (VOC) in sončno svetlobo. Emisije iz industrijskih objektov in električnih naprav, izpusti motornih vozil (NOx), izhlapevanje naftnih derivatov (VOC) in kemijska topila so ena izmed glavnih virov. Pojavi se predvsem v poletnem času v času sončnega obdobja in višjih temperatur (nad 30 °C). Ozon se lahko prenaša na daljše razdalje z vetrom.

Glede na to da so koncentracije NOx na območju pod mejnimi vrednostmi lahko pripišemo razlog za večjo koncentracijo ozona predvsem klimatskim pogojem, lahko pa tudi zunanemu viru onesnaženja (industrijsko območje Padske nižine).

Za Mestno občino Koper je značilno, da ima ene najvišjih koncentracij ozona v Sloveniji. K izpostavljenosti ozonu največ prispevajo predvsem poletni meseci, ko so presejanja največje dnevne 8-urne vrednosti ozona nad ciljno vrednostjo, 120 µg/m³ praviloma najpogostejša, v znatni meri pa tudi pomladni in jesenski meseci (odvisno od meteoroloških in ostalih pogojev).

Ciljne vrednosti so bile v letu 2017 presežene 61-krat, kar za več kot dvakrat presega število dovoljenih preseganj v enem letu (25-krat). V koledarskem letu (računano kot triletno povprečje) je lahko največ 25 dni, ko največja 8-urna koncentracija ozona preseže CV (Uredba o kakovosti zunanega zraka).

Tabela 2: Število prekoračitev 8-urne ciljne ravni (120 µg/m³) ozona v letu 2017 na merilnem mestu Koper (ARSO, 2019)

Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Ju	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Skupaj
0	0	1	3	9	18	15	13	2	0	0	0	61

V Kopru je bila opozorilna vrednost (180 µg/m³ za enourno povprečje) največkrat presežena v letu 2013, in sicer je bilo 22 preseganj. V letu 2018 so koncentracije ozona le 1-krat prekoračile urno opozorilno vrednost 180 µg/m³, v leto 2017 pa 5-krat. Razmeroma nizka stopnja ozona v letu 2009, 2010 in 2011 se pripisuje neizrazitemu poletju. Poletje 2017 je bilo med toplejšimi, zato so bile tudi ravni ozona temu primerno višje v primerjavi z zadnjimi leti.

Tabela 3:: Število prekoračitev opozorilnih vrednosti za ozon na merilnem mestu Koper (ARSO, 2019)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Št. prekoračitev/leto	3	2	4	13	22	0	9	0	5	1

ONESNAŽENOST ZRAKA Z DUŠIKOVIM OKSIDOM

Povprečne letne koncentracije NO₂ so relativno nizke v primerjavi z ostalimi območji v Sloveniji. V obdobju 2008-2017 v MOK je bila koncentracija NO₂ in NO_x razmeroma konstantne vrednosti, ki kot že omenjeno ne presega alarmnih in mejnih vrednosti. Povprečna koncentracija v tem obdobju se giblje med 15 - 22 µg/m³. Nekoliko višja koncentracija je v zimskih mesecih.

ONESNAŽENOST ZRAKA S PM₁₀

Onesnaženost zraka z delci PM₁₀ že nekaj let v povprečju ostaja na isti ravni oz. rahlo upada in je močno odvisna od vremenskih razmer. Preseganja dnevni mejni vrednosti (50 µg/m³, ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu) za delce PM₁₀ so skoraj izključno omejena na hladni del leta, ko so meteorološke razmere za razredčevanje izpustov še posebej neugodne, hkrati pa zrak onesnažujejo male kurilne naprave.

V primerjavi z letom 2016 je bilo v letu 2017 dovoljeno število preseganj prekoračeno manjkrat, izmerjene maksimalne dnevne ravni delcev PM₁₀ pa so bile na večini merilnih mest bistveno višje v letu 2017. Najvišje dnevne ravni PM₁₀ smo izmerili januarja in v prvih dneh februarja, ko je prevladovalo stabilno in hladno vreme z izrazitimi temperaturnimi obrati. V letu 2018 so bile v MOK mejne dnevne koncentracije presežene štirikrat.

Tabela 4: Število prekoračitev mejne dnevne koncentracije PM₁₀ na merilnem mestu Koper v letu 2018 (ARSO, 2019)

Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec
3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Letna mejna vrednost za delce PM₁₀ (40 µg/m³) ni bila presežena na nobenem merilnem mestu.

Tabela 5: Povprečne letne vrednosti koncentracij PM₁₀ [µg/m³] na merilnem mestu Koper (ARSO, 2019)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
31	29	25	23	25	27	24	20	19	23	19	20

2.4.2. VODE

KAKOVOST POVRŠINSKIH VODA

Kakovost površinskih voda oziroma rek se ocenjuje na podlagi ekološkega stanja ter kemijskega stanja vodnega telesa. Pri tem skupno oceno stanja določa najslabše ocenjen modul.

Merilno mesto na območju MOK za oceno **kemijskega stanja** rek za leto 2018 je bilo na vodotoku Dragonja in sicer VT Dragonja Krkavče - Podkaštel (šifra: SI512VT51) in pa VT Rižana povirje - izliv (SI518VT3). Na obeh vodnih telesih je bilo ocenjeno kemijsko stanje za leto 2018 dobro.

Rezultati za obdobje 2009-2015 kažejo na **dobro ekološko stanje** štirih vodnih teles Dragonje in Rižane. Medtem ko sta VT Dragonja Krkavče - Podkaštel, ter VT Dragonja Podkaštel – Izliv (ni več v MOK) razvrščeni v **zmerno ekološko stanje** zaradi hidromorfološke spremenjenosti – bentoški nevretenčarji. Torej odseki gorvodno so v dobrem ekološkem stanju medtem ko so dolvodni odseki, ki potekajo med kmetijskimi površinami v zmernem ekološkem stanju. Pri analizi obremenitev in pritiskov ni bilo razvidno večjih vzrokov za zmerno ekološko stanje (ČN so urejene, gnojenje je zmerno). Lahko ocenimo, da so vodotoki bolj ekološko občutljivi za organsko onesnaženje in hranila ter izpostavljeni višji temperaturi vode in posledično manjši vsebnosti kisika zaradi pomanjkanja gozdnega obrežnega pasu na območju kmetijskih površin.

KAKOVOST MORJA

Kemijsko stanje morja (voda) je bilo v letu 2018 na merilnem mestu Morje Koprski zaliv ocenjeno kot **dobro**, na merilnem mestu NR Škocjanski zatok pa je bilo **kemijsko stanje morja (biota) ocenjeno kot slabo**. Predpisan okoljski standard za živo srebro v bioti je bil ob preračunu na višji trofični nivo presežen v školjkah.

V letu 2018 so bile izvedene ocene **ekološkega stanja morja** na podlagi posebnih onesnaževal. Za merilno mesto Morje Koprski zaliv je določeno **zelo dobro stanje morja, dobro stanje** pa je določeno v Škocjanskem zatoku zaradi vsebnosti nekaterih kovin in mineralnih olj.

Analize onesnaženja morja z ogljikovodiki v sedimentu v letu 2016 kažejo na nižje vrednosti glede na preteklo desetletje.

Glede na onesnaženje in primerjavo s podatki drugih obalnih področij v Mediteranu, je slovensko morje zmerno onesnaženo z aromatskimi ogljikovodiki, kadmijem in živim srebrom v sedimentu.

KAKOVOST PITNE VODE

Rižanski vodovod Koper izvaja javno službo oskrbo s pitno vodo na celotnem območju štirih obalnih občin, Mestne občine Koper, Občine Izola, Občine Piran in Občine Ankaran. V občinah je bilo leta 2018 na javno vodovodno omrežje je priključenih 112 od 125 naselij. Nekatera nepriključena naselja

so na podeželskem območju Mestne občine Koper z majhnim številom prebivalcev. Večje naselje, ki je bilo v letu 2017 in na začetku leta 2018 priključeno na javno vodovodno omrežje, je Loka s 95 prebivalci. Na območju vodovodnega sistema je brez priključka približno 240 prebivalcev, kar pomeni da je 99,5 odstotka prebivalcev obalne regije priključenih na javni vodovodni sistem. Osnovni zajem vode se izvaja na zajetju Rižana z gravitacijskim odvzemom iz zajetja Vzroček ter s črpališči Podračje in Tonaži. Surovo vodo se po cevovodu dovaja v čistilno napravo v Cepkih.

Samo na javnem vodovodnem sistemu je bila **voda v 99,60 % skladna z zahtevami pravilnika o pitni vodi**, saj je bilo 496 vzorcev od 498 odvzetih skladnih. Ne glede na del oskrbe z vodo (rižanski, kraški, hrvaški) je voda po vsem območju, ki ga oskrbuje RVK varna in pitna neposredno iz vodovodne pipe. Skladnost vode na pipah internih uporabnikov je bila dosežena v 99,47 %, saj je bil le en vzorec od skupno 190 odvzetih vzorcev na mikrobiološke parametre neskladen z zahtevami Pravilnika o pitni vodi.

KAKOVOST KOPALNIH VODA

Mikrobiološka kakovost kopalnih voda na morju je že vrsto let **zelo dobra**, saj prisotnosti indikatorskih bakterij *Escherichia coli* in intestinalnih enterokokov v večini vzorcev vode skoraj ni zaznati. Odlično kakovost je tudi v letu 2018 dosegalo vseh 21 (100 %) kopalnih voda na morju (tudi kopališče v Žusterni in mestno kopališče v Kopru) (ARSO, 2018).

V času nastajanja tega poročila (**avgust 2019**) je na **področju kopališča Žusterna prišlo do onesnaženja kopalne vode**. Meritve, ki jih je objavil ARSO so pokazale večkratno povečanje števila bakterij *Ecoli* na iztoku v Žusterni, zato je bilo odsvetovano kopanje v kopališču Žusterna ter na odseku od kopališča Žusterna do vključno Mandrača Molet. Po neuradnih podatkih Marjetice Koper d.o.o. je vzrok za to, star mešan kanalizacijski sistem ter več kot 20 objektov z greznicami.

KEMIJSKO STANJE PODZEMNIH VODA

Kemijsko stanje podzemnih voda je v vseh parametrih dobro. Med vsemi parametri onesnaženja ima najvišjo vrednost parameter »vsota pesticidov«, ki pa je še vedno pod mejnimi vrednostmi.

Po podatkih iz ARSO evidence o vodnih povračili, je bilo odvzete količine podzemne vode v leto 2016 iz vodnega telesa podzemne vode Obala in Kras z Brkini 10.773.237 m³/leto. Obnovljive količine podzemne vode so leta 2016 znašale 410.705.200 m³/leto oz. 3.227 m³/leto na prebivalca (Količinsko stanje podzemnih voda...2016).

2.4.3. TLA

Z vidika obremenjevanja prsti je pomemben podatek, da vinogradi, intenzivni sadovnjaki in oljčniki občini Koper zavzemajo kar 2.661,5 ha (31,8 % kmetijskih zemljišč v uporabi oz. 8,5 % površine občine). Podatki o stopnji intenzivnosti gnojenja z dušikom na izbranih kmetijskih območjih v MOK kažejo, da je gnojenje večinoma ciljno oz. strokovno pravilno gnojeno. V neposredni bližini obale celo skromno do srednje gnojeno. Zaradi pomanjkanja živinoreje in lastnih živinskih gnojil kmetije uporabljajo kupljena gnojila, ki pa so večinoma organskega izvora; vse manj je uporabe mineralnih gnojil. Na območju MOK kaže analiza dejanske rabe v obdobju 2002 do 2019 na trend upadanja

njivskih površin in površin trajnih travnikov ter opazen trend naraščanja oljčnikov. Rahel porast je opazen tudi pri površinah ekstenzivnih sadovnjakov.

Glede na rezultate analiz onesnaženosti tal Raziskav onesnaženosti tal Slovenije (ROTS), lahko rečemo, da **so tla v MOK obremenjena z onesnaževali**, izstopa vsebnost niklja, kobalta, kroma in bakra, ter tudi pesticidov ki pogosto presega mejno ali celo opozorilno vrednost. Nikelj je naravno prisoten v flišu.

Zaradi značilne rabe prostora oziroma dejavnosti – prevladujoče vinogradništvo (varstvo vinske trte pred glivičnimi boleznimi s fungicidi) je opaziti pogosto prekoračeno mejno ali celo opozorilno vrednost bakra. Mestoma je tudi presežena mejna vrednost za DDT ter njihovih derivatov kot posledica uporabe fitofarmaceutskih sredstev (ROTS, 2005).

V MOK so povišane vsebnosti nekaterih težkih kovin v primerjavi s slovenskim povprečjem zaradi emisij prašnih delcev iz industrije. V površinskem sedimentu in v prašnih delcih so bile med drugim odkrite povišane vsebnosti bakra, kroma in kobalta, kar je posledica industrije in prometa. Možni razlog za povišane težke kovine v tleh je tudi železarna v Trstu.

2.4.4. NARAVA

Zavarovana območja

Na območju MOK se nahajajo 4 zavarovana območja (Škocjanski zatok, Slavnik – vrh in pobočja, Rakitovec – Jama pod Gabrkom, Rakitovec – Pečina v Radotah). Od tega 3 ležijo le na območju MOK, med tem, ko eno izmed njih (Slavnik-vrh in pobočja) sega tudi na območje sosednje Občine Hrpelje-Kozina.

Zavarovana območja so v razmeroma dobrem stanju, v zadnjih petih letih ni prišlo do bistvenih sprememb stanja. Naravni rezervat Škocjanski zatok ima urejeno ustrezno upravljanje, kar zagotavlja ohranjanje stanja zavarovanega območja. Območje Škocjanskega zatoka je obremenjeno zaradi svetlobnega onesnaženja (pričakovati izboljšanje glede na predhodno stanje zaradi Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaženja, ki omejuje rabo svetilk, ki sevajo navzgor) in hrupa zaradi prometa in dejavnosti v bližini. Medtem ko je za ostala območja pomembna z vidika ohranjanja narave problematična predvsem odsotnost ustreznega upravljanja, kar omogoča stihijski razvoj različnih dejavnosti in posege na ta območja.

Posebna varstvena območja - območja NATURA 2000

Na območju MOK se nahaja 8 posebnih varstvenih območij - Natura 2000 območja. Od tega se 3 območja (Kras, Kras in Slovenska Ista) raztezajo tudi v sosednjih občinah.

V MOK, ki ima skupno površino 30.320 ha, obsegajo površine območja Nature 2000, kar 14.793 ha (maj, 2019). To predstavlja 48,8 % površine občine. Za slovenske razmere (37,6 % RS je pokrite z Naturo 2000) je MOK nadpovprečno pokrita z območji Nature 2000.

Kot že omenjeno je območje Škocjanskega zatoka (SI3000252, SI5000008) v razmeroma dobrem stanju, obremenjujejo ga svetlobno onesnaženje, hrup, nekateri iztoki odpadnih vod in vrtničkarstvo v neposredni bližini Jezerca.

Žusterna – Rastišče pozejdonka (SI3000251) je edini morski habitat pod območjem Natura 2000 v Občini. Rastišče se nahaja cca. 50 m od obale in cca. na 4 m globine, zato je ranljivo na morebitne posege iz obale in tudi z morja. Uprava za pomorstvo je v Žusterni s plovki označila območje, kjer je sidranje prepovedano in tako do neke mere zaščitila rastišče. Rastišče je sicer v razmeroma dobrem stanju.

Na območju Slovenske Istre (SI3000212) oz. Dragonje se stanje v zadnjih 5 letih ni poslabšalo in je razmeroma dobro. Kažejo pa se potencialne nevarnosti zaradi odsotnosti ustreznega upravljanja. Saj bi ob širjenju intenzivne rabe kmetijskih zemljišča (vinogradi, oljčniki, itd.) lahko prihajalo do zmanjšanja površin suhih travnikov in rastišč navadnega brina. Širjenje prometne in komunalne infrastrukture pa bi lahko negativno vplivalo tudi na sam vodotok Dragonjo.

Stanje na območju Pregara – Travišča (SI3000037) je razmeroma dobro in se v zadnjih 5 letih ni spremenilo. Obstaja pa nevarnost stihijskih posegov zaradi odsotnosti upravljanja.

Območje Kras (SI3000276, SI3000023*) je ogroženo predvsem z opuščanjem ekstenzivne kmetijske pridelave (paša, košnja) in posledičnim zaraščanjem travnikov. Pestrost omejujejo tudi nasadi črnega bora. Ptice ogroža tudi turizem (plezanje, letalstvo, gorsko kolesarstvo in vožnja z motornimi štirikolesniki). Za območje je značilna razvejanost in razpršenost obstoječe infrastrukture za izvajanje rekreacije (planinske poti, tematske poti, plezališča, kolesarske poti, turno kolesarske poti, enoslednice, vzletišča za jadralne padalce) (Zavita, 2019). V zadnjih 5 letih se stanje ni bistveno spremenilo se je pa povečala obremenitev zaradi omenjenih rekreacijskih oz. pristočasnih aktivnosti.

Uradnih podatkov o stanju območja Rižana (SI3000060) ni, a po podatkih ZRSVN bistvenih sprememb v zadnjih 5 letih na območju ni. Stanje je slabo z vidika upravljanja območja, ki ga ni. Po navedbah RD Koper (Slovenske Novice, 2019) je problematična ogroženost vodotoka zaradi tovora nevarnih snovi po železnici, ki pelje neposredno ob vodotoku in na prispevnih površinah. Vodotok ogrožajo tudi okoliške vasi, ki nimajo urejene fekalne kanalizacije. Po navedbah RD Koper in ZRSVN OE Piran naj bi bilo problematično tudi zagotavljanje biološkega minimuma pretoka Rižane v poletnih mesecih, saj se voda rabi tako za potrebe vodovoda, ribogojnice, nekaj pa naj bi bilo tudi "črnega" odvzema za potrebe namakanja.

Ekološko pomembna območja (EPO)

Na območju MOK se delno ali v celoti nahaja sedem ekološko pomembnih območij. Ta se v večjem delu prekrivajo z območji Natura 2000, zato za njih veljajo podobne ugotovitve glede stanja.

EPO 70000 Morje in morsko obrežje je le v manjšem delu tudi območje Natura 2000 (Žusterna – Rastišče pozejdonke) zato je zaščita omejena. Za MO Koper je značilno, da praktično nima naravne obale, a kljub temu skalomet od Semele do meje z občino Izola predstavlja pomemben habitat za morske organizme (npr. rakovice, itd.). Po podatki ZRSVN OE Piran se je v notranjosti Semele zaliva ponovno vzpostavil morski travnik, ki prav tako predstavlja pomemben habitat. Ob že tako preoblikovani obali pa je za morske organizme problematično tudi povečevanje ladijskega prometa in s tem povezanega hrupa ter tudi obračanje morskega dna (dvigovanja sedimenta) zaradi curka ladijskega vijaka.

Naravne vrednote (NV)

Na območju MOK se nahajajo številne naravne vrednote. Za naravne vrednote je značilno, da nimajo urejenega ustreznega upravljanja in posledično tudi ni vodeno njihovo stanje.

Skupno znašajo v MOK območja naravnih vrednot (NV), ekološko pomembnih območij (EPO), Natura 2000 območij, ter zavarovanih območij 20.811 ha, kar predstavlja 68,6% površine občine. Območja se v veliki meri prekrivajo.

Jame

Po podatkih ARSO je na območju ZRSVN OE Piran, ki pokriva tudi območje Mestne občine Koper 74 jam.

Jama Dimnice je dolga okoli 6 km in preko 130 m globoka pretočna jama z rovi v dveh nadstropjih. Zgornji so suhi in lepo zakapani, z urejenimi turističnimi potmi. Po spodnjih se pretaka potok, ki ponika v slepi dolini Velike Loče in se steka v izvir Rižane.

Druga turistična jama je Sveta jama. Gre za edino podzemno cerkev v Sloveniji. Globina jame znaša 44m, dolga pa je 200 m. Na njenem dnu je potok, kateri se steka v izvire v Dolini.

Poleg omenjenih dveh turističnih jam, se na območju nahaja tudi jama, ki jo uvrščamo med onesnažene. Gre za Socerbsko jamo za vrhom (1005/VG 253), onesnaževalo pa je mrhovina (Jamarsko društvo Dimnice, 2014) in ostali odpadki.

Rastlinstvo in habitatni tipi

Na območju MO Koper so opredeljene kot kvalifikacijske rastlinske vrste in posledično tudi varovane predvsem travniške rastline. Za te rastline je kljub ogroženosti značilna razmeroma dobra ohranjenost. Izjema je marchesettijeva smetlika (*Euphrasia marchesettii*) za katero je značilna povprečna ali zmanjšana ohranjenost. Podobno velja tudi za habitatne tipe, saj so ti razmeroma dobro ohranjeni. Izjema sta Obalne lagune in Ilirski bukovi gozdovi pri katerih je stopnja ohranjenosti strukture in funkcije habitatnega tipa povprečna ali zmanjšana.

V Kopru ima pomembno vlogo tudi urbano drevje. Zaznati je odsotnost celostnega upravljanja mestnega drevja, kar se pozna tako na vzdrževanju, kot tudi na nedoslednem izboru in obsegu posameznih vrst (palme ter ponavljanje drevoredov pinj in črnik).

Stanje habitatov in rastlinskih vrst v slovenskem morju je razmeroma dobro, vendar stopnja zanesljivosti ocen ni vedno visoka. Izjema so mediolitoralni habitatni (obalni pas), kjer je stanje preliminarno ocenjeno kot slabo, ker se ti habitatni krčijo zaradi antropogenih posegov. Kot že omenjeno na območju MO Koper praktično ni naravne obale. Prav tako stanje habitata vodnega stolpca (glede na klobučnjaške meduze) ni dobro (NUMO; 2013).

Stanje travnikov kritosemenk slovenskega morja je na splošno ocenjeno kot dobro. Mestoma v smeri proti Žusterni je stanje travnika pozejdonke ocenjeno tudi kot zmerno. Stanje makrofitskih alg v slovenskem morju je na splošno ocenjeno kot dobro, pri čemer je na posameznih lokacijah ob naselju Koper stanje makroalg v kamnitem infralitoralu ocenjeno kot zmerno ali celo zelo slabo. To je posledica predvsem vnosa hranil iz industrijskih in komunalnih izpustov (NUMO; 2013).

Na območju MOK je problematična prisotnost invazivnih rastlinskih vrst. Predvsem so problematične drevesne vrste kot je pajesen (*Ailanthus altissima*), ki na primer ogroža avtohtono termofilno vegetacijo v osapski steni. Druga drevesna vrsta, ki ogroža avtohtone vrste je robinja (*Robinia pseudoacacia*). Delež robinje v gozdu OE Sežana znaša 2,7 % (L. Kutinar, A. Kobler, 2013). Druge invazivne vrste so še: navadna vinika (*Parthenocissus quinquefolia*), grmasti slakovec (*Fallopia baldschuanica*), ambrozija (*Ambrosia*), orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*), kudzu (*Pueraria montana var. Lobata*) in ostale. Vir invazivnih rastlin je lahko tudi Luka Koper, kjer se pri pretovarjanju vnašajo semena številnih rastlin.

Živalstvo

Živalstvo je prav tako kot rastlinstvo v Mestni občini izredno pestro. K tem seveda prispevajo specifične podnebne razmere in raznoliki habitati. Med bolj ogrožene živalske vrste oz. živalske vrste s povprečno ali zmanjšano stopnjo ohranjenosti sodita v Škocjanskem zatoku ozki vrtenec (*Vertigo angustior*) in kačar (*Circaetus gallicus*). Na območju Slovenske Istre – Dragonja v to kategorijo sodi riba grba (*Barbus plebejus*). Na območju Krasa pa v to kategorijo sodijo južni podkovnjak (*Rhinolophus euryale*), mali podkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*), kotorna (*Alectoris graeca*), rjava cipa (*Anthus campestris*), kačar (*Circaetus gallicus*), vrtni strnad (*Emberiza hortulana*) in beloglavi jastreb (*Gyps fulvus*).

Stanje na področju favne kopnega dela občine, vodotokov ter močvirij se v zadnjih 5 letih ni bistveno spremenilo in ga lahko ocenimo kot relativno dobro. Izjema so predhodno navedene vrste z zmanjšano stopnjo ohranjenosti.

Številnim organizmom ter živalim je življenjski prostor tudi slovensko morje in obalni pas. V slovenskem morju se pojavlja približno 1.800 različnih rastlinskih in živalskih vrst. Kar pomeni, da na 200 km² živi kar 0,8 % vseh znanih morskih vrst. Okoljsko stanje morja je ocenjeno kot dobro na podlagi biomase mesozooplanktona (ključen prehranski vir za mnoge ribje mladice in pomembne pelaške vrste). Okoljsko stanje ocenjeno na osnovi analize pojavljanja klobučnjaških meduz, oz. natančneje uhatega klobučnjaka pa ni dobro, saj se ta zaradi antropogenih vplivov pojavlja vse pogosteje in za daljše obdobje. Stanje za nevretenčarje in kostnice (ribe) je ocenjeno kot dobro (NUMO, 2013).

Za hrustančnice (morski pes, morski bič, električni morski skat) zaradi naključnih podatkov v slovenskem morju stanja ni možno oceniti, opazen pa je trend upadanja populacij. Od morskih sesalcev se delfini in kiti v slovenskem morju pojavljajo neredno in posamično oz. v manjšem številu. Edina vrsta, ki se v slovenskem morju pojavlja redno, je velika pliskavka. Stanje za veliko pliskavko je v slovenskem morju ocenjeno kot nezadostno zaradi nezadostne ohranjenosti velikosti habitatne vrste in nezadostne ohranjenosti za prihodnost glede ohranjenost velikosti populacije in ohranjenost površine naravnega območja razširjenosti. Od dveh vrst morskih plazilcev se v slovenskem morju redno pojavlja le želva kareta, pa še to le v toplejšem delu leta od maja do oktobra. Ocena stanja kriterijev za kareto je stanje ocenjeno kot ugodno (NUMO, 2013).

Na podlagi trenutno razpoložljivih podatkov se ocenjuje, da je stanje tujerodnih vrst v slovenskem morju dobro. Kljub temu je potrebno upoštevati, da obstaja tveganje za naselitev novih tujerodnih vrst. (NUMO 2013)

2.4.5. ZDRAVJE LJUDI

Prebivalci Obalno kraške regije imajo nadpovprečno št. dni bolniške odsotnosti na leto (16,5 dni v primerjavi s povprečjem 15,3 dni). Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bistveno nižja kot povprečje v Sloveniji, ravno tako je manj boleznih neposredno pripisljivih alkoholu. Med vsemi vzroki smrti prebivalcev Obalno-kraške regije in Slovenije so rakava obolenja na drugem mestu. Pri umrljivosti aktivne populacije v starosti do 64 leta so rakava obolenja na prvem mestu. Največji delež od vseh prezgodnjih smrti v zadnjih letih je ravno zaradi rakavih obolenj.

Najbolj pogost vzrok smrti za statistično regijo Obalno-kraška Slovenija je zaradi boleznih obtočil ter na drugem mestu zaradi neoplazm (rak). Če primerjamo leti 2011 in 2017 med seboj, se je število smrti zaradi boleznih nekoliko povečalo za 6,7%. Najbolj očiten je porast smrti zaradi boleznih obtočil (17,4 %). Mnoge izmed boleznih obtočil (srčno žilne bolezni) imenujemo bolezni življenjskega sloga, saj se razvijajo skozi čas in so povezane z osebnimi navadami, prehrano, vadbo, kajenjem in drugimi oblikami načina življenja.

Obalno-kraška regija je imela leta 2016 trikrat višjo število stalnih oseb v programu zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog, kot slovensko povprečje. Dosegla je tudi drugo najvišje mesto izmed preostalih regij v državi po številu aktivnih kadičev. Na področju aktivne telesne dejavnosti prebivalcev (25-64 let) regija spada tik ob državno povprečje 55,9 % in se v primerjavi s preteklimi štirimi leti izboljšuje. V letu 2016 je bil delež prebivalcev, ki prekomerno pijejo alkoholne pijače najvišji izmed vseh slovenskih regij. Regija tudi beleži najvišje število stalnih oseb v programu z drogami povezanega zdravljenja, glede na ostale regije v Sloveniji.

Državni monitoring kakovosti zraka kaže visoko raven ozona v zraku, kar vpliva na bolezni dihal. Ravno tako so v zimskem času presežene mejne vrednosti za PM10, vendar manj kot v ostalih delih RS. Povišane koncentracije troposferskega ozona na območju UE Koper predstavljajo vse večje zdravstvene težave, in sicer se med leti 2007-2017 tem povišanim vrednostim letno lahko pripiše do 6 dodatnih potrebnih bolnišničnih sprejemov ter do 9 primerov smrti na leto.

Prebivalci MOK živijo v bolj hrupnem okolju kot je to značilno za povprečje v Sloveniji.

Za MOK je značilna nad-povprečna starost prebivalstva. V kombinaciji z vročimi poletji in trendom naraščanja temperatur so problematični vplivi vročinskih valov na starejše prebivalstvo v MOK. Po podatkih ARSO (2017) lahko za območja z omiljenimi sredozemskim podnebjem vročinski val opredelimo (mejna vrednost) kot obdobje ko povprečna dnevna temperatura doseže ali preseže vsaj tri zaporedne dni temperaturo 25°C. V letu 2018 je bilo takih obdobj v Kopru kar sedem (7), ki so trajali različno dolgo.

2.5. PRIKAZ NEKATERIH TRENDOV DEJAVNIKOV OKOLJA

Parameter	Trend
število prebivalcev	
število podjetij	
število zaposlenih	
nastanitvene zmogljivosti	
število prenočitev	
število registriranih cestnih vozil	
skupni morski ulov	
razloženo in naloženo blago v Luki Koper	
povprečni letni dnevni promet na najbolj obremenjenih prometnicah (AC)	
število prihodov potniških ladij in potnikov	
število prepeljanih potnikov v JPP v MOK	
letne višine morja	
načrpana in prodana voda v vodnem sistemu Obala	Ni trenda
vodne izgube v vodovodnem sistemu Obala	
delež pozidanih površin	
emisije industrije v zrak	
emisije industrije v vode	
zbrani komunalni odpadki na prebivalca	
delež odloženih odpadkov	
umrli zaradi bolezni obtočil	
število mrtvorojenih, umrlih dojenčkov	Ni trenda
število prebivalcev priključenih na javno kanalizacijsko omrežje	
onesnaženost zraka s prašnimi delci - PM10 (povprečne letne koncentracije)	
onesnaženost zraka z ozonom (povprečne letne koncentracije)	Ni trenda
ekološko stanje morja (na podlagi poseb. onesnaževal)	

2.6. OPREDELITEV KLJUČNIH OKOLJSKIH PROBLEMOV

Ključni okoljski problemi	Gonilna sila	Vzrok – pritisk / obremenitev	Odziv	Kazalci spremljanja	Stanje kazalca	Mejne vrednosti kazalca
Onesnaženost zraka z ozonom (presežene opozorilne in ciljne vrednosti). Koncentracije so med najvišjimi v primerjavo z ostalimi mesti v Sloveniji.	Promet Gospodinjstva (mala kurišča) Industrijske kotlovnice Zaznati je povišanje vrednosti NOx pri vetru iz severnega kvadranta, kar pomeni vpliv emisij iz širšega območja Trsta.	Emisije v zrak (NOx, NMVOC): 780 t NOx (l. 2006) 970 t NMVOC (l. 2006) (ARSO, 2009) – novejših podatkov ni na voljo Emisije so podane za upravno enoto Koper	Priprave za priključevanje na plinovodno omrežje in povečanje deleža uporabe zemeljskega plina za ogrevanje objektov.	Največje urne koncentracije O ₃ Število dni s preseženo ciljno vrednostjo ozona v koledarskem letu.	199 µg/m ³ (l. 2012) 216 µg/m ³ (l.2017) 3 x v letu 2009 13 x v letu 2012 22 x v letu 2013 9 x v letu 2015 5 x v letu 2017 1x v letu 2018	Opozorilna vrednost za ozon je 180 µg O ₃ /m ³ za enourno povprečje Ciljna vrednost je največja dnevna 8 urna srednja vrednost, ki znaša 120 µg/m ³ in ne sme biti presežena več kot 25 dni v letu

Ključni okoljski problemi	Gonilna sila	Vzrok – pritisk / obremenitev	Odziv	Kazalci spremljanja	Stanje kazalca	Mejne vrednosti kazalca
Onesnaženost tal s težkimi kovinami in pesticidi	Industrija, Kmetijstvo (vinogradništvo in poljedelstvo)	<p>Nikelj je naravno prisoten v tleh (flišu).</p> <p>Vsebnost bakra v tleh je povezana predvsem z vinogradništvom in delno poljedelstvom. Prav tako ostala FFS (DDT).</p> <p>Težke kovine: baker, krom in kobalt pa so predvsem posledica emisij prašnih delcev iz industrije in logistike.</p> <p>Količine emisij niso znane.</p>	<p>Ekološko kmetijstvo se povečuje. Pri oddaji vlog je do cca. 25 % vlog že za ekološko kmetijstvo.</p> <p>4,5% vseh kmetij v RKG je ekoloških kmetij (v MOK - 2019)</p>	Koncentracija težkih kovin in pesticidov v tleh	<p>Navedene so povprečne vrednosti v MOK iz ROTS:</p> <p>Ni: 86,4 mg/kg</p> <p>Co: 20,4 mg/kg</p> <p>Cr: 71,4 mg/kg</p> <p>Cu: 66,3 mg/kg</p> <p>DDT: 0,429 mg/kg</p>	<p>MV za Ni: 50 mg/kg OV za Ni: 70 mg/kg KV za Ni: 210 mg/kg</p> <p>MV za Co: 20 mg/kg OV za Co: 50 mg/kg KV za Co: 240 mg/kg</p> <p>MV za Cr: 100 mg/kg OV za Cr: 150 mg/kg KV za Cr: 380 mg/kg</p> <p>MV za Cu: 60 mg/kg OV za Cu: 100 mg/kg KV za Cu: 300 mg/kg</p> <p>MV za DDT: 0,1mg/kg OV za DDT: 2 mg/kg</p>

Ključni okoljski problemi	Gonilna sila	Vzrok – pritisk / obremenitev	Odziv	Kazalci spremljanja	Stanje kazalca	Mejne vrednosti kazalca
Obremenjenost okolja (prebivalstva in narave) s hrupom (preseganje mejnih vrednosti)	Promet Industrija Turizem	Vir hrupa: Državne ceste Luka Koper Prireditveni prostori	Protihrupne ograje na AC in preplastitve asfalta v Luki Koper ter prestavitve hrupnih starejših mostnih dvigal proč od naselja. Časovna omejitev prireditvev.	Delež stanovanjskih objektov s preseženimi mejnimi vrednostmi Delež prebivalcev v območju preseganja mejnih vrednosti	Delež objektov s preseženimi mejnimi vrednostmi: 5,6% Delež prebivalcev s preseženimi mejnimi vrednostmi: 5,4%	Mejne vrednosti L_{dvn} : - 50 dB(A) (I. območje) - 55 dB(A) (II. območje), - 60 dB(A) (III. območje). Mejne vrednosti $L_{noč}$: - 40 dB(A) (I. območje), - 45 dB(A) (II. območje), - 50 dB(A) (III. območje).

Ključni okoljski problemi	Gonilna sila	Vzrok – pritisk / obremenitev	Odziv	Kazalci spremljanja	Stanje kazalca	Mejne vrednosti kazalca
Pomanjkanje aktivnega varstva narave	Občina	svetlobno	/	Število zavarovanih območij narave	4 zavarovana območja narave	Mejne vrednosti niso predpisane. Glede na veliko pestrost flore in favne, ter na nadpovprečno pokritost z Natura 2000, naravnimi vrednotami ter EPO, je ocenjen nizek delež zavarovanih območij narave.
	Promet	onesnaženje, hrup, posegi v območja				
	Kmetijstvo	zaraščanja travnikov, odvzem vode za namakanje, intenzivna raba zemljišč				
	Turizem	Plezanje, pohodništvo, letenje s športnimi letali, letanje z jadralnimi padali, gorsko kolesarjenje in vožnje z motornimi štirikolesniki				
		Invazivne vrste				

Ključni okoljski problemi	Gonilna sila	Vzrok – pritisk / obremenitev	Odziv	Kazalci spremljanja	Stanje kazalca	Mejne vrednosti kazalca
Obremenjevanje okolja z odpadnimi vodami	Prebivalstvo (vključno s turizmom) Industrija (logistika) Kmetijstvo	Nastajanje odpadnih vod v gospodinjstvih, poslovnih in industrijskih procesih, ter kmetijstvu	Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	Delež prebivalcev v aglomeracijah priključenih na javno kanalizacijo Kemijsko (voda, biota) in ekološko stanje površinskih voda in morja Kakovost kopalnih voda	cca. 80% (2017) Dragonja: Dobro kemijsko stanje (voda) (2018), Slabo kemijsko stanje (biota) (2017) Dobro ekološko stanje (2018) Rižana: Dobro kemijsko stanje (voda) (2018), Dobro kemijsko stanje (biota) (2017) Dobro ekološko stanje (2018) Morje (NR Š. zatok): Dobro kemijsko stanje (voda) (2018), Slabo kemijsko stanje (biota) (2018) Dobro ekološko stanje (2018) Odlično stanje kopalnih voda (2018), fekalno onesnaženje v Žusterni (2019)	100% opremljenost (do konca 2023 – osnutek OPOČKOV) Petstopenjska lestvica za stanje voda – zelo dobro, dobro, zmerno, slabo in zelo slabo stanje voda Štiristopenjska lestvica za kakovost kopalnih voda – odlična, dobra, zadostna, slaba

Ključni okoljski problemi	Gonilna sila	Vzrok – pritisk / obremenitev	Odziv	Kazalci spremljanja	Stanje kazalca	Mejne vrednosti kazalca
Ranljivost prebivalstva na podnebne spremembe in na zdravstvene posledice povišanih koncentracij ozona	Podnebne spremembe – globalni pojav	Vročinski valovi	/	Število vročinskih valov	7 v letu (2018)	(uradne mejne vrednosti niso določene) 3 dni zapored preseganje povprečne dnevne temperature 25°C (ARSO, 2017)
	Geografska lega, demografska slika (visok delež starostnikov nad 65 let)	Povečana koncentracija ozona v zraku		Število umrlih v obdobju vročinskih valov	Podatka na nivoju občine ni (7% povečana umrljivost v času vročinskih valov - 2015, SLO)	
				Standardna umrljivost prebivalstva (SDR – Standardized Death Rate) zaradi bolezni dihal	38,37 SDR/100.000 preb. (leto 2011)	V povprečju Slovenije znaša 33,78 SDR/100.000 preb.

2.7. ZAKLJUČEK

Poročilo o stanju okolja v Mestni občini Koper je izdelano na podlagi javno dostopnih podatkov. Predvsem so to podatki Statističnega urada Republike Slovenije, podatki državnega monitoringa Agencije RS za okolje ter različna poročila posameznih nosilcev urejanja prostora in varstva okolja ter ostalih deležnikov. Nekateri podatki o stanju okolja so bili pridobljeni tudi neposredno pri pristojnih inštitucijah. Večino podatkov se nanaša na stanje okolja v obdobju 2016-2018, nekateri podatki pa so starejši, ker v vmesnem času ni bilo bistvenih sprememb oz. se določeni kazalci stanja okolja ne spremljajo več oz. se spremljajo z daljšim časovnim zamikom. V nadaljevanju podajamo ključne ugotovitve po posameznih sklopih.

GONILNE SILE:

- Gonilne sile oz. dejavniki, ki povzročajo pritiske oz. obremenitve okolja so se v zadnjih letih okrepili. Okrepil se je demografski pritisk (povečevanje št. prebivalcev) in gospodarski pritisk (krepitev gospodarske dejavnosti, rast števila turistov, povečan obseg storitvenih dejavnosti v Kopru). Nekatero gonilno silo pa so se stabilizirale oz. celo skrčile, kot na primer kmetijska dejavnost in ribištvo (bistven upad gospodarskega ribolova). Pomemben porast je zaznati tudi v prometu oz. logistiki, saj se prometni tokovi intenzivirajo. Glede na omenjeno posledično raste tudi raba energije (še vedno nižja raba na preb. kot velja za SLO povprečje).

PRITISKI – OBREMENITVE:

- Glede na omenjeno se povečujejo nekateri pritiski oz. obremenitve okolja. Pri rabi naravnih virov je zaznati povečanje pozidanosti prostora, medtem ko raba pitne vode v zadnjih 5 letih stagnira, ostaja pa problematična povečana raba vode v poletnih mesecih (turizem v kombinaciji s sušnim obdobjem). Trend zmanjševanja kmetijskih površin in širjenja gozdnih površin se je vstavil. Njivske površine so v upadanju, v porastu so površine ekstenzivnih sadovnjakov in oljčnikov.
- Povečevanje obremenitev se kaže skozi večje emisije industrije v zrak in vode. Merjena količina izpusta onesnaževal v vode se je v zadnjem obdobju povečala. Pozitiven trend je povečevanje števila priključenih prebivalcev na fekalno kanalizacijo oz. ČN, prav tako se povečuje količina prečiščene vode in učinek čiščenja KPK. A so nekatere aglomeracije še neopremljene s fekalno kanalizacijo, zato prihaja do potencialnega obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami.
- Zaradi večjih prometnih tokov (cestni, železniški in pomorski) je pričakovati tudi višje emisije toplogrednih plinov v zrak in povečane emisije hrupa v okolje.

- Svetlobno onesnaženje zaradi JR je zmanjšano, saj je bila ta sanirana, vendar ciljne vrednosti rabe el. energije na preb. še niso dosežene (44,5 kWh/preb./a). Obstajajo pa tudi drugi privatni viri svetlobnega onesnaženja (npr. reklamni napisi in panoji).
- Količina zbranih komunalnih odpadkov na prebivalca stagnira (je nad slo. povprečjem). Zmanjšuje se delež odloženih odpadkov (le 2,4% v l. 2017). Število nelegalnih "divjih" odlagališč ostaja nespremenjeno (čez 300).

STANJE OKOLJA:

- Navkljub zaznavnim povečanim pritiskom se splošno stanje okolja v Mestni občini Koper v zadnjih 5 letih ni poslabšalo.
- Koncentracije onesnaženosti zraka z ozonom v MOK so še vedno med najvišjimi v državi. Razlog za to ni le v gonilnih silah in pritiskih znotraj MOK temveč predvsem v klimatskih pogojih ter onesnaženju, ki izvira izven območja občine, na kar kaže tudi relativno nizka koncentracija NO_x v občini, ki je predhodnik ozona. Kakovost zraka vezana na koncentracijo prašnih delcev PM₁₀ se rahlo izboljšuje, kar lahko kaže na zmanjšanje obremenitev zaradi zmanjšane ogrevanja na trda goriva ter izboljšano izgorevanje vozil z dizelskimi motorji (sodobnejši vozni park).
- Stanje voda se v zadnjih letih ni bistveno spremenilo. Stanje Dragonje in Rižane je ocenjeno kot dobro. Delne ocene ekološkega stanja voda za Badaševico in Drnico kažejo na zmerno stanje. Kakovost podzemnih voda ostaja enaka, to je dobra.
- Stanje morja je dobro, izjema je kemijsko stanje za kriterij biota, kjer je stanje slabo (živo srebro v školjkah). Sicer je živo srebro vsesplošno prisotno onesnaževalo, ki se akumulira v organizmih. Prenaša se tudi z atmosfersko depozicijo in je v celotni Evropi splošno prisotno v vodnih organizmih. V usedlinah Tržaškega zaliva je živo srebro posledica izliva reke Soče. Izvor tega živega srebra pa je večinoma rudnik živega srebra v Idriji. Zmerna je onesnaženost z ogljikovodiki, ki pa se znižuje. Mikrobiološka kakovost kopalnih voda na morju je zelo dobra (2018). V poletju 2019 se je v Žusterni pojavil problem onesnažene morske vode zaradi fekalij. Po neuradnih podatkih Marjetice Koper d.o.o. je vzrok za to, star mešan kanalizacijski sistem ter več kot 20 objektov z greznicami.
- Tla so onesnažena s težkimi kovinam (nikelj, kobalt, krom, baker) in mestoma tudi s pesticidi (DDT). Nikelj je naravno prisoten v flišu, povečane vrednosti bakra in DDT je lahko pripisati vinogradništvu oz. kmetijski rabi prostora. Povečane vrednosti težkih kovin je možno

pripisati emisijam iz industrije in prometa (tudi kot rezultat prenosa onesnaževal z zračnimi masami iz zahoda).

- Naravno okolje je v razmeroma dobrem stanju, stanje pa se v zadnjih petih letih ni bistveno spremenilo. Trend zaraščanja kmet. zemljišč se je ustavil. Intenziteta motenj v naravnem okolju se povečuje (turizem, rekreacija, kopni in pomorski promet). Pritisk na morske organizme zaradi ribolova se je zmanjšal.
- Na področju zdravja prebivalstva sta najbolj pogosta vzroka smrti v Obalno-kraški statistični regiji bolezen odtočil (med najpogostejše sodijo srčni infarkt, možganska kap, odpoved srca in drugo) ter na drugem mestu neoplazme (rak). Če primerjamo leti 2011 in 2017 med seboj, se je število smrti zaradi bolezni nekoliko povečalo, kar pa je lahko posledica povišanja povprečne starosti prebivalstva v MOK. Značilno je še nadpovprečno št. dni bolniške odsotnosti. Nadpovprečno staro prebivalstvo je občutljivo na naraščanje temperatur in vročinske valove. Prebivalstvo je delno obremenjeno z ozonom in hrupom (promet, gospodarska dejavnost).

Zaključimo lahko, da je stanje okolja razmeroma dobro, bi bilo pa smiselno ukrepati predvsem v smeri trajnostne mobilnosti, nadgradnje infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih vod, aktivnega varstva območij pomembnih za naravo in zmanjšanju ranljivosti na podnebne spremembe.

2.8. VIRI IN LITERATURA

Glej osnovno poročilo.

3. PROGRAM VARSTVA OKOLJA MOK

3.1. VIZIJA ZA OPVO MOK 2021 – 2025

Vizija predstavlja sliko idealne prihodnosti lokalne skupnosti oz. jasna opredelitev bodočega dogajanja. Dobro določena vizija je sestavljena iz dveh komponent in sicer temeljne ideologije (vrednote in nameni) in predvidljive prihodnosti.

VIZIJA OPVO MOK (2021 – 2025):

»MESTNA OBČINA KOPER JE PROSTOR OKOLJSKEGA RAVNOVESJA, VZDRŽNEGA GOSPODARSKEGA NAPREDKA IN DRUŽBENE PRAVIČNOSTI.«

3.2. STRATEŠKI CILJI OPVO MOK 2021 - 2025

Cilji predstavljajo jasno izjavo o tem, kaj želi neka organizacija s svojim delovanjem doseči. Cilji so lahko različno časovno (dolgoročni, kratkoročni) ali nivojsko (strateški, operativni) opredeljeni.

Strateški cilji predstavljajo zgornji nivo, opredelimo jih lahko tudi kot "splošne" cilje organizacije, ki nakazujejo osnovno strateško usmeritev.

Doseganje ciljev merimo s kazalci oz. kazalniki. Ti predstavljajo vnaprej opredeljen pokazatelj dosežkov, ki omogoča ocenjevanje programa (sproti ali za nazaj) v povezavi z uresničevanjem zastavljenih ciljev ali pričakovanih rezultatov.

Cilji naj bi odražali željo po izboljšanju obstoječega stanja.

Glede na navedeno je pri določanju ciljev smiselno izhajati iz obstoječega stanja okolja (glej Poročilo o stanju okolja v MOK (2019) oz. povzetek omenjenega poročila.

Na podlagi Poročila o stanju okolja za Mestno občino Koper iz leta 2019 smo opredelili naslednje strateške cilje:

STRATEŠKI CILJI OPVO 2021 - 2025

- **SC1 Zmanjšanje obremenjevanja vod, tal in morja z onesnaževali in s hrupom**

Obrazložitev: V okviru PSO je bilo ugotovljeno, da so pod pritiskom predvsem vode in tla. Prav tako pa je v Kopru zaznati povečano obremenitev s podvodnim hrupom in fizičnimi motnjami, kot sta ladijski promet in posegi na obali.

- **SC2 Zagotavljanje aktivnega varovanja narave**

Obrazložitev: Glede na veliko pestrost flore in favne, ter na nadpovprečno pokritost z Natura 2000, naravnimi vrednotami ter EPO, je ocenjen nizek delež zavarovanih območij narave. Cilj SC3 ostaja nespremenjen, saj glede na obdobje 2015 – 2020 ni prišlo do bistvenih sprememb.

- **SC3 Zmanjšanje okoljskih obremenitev (pritiskov) na zdravje ljudi in ranljivosti na podnebne spremembe**

Obrazložitev: Ta cilj je dodan, saj podatki kažejo, da je prebivalstvo v MOK nadpovprečno staro in s tem bolj občutljivo na okoljske obremenitve, ki jih prinašajo podnebne spremembe (vročinski valovi). Okoljske obremenitve (onesnaženost) posredno vpliva na zdravje ljudi in njihovo ranljivost na bolezni v času epidemij.

- **SC4 Vzpostavitev sistema trajnostne mobilnosti**

Obrazložitev: Promet predstavlja enega pomembnejših pritiskov-obremenitev okolja v MOK (emisije v zrak, hrup, prostorske potrebe, itd.) Onesnaženost zraka z ozonom je še vedno prisotna. Prometni tokovi so se v zadnji letih intenzivirali. V obdobju od 2015 do 2020 niso bili doseženi željeni rezultati zato je smiselno strateški cilj ohraniti.

3.3. OPERATIVNI CILJI OPVO MOK 2021-2025

Operativni cilji predstavljajo bolj specificirano izjavo, kaj želi MOK doseči na točno določenem področju.

Operativni cilji so podcilji strateškim ciljem, kar pomeni, da ima posamezen strateški cilj več operativnih ciljev. Ti tako bolj podrobno specificirajo strateške cilje.

3.3.1. OPERATIVNI CILJI ZA SC1 ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA VOD, TAL IN MORJA Z ONESNAŽEVALI IN S HRUPOM

Glede na ugotovitve Poročila o stanju okolja za MOK (2019) lahko opredelimo, da je stanje okolja razmeroma dobro. Med ključne okoljske probleme pa spada onesnaženost zraka z ozonom, onesnaženost tal s težkimi kovinami in pesticidi, ter obremenjenost okolja s hrupom in odpadnimi vodami.

Cilji vezani na izboljšanje stanja na področju onesnaženosti zraka (ozon) izhajajo predvsem iz rabe energije (v prometu, industrij in v gospodinjstvih). Cilje in politične usmeritve na področju energetike Občina naslavlja z Lokalnim energetskega konceptom (LEK). Veljavni LEK določa cilje in ukrepe do leta 2020, v pripravi pa je že tudi posodobitev za naslednje obdobje. Cilji in ukrepi v LEK so usmerjeni k povečani rabi obnovljivih virov energije, povečanju energetske učinkovitosti in zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Prav tako na nastajanje ozona pomembno vplivajo emisije iz prometa, kar pa MOK kot že navedeno rešuje v okviru Celostne prometne strategije (CPS).

Glede na navedeno v OPVO ciljev in ukrepov s področja energetike in prometa ne bomo ponovno opredeljevali oz. ponavljali, zato se s tem ciljem usmerjamo k reševanju obremenjevanja vod, tal in morja, česar drugi strateški dokumenti ne obravnavajo.

	Ime operativnega cilja	Kazalec za operativni cilj
OC 1.1	Zmanjšanje obremenjevanja okolja z odpadno vodo	<ul style="list-style-type: none"> Letna količina izpusta komunalne odpadne vode v okolje (na ČN in neposredno v okolje) Letna količina izpusta onesnaževal industrije v vode (na ČN in neposredno v okolje) Delež prebivalcev v aglomeracijah priključenih na javno kanalizacijo Kemijsko (voda, biota) in ekološko stanje površinskih voda in morja Kakovost kopalnih voda
OC 1.2	Zmanjšanje obremenjevanja tal s fitofarmaceutskimi sredstvi	<ul style="list-style-type: none"> Količina uporabe fitofarmaceutskih sredstev v MOK Delež kmetij vključenih v ekološko kmetijstvo (po RKG)
OC 1.3	Zmanjšanje obremenjenosti morskega okolja s podvodnim hrupom	<ul style="list-style-type: none"> Vrednosti podvodnega hrupa (impulzivni in kontinuiran)
OC 1.4	Omejiti posege v obalnem pasu	<ul style="list-style-type: none"> Površina sprememb na obali Površina zelenih oz. asfaltiranih območij ob obali

SISTEMSKI UKREPI

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
1.1	Izdelava operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode v MOK (v nadaljevanju OPOČKOV MOK)	MOK, Rižanski vodovodi, Marjetica Koper	2021	15.000	Občina, EU sredstva
1.2	Redno spremljanje kakovosti pitne vode in kopalnih vod	MOK, NLZOH, Rižanski vodovodi	2021-2025	60.000	Občina, MOP
1.3	Izvedba nadzora nad nelegalnimi izpusti v vode (površinske in kopalne vode)	MOK, inšpekcijske službe, Marjetica Koper	2020-2025	/	/
1.4	Izvedba nadzora plovil za rekreacijo in osebnih plovil, skladno z Direktivo 2013/53/EU	Inšpekcijska služba za okolje (IRSOP), MOP	trajno	/	/
1.5	Izvedba nadzora nad uporabo fitofarmaceutskih sredstev	Inšpekcijska služba za okolje (IRSOP), KGZS – Zavod GO	2020-2025	/	/

UKREPI OC 1.1

ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA OKOLJA Z ODPADNO VODO

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
1.6	Pregled ustreznosti obstoječih ČN in izvedba načrta vzpostavitve morebitnih novih ČN skladno z OPOČKOV MOK	MOK, Rižanski vodovodi, Marjetica Koper	2021-2021	3.000	Občina, EU sredstva
1.7	Izvedba gradnje manjkajočih čistilnih naprav za aglomeracije, skladno z zakonodajo in z OPOČKOV MOK	MOK, Rižanski vodovodi, Marjetica Koper	2021-2025	2.000.000	Občina, EU sredstva

1.8	Izgradnja MČN (na odročnih področjih – izven aglomeracij) skladno z OPOČKOV MOK	MOK, Rižanski vodovodi, Marjetica Koper	2021-2025	1.000.000	Občina, EU sredstva
1.9	Finančna vzpodbuda (nepovratna sredstva) za izgradnjo MČN in vzdrževanje MČN (na odročnih področjih – izven aglomeracij)	MOK, Marjetica Koper	2021-2025	100.000	Občina, EU sredstva
1.10	Dograditev javne kanalizacije (fekalno in meteorno omrežje) v skladu s predpisi in v skladu z OPOČOV	MOK, Marjetica Koper	2021-2025	1.000.000	Občina, MOP, EU sredstva
1.11	Ozaveščanje prebivalstva o pomembnosti zmanjšanja obremenjevanja vod in tal z onesnaževali	MOK, Rižanski vodovodi, Marjetica Koper	2021-2025	3.000	Občina
1.12	Ureditev zemljišč za ekološko kmetovanje	MOK, KGZS-Zavod GO	2021-2025	30.000	Občina, EU sredstva
1.13	Izvedba zasaditve vegetacijskih pasov in/ali gozdnih obrežnih robov ob kmetijskih površinah (povečanje senčnosti, povečanja vsebnosti kisika)	MOK, ZRSVN, KGZS-Zavod GO	2021-2025	20.000	Občina, MOP, MKGP

UKREPI OC 1.2

ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA TAL S FITOFARMACEVTSKIMI SREDSTVI

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
1.14	Ozaveščanje prebivalcev o ekološkem kmetovanju	MOK, KGZS-Zavod GO	2021-2025	3.000	Občina, MOP, EU sredstva
1.15	Ozaveščanje prebivalcev o uporabi fitofarmaceutskih sredstev (tudi za uporabo na vrtovih)	MOK, KGZS-Zavod GO	2021-2025	3.000	Občina, MOP, EU sredstva
1.16	Finančna spodbuda za prehod na ekološko kmetovanje	MOK, KGZS-Zavod GO	2021-2025	20.000	Občina, MKGP

UKREPI OC 1.3 ZMANJŠANJE OBREMENJENOSTI MORSKEGA OKOLJA S PODVODNIM HRUPOM

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
1.17	Izvedba omilitvenih ukrepov (OU) iz Kataloga za zmanjšanje emisij impulznega podvodnega hrupa iz občasnih dejavnosti (v nastajanju)	MOK, NIB, MOP, Inšpekcijske službe	2020 - 2025	/	/
1.18	Izvedba aktivnosti zavedenih v Predpisu. Predpis bo uveljavljal ukrepe za zmanjšanje podvodnega hrupa	MOK, NIB, MOP, Inšpekcijske službe	2021 - 2025	/	/
1.19	Nadzor upoštevanja OU za zmanjšanje emisij impulznega podvodnega hrupa iz občasnih dejavnosti	MOK, Inšpekcijske službe, MOP	2021 - 2025	/	/
1.20	Nadzor upoštevanja Predpisa, ki bo uveljavljal ukrepe za zmanjšanje podvodnega hrupa.	MOK, Inšpekcijske službe, MOP	2022 - 2025	/	/

UKREPI OC 1.4 OMEJITI POSEGE V OBALNEM PASU

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
1.21	Omejitev posegov v obalnem pasu v okviru Občinskega prostorskega načrta. Posegi se naj usklajujejo skupaj z ZRSVN, NR Škocjanski zatok, da se zaščiti obstoj habitatnih tipov ogroženih in zavarovanih vrst	MOK, ZRSVN, NR Škocjanski zatok, Izvajalci del	2021 - 2025	/	/

3.3.2. OPERATIVNI CILJI ZA SC2 IZVAJANJE AKTIVNEGA VAROVANJA NARAVE

Glede na veliko pestrost flore in favne, ter na nadpovprečno pokritost z Natura 2000, naravnimi vrednotami ter EPO, je ocenjen nizek delež zavarovanih območij narave. Naravno okolje je sicer v razmeroma dobrem stanju, stanje pa se v zadnjih petih letih ni bistveno spremenilo. Intenziteta nekaterih motenj v naravnem okolju se povečuje (turizem, rekreacija, kopni in pomorski promet) nekaterih pa se zmanjšuje (ribolov).

	Ime operativnega cilja	Kazalec za operativni cilj
OC 2.1	Povečanje števila zavarovanih območij na območju MOK (poudarek na Krajinski park Dragonja in Krajinski park Kraški rob)	<ul style="list-style-type: none"> Površina zavarovanih območij v MOK Število zavarovanih območij v MOK
OC 2.2	Vzpostavitev trajnostnih oblik rabe prostora znotraj območij pomembnih za ohranjanje narave (npr.: turizem, rekreacija, promet, raba vodnih virov)	<ul style="list-style-type: none"> Površina ogroženih območij zaradi izvajanja različnih aktivnosti
OC 2.3	Zmanjšanje obremenjenosti NR Škocjanski zatok s hrupom in svetlobnim onesnaženjem	<ul style="list-style-type: none"> delež območja kjer so mejne vrednosti s hrupom presežene stopnja obremenjenosti s svetlobnim onesnaženjem na območju NR Škocjanski zatok
OC 2.4	Omejevanje širjenja tujerodnih in invazivnih vrst	<ul style="list-style-type: none"> število tujerodnih in invazivnih vrst in njihova razširjenost
OC 2.5	Zavarovati ogrožene vrste živali in povečati njihovo število v mestu in primestnem okolju MOK	<ul style="list-style-type: none"> število zavarovanih vrst živali v MOK Število zavarovanih živali v MOK

SISTEMSKI UKREPI

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
2.1	Rezervacija namenskih sredstev v proračunu za upravljanje z zavarovanimi območji	MOK, ZRSVN	2021 - 2025	50.000	Občina
2.2	Monitoring invazivnih in tujerodnih vrst v MOK	MOK, ZRSVN, upravljavci zavarovanih območij, NR Škocjanski zatok	2021 - 2025	9.000	Občina

UKREPI OC 2.1

POVEČANJE ŠTEVILA ZAVAROVANIH OBMOČJI NA OBMOČJU MOK

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
2.3	Ozaveščanje prebivalstva in obiskovalcev o pomenu varstva narave	MOK, ZRSVN	2021 - 2025	3.000	Občina
2.4	Vzpostavitev vsaj 3 novih zavarovanih območij narave na območju MOK (s poudarkom na Krajinski park Dragonja in Krajinski park Kraški rob)	MOK, ZRSVN	2021 - 2025	Se črpa iz ukrepa 2.1	Občina
2.5	Pogodbeno varstvo, skrbništvo, skladno z ZON za Osapsko udornico in njegovo izvajanje	MOK, ZRSVN	2021 - 2025	30.000	Občina, EU sredstva
2.6	Izvedba ankete prebivalcev in obiskovalcev MOK o pomenu varstva okolja in invazivnih in tujerodnih vrst v MOK	MOK, turistične agencije, šole, NR Škocjanski zatok	2021 -2022	3.000	Občina, EU sredstva

UKREPI OC 2.2 VZPOSTAVITEV TRAJNOSTNIH OBLIK RABE PROSTORA ZNOTRAJ OBMOČIJ POMEMBNIH ZA OHRANJANJE NARAVE (NPR.: TURIZEM, REKREACIJA, PROMET, RABA VODNIH VIROV)

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
2.7	Določitev upravljavca posebnih varstvenih območij (Slavnik –vrh in pobočja, Rakitovec – Jama pod Gabrkom, Rakitovec – Pečina v Radotah)	MOK, Občina Hrpelje-Kozina, MOP	2021-2022	/	/
2.8	Nameravani posegi na varstvenih območjih naj upoštevajo vse ukrepe za varovanje ohranjanja narave, ogroženih vrst in habitatov. Ukrepi za ohranjanje narave naj bodo del pogodbenih obveznosti izvajalcev del.	ZRSVN, NR Škocjanski zatok, MOK, izvajalci del	2021 - 2025	/	/

UKREPI OC 2.3 ZMANJŠANJE OBREMENJENOSTI NR ŠKOCJANSKI ZATOK S HRUPOM IN SVETLOBNIM ONESNAŽENJEM

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
2.9	Svetlobni napisi v neposredni okolici Naravnega rezervata Škocjanski zatok se odstranijo oz. se ponoči ne osvetljujejo in v smeri rezervata se ne vzpostavljajo novi	MOK, upravljavci napisov, upravljavec NR Škocjanski zatok (DOPPS)	2021 - 2025	/	/
2.10	Omejevanje števila obiskovalcev v naravni rezervat	upravljavec NR Škocjanski zatok (DOPPS)	2021 - 2025	/	/
2.11	Identifikacija in izvedba aktivnih in pasivnih protihrupnih ukrepov na kritičnih točkah obremenjenosti s hrupom zaradi prometa	MOK, povzročitelji hrupa, DOPPS (upravljavec NR Škocjanski zatok)	2021 - 2025	Vezano na OC 3.3	MOK, povzročitelji hrupa (Luka Koper)

UKREPI OC 2.4 OMEJEVANJE ŠIRJENJA TUJERODNIH IN INVAZIVNIH VRST

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
2.12	Ozaveščanje prebivalcev MOK o invazivnih in tujerodnih vrstah v MOK	MOK, ZRSVN, upravljavci zavarovanih območij, NR Škocjanski zatok	2021 - 2025	3.000	Občina, MOP
2.13	Strokovno in varno odstranjevanje invazivnih in tujerodnih vrst v MOK	MOK, ZRSVN, upravljavci zavarovanih območij, NR Škocjanski zatok	2021 - 2025	18.000	Občina, EU sredstva

UKREPI OC 2.5 ZAVAROVATI OGROŽENE VRSTE ŽIVALI IN POVEČATI NJIHOVO ŠTEVILO V MESTU IN PRIMESTNEM OKOLJU MOK

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
2.14	Opredeliti vrsto zavarovane živali, ki v času vzdrževanja in urejanja okolice potrebujejo omilitvene (zaščitne) ukrepe	MOK, ZRSVN, upravljavci vzdrževalnih del okolice in stavb	2021-2022	5.000	Občina, EU sredstva
2.15	Opredeliti omilitvene (zaščitne) ukrepe za živali v času vzdrževalnih del okolice in stavb v MOK (v času razmnoževalnega cikla živali, gnezditvev ipd.)	MOK, ZRSVN, upravljavci vzdrževalnih del okolice in stavb	2021-2022	9.000	Občina
2.16	V pogodbah in/ali naročilnicah vzdrževalnih del določiti način dela, ki upošteva ukrepe zastavljene za ogrožene živali	MOK	2021 - 2025	/	/
2.17	Izvajati zastavljene omilitvene (zaščitne) ukrepe v času vzdrževalnih del okolice in stavb v MOK	upravljavci vzdrževalnih del okolice in stavb	2021 - 2025	/	/

2.18	Nadzor nad uporabo zastavljenih omilitvenih (zaščitnih) ukrepov v času vzdrževalnih del okolice in stavb v MOK	MOK, inšpekcijske službe, upravljavci vzdrževalnih del okolice in stavb	2021 – 2025	/	/
-------------	--	---	-------------	---	---

3.3.3. OPERATIVNI CILJI ZA SC3 ZMANJŠANJE OKOLJSKIH OBREMENITEV (PRITISKOV) NA ZDRAVJE LJUDI IN RANLIVOSTI NA PODNEBNE SPREMEMBE

Če primerjamo leti 2011 in 2017 med seboj, se je število smrti zaradi bolezni v Obalno-kraški regiji nekoliko povečalo, kar pa je lahko posledica povišanja povprečne starosti prebivalstva. Značilno je še nadpovprečno št. dni bolniške odsotnosti. Nadpovprečno staro prebivalstvo je občutljivo na naraščanje temperatur in vročinske valove. Prebivalstvo je delno obremenjeno z ozonom in hrupom (promet, gospodarska dejavnost).

	Ime operativnega cilja	Kazalec za operativni cilj
OC 3.1	Zmanjšanje obremenjenosti s hrupom	<ul style="list-style-type: none"> • delež objektov s preseženimi mejnimi vrednostmi • delež prebivalcev s preseženimi mejnimi vrednostmi
OC 3.2	Zmanjšanje koncentracije pritlehnega ozona	<ul style="list-style-type: none"> • Število preseženih opozorilnih in ciljnih vrednosti
OC 3.3	Blaženje vročinskih valov	<ul style="list-style-type: none"> • Število vročinskih valov • Umrljivost v času vročinskih valov
OC 3.4	Izboljšanje pogojev za izvajanje telesne dejavnosti prebivalcev na prostem	<ul style="list-style-type: none"> • Število ljudi, ki so neprofesionalno športno aktivni
OC 3.5	Izboljšanje izdatnosti in optimizacija izgub pri črpanju iz virov pitne vode	<ul style="list-style-type: none"> • količina načrpane pitne vode • količina dejanske izgube pitne vode

SISTEMSKI UKREPI

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
3.1	Monitoring kakovosti zraka	ARSO	2021 – 2025	9.000	MOP
3.2	Monitoring kakovosti pitne vode	Rižanski vodovod Koper, NLZOH	2021 – 2025	9.000	MOK, MOP

UKREPI OC 3.1 ZMANJŠANJE OBREMENJENOSTI S HRUPOM

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
3.3	Izvedba aktivnih in pasivnih protihrupnih ukrepov na kritičnih točkah obremenjenosti s hrupom zaradi prometa in hrupa vezanega na Luko Koper.	MOK, povzročitelji hrupa	2021 - 2025	1.000.000	Državni in občinski proračun, EU sredstva, Luka Koper (preko Sklada, ki bo ustanovljen 2020)
3.4	Izvedba postopkov za umeščanje elektroenergetskih objektov v prostor, za zagotovitev zadostne kapacitete distribucijskega omrežja z električno energijo za priključevanje ladij na električno omrežje v času priveza v Luki Koper	MOK, SODO, dobavitelji električne energije, Luka Koper, Elektro Slovenija, NR Škocjanski zatok, ZRSVN, NIJZ	2021 - 2025	500.000	Državni in občinski proračun, EU sredstva

3.5	Vzorčno merjenje hrupa na 3-eh večjih javnih prireditvah	MOK, pooblaščen izvajalec ocenjevanja hrupa z meritvami, povzročitelji hrupa	2021	9.000	MOK, povzročitelji hrupa
3.6	Skladno z izvedenimi meritvami hrupa uvesti omilitvene ukrepe (OU) za hrup na prireditvah	MOK, pooblaščen izvajalec ocenjevanja hrupa z meritvami, povzročitelji hrupa	2021 - 2025	3.000	MOK, povzročitelji hrupa
3.7	Izvedba ukrepov opredeljenih v Celostni prometni strategiji (CPS) in Lokalnem energetskega konceptu (LEK), ki se nanašajo na trajnostno mobilnost	Glej CPS in LEK	Glej CPS in LEK	Glej CPS in LEK	Glej CPS in LEK

UKREPI OC 3.3 ZMANJŠANJE KONCENTRACIJE PRITLEHNEGA OZONA

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
3.8	Opozorjanje prebivalcev in podajanje navodil o ravnanju za čas povečanih koncentracij ozona	MOK, NIJZ, ARSO	2021 - 2025	3.000	MOK, MOP, EU sredstva
3.9	Izvedba ukrepov vezanih na trajnostno mobilnost podanih v Celostni prometni strategiji (CPS)	Glej CPS	Glej CPS	Glej CPS	Glej CPS

UKREPI OC 3.4 BLAŽENJE VROČINSKIH VALOV

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
-----	-------	--------------------------------	-----	-----------------	------------

3.10	Urejanje in vzdrževanje zelenih javnih površin, površin ob prometni infrastrukturi, parkiriščih, zasaditev dreves, drevoredov, ter vzpostavitev novih zelenih površin	MOK, ZRSVN, upravljavci površin	2021 - 2025	200.000	Občina, EU sredstva
3.11	Postavitev in vzdrževanje javnih pip oz. špin	MOK, Rižanski vodovod Koper	2021	15.000	Občina, EU sredstva
3.12	Določitev obveznega deleža zelenih površin na stavbnih zemljiščih v okviru prostorskih aktov MOK (tudi zelene strehe, kjer je to primerno)	MOK	V času priprave OPN in OPPN-jev	/	/
3.13	Izvedba ukrepov iz Lokalnega energetskega koncepta (LEK) (OVE IN URE), ki zmanjšujejo vpliv gonilnih sil (poselitve, gospodarske dejavnosti, prometa in raba energije) na podnebne spremembe	Glej LEK	Glej LEK	Glej LEK	Glej LEK

UKREPI OC 3.5

IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA IZVAJANJE TELESNE DEJAVNOSTI PREBIVALCEV NA PROSTEM

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
3.14	Ureditev sprehajalnih in kolesarskih poti	MOK, upravljavci	2021 - 2025	500.000	Občina, EU sredstva
3.15	Vzdrževanje gozdnih in poljskih poti	MOK, planinska društva, KGZS-Zavod GO	2021 - 2025	50.000	Občina
3.16	Ureditev otroških igrišč, motoričnih parkov, postavitve večgeneracijskega parka, šport na prostem, ipd.	MOK, izvajalci del, upravljavci	2021 - 2025	150.000	Občina, EU sredstva

3.17	Sofinanciranje društev in klubov, ki nudijo rekreacijske aktivnosti za celotno populacijo	MOK, izvajalci aktivnosti	2021 - 2025	50.000	Občina, EU sredstva
3.18	Sofinanciranje rekreacijskih dogodkov (maratonov, pohodov, kolesarstva, ipd.)	MOK, organizatorji aktivnosti	2021 - 2025	50.000	Občina, EU sredstva

UKREPI OC 3.6

IZBOLJŠANJE IZDATNOSTI IN OPTIMIZACIJA IZGUB PRI ČRPANJU IZ VIROV PITNE VODE

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Rok	Okvirni stroški	Možni viri
3.19	Pregled in določitev vodnih izgub na vodovodnih sistemih (pritisk vode v vodovodnih ceveh, aktivno odkrivanje izgub, optimalno upravljanje vodovodnega omrežja ter hitro in kvalitetno popravilo okvar)	Rižanski vodovod Koper	2021-2022	15.000	Občina
3.20	Popravila okvar in obnova najbolj dotrajanih cevovodov, vgradnja kontrolnih merilnih mest	Rižanski vodovod Koper	2021 - 2025	500.000	Občina
3.21	Ureditev javnega vodovodnega omrežja na območjih kjer ga še ni	MOK, Rižanski vodovod Koper	2021 - 2025	700.000	MOK, EU sredstva
3.22	Vzpostavitev vloge za prekomerno porabo pitne vode za polnjenje bazenov (v gospodinjstvih)	Rižanski vodovod Koper	2021 – 2025	/	/

3.3.4. OPERATIVNI CILJI ZA – SC4 VZPOSTAVITEV SISTEMA TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

Mestna občina Koper že ima vzpostavljen politični okvir za prehod k trajnostni mobilnosti. Z izdelano celostno prometno strategijo (CPS) MOK opredeljuje cilje in ukrepe na področju trajnostne mobilnosti, zato v okviru OPVO ni potrebe po ponovnem opredeljevanju ciljev in ukrepov na tem področju.

V veljavni CPS so tako zajeti cilji za:

- pešačenje,
- kolesarjenje,
- uporaba javnega potniškega prometa,
- racionalna raba motoriziranega prometa in
- prometno načrtovanje.

Za potrebe doseganja strateškega cilja SC 4 – Vzpostavitev sistema trajnostne mobilnosti veljajo cilji in ukrepi iz CPS.

3.4. PREGLED OKVIRNIH STROŠKOV IZVAJANJA CELOTNEGA OBČINSKEGA PROGRAMA VARSTVA OKOLJA V LETIH 2021 – 2025

Strateški cilji	Ocenjena celotna vrednost v €	Možni viri	Rok za izvedbo del
1. Zmanjšanje obremenjevanja vod, tal in morja z onesnaževali in s hrupom	4.257.000	Občina, MOP, EU sredstva, MKGP, povzročitelji emisij	2021 – 2025
2. Izvajanje aktivnega varovanja narave	130.000	Občina Koper, Občina Hrpelje-Kozina MOP, EU sredstva, povzročitelji emisij	2021 – 2025
3. Zmanjšanje okoljskih obremenitev (pritiskov) na zdravje ljudi in ranljivost na podnebne spremembe	3.763.000	Občina, MOP, MZI, Direkcija za energijo EU sredstva, povzročitelji emisij	2021 – 2025
4. Vzpostavitev sistema trajnostne mobilnosti	Ocenjeni stroški, možni viri in rok za izvedbo del so podani v Celostni prometni strategiji (CPS)		
SKUPAJ	8.150.000 €		

4. POJASNILA K UKREPOM

V tem poglavju podajamo pojasnila in podrobnejše obrazložitve k predlaganim ukrepom:

4.1. OPIS UKREPOV ZA ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA VOD, TAL IN MORJA Z ONESNAŽEVANJE IN S HRUPOM

SISTEMSKI UKREPI

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
1.1	Izdelava operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode v MOK (v nadaljevanju OPOČKOV MOK)	Skladno z zakonodajo in veljavnim državnim OPOČKOV se izdelava OPOČKOV za območje MOK, v okviru katerega se pregleda obstoječe stanje na področju odvajanja in čiščenja odpadne vode v MOK. Določi se kje je potrebna posodobitev ali izgradnja javnega sistema za čiščenje in odvajanje odpadne vode. Pripravi se program s katerim se v celoti uredi obravnavano področje skladno s področno zakonodajo.
1.2	Redno spremljanje kakovosti pitne vode in kopalnih vod	Izdela se načrt spremljanja kakovosti pitne in kopalne vode, skladno z zakonodajo RS: - Pravilnik o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04 , 35/04 , 26/06 , 92/06 , 25/09 , 74/15 in 51/17), - Uredba o upravljanju kakovosti kopalnih voda (Uradni list RS, št. 25/08), - Pravilnik o podrobnejših kriterijih za ugotavljanje kopalnih voda (Uradni list RS, št. 39/08). Skladno s tem načrtom se nato izvaja monitoring.
1.3	Izvedba nadzora nad nelegalnimi izpusti v vode (površinske in kopalne vode)	Izvaja se nadzor nad nelegalnimi izpusti v vode (površinske in kopalne). Ob ugotovitvi nelegalnih izpustov vode je potrebno ustrezno ukrepati tako, da se prepreči nadaljnje nedovoljene izpuste, skladno z zakonodajo (Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12 , 64/14 in 98/15), Uredba o odvajanju

		<p>in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 98/15, 76/17 in 81/19).</p> <p>Izvaja se intenzivno pregledovanje objektov legalnih izpustov v meteorne vode, da se prepreči in/ali se ugotovi nelegalno izpuščanje fekalnih odplak v meteorne vode. Takšne preglede lahko izvaja Komunala Marjetica, ki upravlja in vzdržuje 11 kanalizacijskih sistemov.</p>
1.4	Izvedba nadzora plovil za rekreacijo in osebnih plovil, skladno z Direktivo 2013/53/EU	Izvaja se nadzor plovil za rekreacijo in osebnih plovil skladno z Direktivo 2013/53/EU.
1.5	Izvedba nadzora nad uporabo fitofarmaceutskih sredstev	<p>Izvaja se nadzor nad uporabo fitofarmaceutskih sredstev, skladno z zakonodajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o fitofarmaceutskih sredstvih (Uradni list RS, št. 83/12), - Seznam aktivnih snovi, ki imajo dovoljenje za uporabo kot fitofarmaceutska sredstva v državah članicah EU in RS (Uradni list RS, št. 94/01, 34/03 in 125/03), - Pravilnik o usposabljanju o fitofarmaceutskih sredstvih (Uradni list RS, št. 85/13), - Uredba o izvajanju uredb Sveta (ES) o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za zdravila in za fitofarmaceutska sredstva (Uradni list RS, št. 56/05 in 65/06), - Uredba o ravnanju z odpadnimi fitofarmaceutskimi sredstvi, ki vsebujejo nevarne snovi (Uradni list RS, št. 119/06 in 84/18 – ZIURKOE).

UKREPI ZA ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA OKOLJA Z ODPADNO VODO

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
1.6	Pregled ustreznosti obstoječih ČN in izvedba načrta vzpostavitve morebitnih novih ČN skladno z OPOČKOV MOK	Pregleda se ustreznost obstoječih ČN glede na zakonska določila. Glede na potrebe se izdela načrt vzpostavitve morebitnih novih ČN skladno z OPOČKOV MOK (točka 1.1.).
1.7	Izvedba gradnje manjkajočih čistilnih naprav za aglomeracije, skladno z zakonodajo in z OPOČKOV MOK	Za aglomeracije, ki še nimajo urejenega priklopa na čistilno napravo se izvede gradnja novih ČN glede na predhodno izdelani načrt (točka 1.6). Gradnja mora biti skladna z zakonodajo in OPOČKOV MOK.
1.8	Izgradnja MČN (na odročnih področjih – izven aglomeracij) skladno z OPOČKOV MOK	Na odročnih območjih (izven aglomeracij) se izvede gradnja MČN, ko je to primerno oz. zakonsko obvezno. Gradnja mora biti skladna z zakonodajo in OPOČKOV MOK.
1.9	Finančna vzpodbuda (nepovratna sredstva) za izgradnjo MČN in vzdrževanje MČN (na odročnih področjih – izven aglomeracij)	Za bolj odročna področja se izdela predstavitev različnih vrst MČN (do 50 PE) in finančno vzpodbudi njihovo izgradnjo z nepovratnimi sredstvi. Po potrebi se izvede novelacija odloka o sofinanciranju izgradnje MKČN.
1.10	Dograditev javne kanalizacije (fekalno in meteorno omrežje) v skladu s predpisi in v skladu z OPOČKOV MOK	Na podlagi OPOČOV MOK se dogradi javno kanalizacijsko omrežje (fekalno in meteorno omrežje), tako da se zagotovi zakonsko določeno odvajanje in čiščenje odpadnih voda.
1.11	Ozaveščanje prebivalstva o pomembnosti zmanjšanja obremenjevanja vod in tal z onesnaževali	Vsaj 2 x letno se objavi članek v lokalnem glasilu ali prispevek na lokalni televiziji, ki govori o pomenu zmanjšanja obremenjevanja vod in tal z onesnaževali in o škodljivih vplivih prisotnosti onesnaževal v vodi in tleh na zdravje ljudi. Pri tem je potrebno vključiti tudi javne izobraževalne ustanove in šolske zavode.
1.12	Ureditev zemljišč za ekološko kmetovanje	Uredi se zemljišča primerna za ekološko kmetovanje. Kmete se vzpodbudi za prehod na ekološko kmetovanje (točka 1.14).
1.13	Izvedba zasaditve vegetacijskih pasov in/ali gozdnih obrežnih robov ob kmetijskih površinah (povečanje senčnosti, povečanja vsebnosti kisika)	Vegetacijski pasovi so ožji in širši pasovi drevesne, grmovne, travnate in mešane vegetacije. Postavljamo oziroma sadimo jih na mejah med posameznimi kmetijskimi zemljišči (mejice), ob rekah, potokih in jezerih (filtrirni vegetacijski pasovi), ob cestah in industrijskih objektih (protiprašne in protihrupne bariere, žive meje), ob virih pitne vode (zaščitni vegetacijski pas) in kot zelene površine v mestih ali večjih monokulturnih kmetijskih

		<p>območjih (blažilne cone in koridorji). Imajo močan učinek na rabo energije (vir: Vovk Korže, 2012).</p> <p>Vegetacijski pasovi imajo pomembne uravnavne ekosistemske storitve, saj so vezane na naravne mehanizme, ki skrbijo za uravnavanje podnebja in blaženje ekstremov, blaženje škodljivih vplivov človeka na okolje, kroženje vode in hranil, uravnavanje stanja voda, zmanjševanje poplavne ogroženosti in podobno (Šuklje Erjavec l. s sod., 2020). Zeleni protivetrni pasovi ščitijo pred izgubo tal zaradi vetrne erozije, zmanjšujejo izhlapevanje vode iz kmetijskih površin ter zaščitijo kmetijske kulture (Cvejić s sod. 2017).</p> <p>Občina bo v okviru investicij, ki mejijo na kmetijska zemljišča izvedla zasaditve vegetacijskih pasov. Prav tako bo od drugih investitorjev, ki posegajo na taka območja v okviru projektnih pogojev in mnenj zahtevala izvedbo vegetacijskih pasov.</p>
--	--	--

UKREPI ZA ZMANJŠANJE OBREMENJEVANJA TAL S FITOFARMACEVTSKIMI SREDSTVI

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
1.14	Ozaveščanje prebivalcev o ekološkem kmetovanju	Vsaj 2 x letno se objavi članek v lokalnem glasilu ali prispevek na lokalni televiziji, ki govori o pomenu ekološkega kmetovanja. Članek oz. prispevek naj bo zasnovan tako, da ljudje vidijo, kako bi tovrstno kmetovanje lahko koristilo trajnostni rabi tal, vodi, naravi in zdravju ljudi.
1.15	Ozaveščanje prebivalcev o uporabi fitofarmaceutskih sredstev (tudi za uporabo na vrtovih)	Vsaj 2 x letno se objavi članek v lokalnem glasilu ali prispevek na lokalni televiziji, ki govori o posledicah uporabe fitofarmaceutskih sredstev pri kmetovanju in na domačem vrtu. Predstavi se negativne posledice na tla, vodo, zdravje ljudi, živali in rastlin.
1.16	Finančna spodbuda za prehod na ekološko kmetovanje	Nameni se sredstva za prehod na ekološko kmetijstvo. Kmetom se omogoči oz. pomaga pri prehodu iz konvencionalnega (intenzivnega kmetijstva) na ekološko kmetovanje. Pomoč se jim nudi pri izvedbi terenske kontrole, certificiranju in morebitnemu podpisu pogodb z uporabniki. Vzpodbude k opravljanju uvodnega tečaja o ekološkem

		kmetovanju, mreženje med ekološkimi kmetijami, pomoč pri organiziranju terenskega ogleda dobrih praks doma in v tujini.
--	--	---

UKREPI ZA ZMANJŠANJE OBREMENJENOSTI MORSKEGA OKOLJA S PODVODNIM HRUPOM

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
1.17	Izvedba omilitvenih ukrepov (OU) iz Kataloga za zmanjšanje emisij impulznega podvodnega hrupa iz občasni dejavnosti (v nastajanju)	Pričakovati je, da bo Katalog za zmanjšanje emisij impulznega podvodnega hrupa iz občasni dejavnosti objavljen v letu 2020 (NUMO, 2017). Občina bo pri ob izvajanju občasni dejavnosti upoštevala ukrepe za zmanjšanje emisij impulznega hrupa. Hkrati bo od ostalih povzročiteljev hrupa v okviru lastni pristojnosti zahtevala izvajanje ustreznih ukrepov.
1.18	Izvedba aktivnosti zavedeni v Predpisu (v nastajanju). Predpis bo uveljavljal ukrepe za zmanjšanje podvodnega hrupa	Pričakovati je, da bo Predpis za zmanjšanje emisij impulznega podvodnega hrupa iz občasni dejavnosti stopil v veljavo leta 2021 (NUMO, 2017). Predpis bo uveljavljal ukrepe za zmanjšanje podvodnega hrupa Občina pa jih bo vključila v lastne dejavnosti in postopke skladno z lastni pristojnostmi.
1.19	Nadzor upoštevanja OU za zmanjšanje emisij impulznega podvodnega hrupa iz občasni dejavnosti	Izvaja se inšpekcijski nadzor nad upoštevanjem OU za zmanjšanje emisij impulznega hrupa iz občasni dejavnosti. Direktiva 2013/53/EU Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o plovilih za rekreacijo in osebnih plovilih ter razveljavitvi Direktive 94/25/ES določa, da morajo biti plovila za rekreacijo z vgrajenim ali krmnim motorjem brez vgrajenega izpuha, osebna plovila in zunajkrmni motorji in krmni motorji z vgrajenim izpuhom zasnovani, izdelani in sestavljeni tako, da emisije hrupa ne presežejo mejni vrednosti. Direktiva sicer omejuje emisije hrupa v zrak, posledično pa se zmanjšajo tudi emisije hrupa v vodo (NUMO, 2017).
1.20	Nadzor upoštevanja Predpisa, ki bo uveljavljal ukrepe za zmanjšanje podvodnega hrupa.	Izvaja se nadzor nad upoštevanjem Predpisa, ki bo uveljavljal ukrepe za zmanjšanje podvodnega hrupa.

UKREPI ZA OMEJITEV POSEGOV V OBALNEM PASU

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
1.21	Omejitev posegov v obalnem pasu v okviru Občinskega prostorskega načrta. Posegi se naj usklajujejo skupaj z ZRSVN, NR Škocjanski zatok, da se zaščiti obstoj habitatnih tipov ogroženih in zavarovanih vrst	Posegi v obalnem pasu se usklajujejo skupaj z ZRSVN, NR Škocjanski zatok, da se zaščiti obstoj habitatnih tipov ogroženih in zavarovanih vrst. Namen ukrepa je vzpostavitev trajnostnega načrtovanje obalnega pasu, s čimer se zagotovi ustrezen razvoj območja ob ohranitvi naravnih danosti.

4.2. OPIS UKREPOV ZA IZVAJANJE AKTIVNEGA VAROVANJA NARAVE

SISTEMSKI UKREPI

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
2.1	Rezervacija namenskih sredstev v proračunu za upravljanje z zavarovanimi območji	V proračunu se zagotovi postavka s sredstvi namenjenimi financiranju upravljanja z zavarovanimi območji narave (vezano na ukrep 2.4, 2.5 in 2.7) ter ostalimi območji pomembnimi za naravo. Sredstva zagotavljajo administrativno in fizično upravljanje z območji.
2.2	Monitoring invazivnih in tujerodnih vrst v MOK	Izdela se načrt monitoringa invazivnih in tujerodnih vrst v MOK, na podlagi katerega se izvaja monitoring. Monitoring bo omogočal kontrolo nad stanjem.

UKREPI ZA POVEČANJE ŠTEVILA ZAVAROVANIH OBMOČIJ V MOK

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
2.3	Ozaveščanje prebivalstva in obiskovalcev o pomenu varstva narave	Vsaj 2 x letno se objavi članek v lokalnem glasilu ali prispevek na lokalni televiziji, ki govori o pomenu varstva narave. Predstavi se stanje narave na območju MOK in prikaže kako lahko prebivalci in obiskovalci pripomorejo k varovanju narave.
2.4	Vzpostavitev vsaj 3 novih zavarovanih območij narave na območju MOK (s poudarkom na Krajinski park Dragonja in Krajinski park Kraški rob)	Do leta 2025 se vzpostavijo vsaj tri nova območja narave, ki jih upravlja MOK. Poudarek naj bo na Krajinskem parku Dragonja in Krajinskem parku Kraški rob.
2.5	Pogodbeno varstvo, skrbništvo, skladno z ZON za Osapsko udornico in njegovo izvajanje	Skladno z Zakonom o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18), 47. člen, pogodbo o varstvu naravne vrednote sklene ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti.

		V proračunu se redno rezervirajo sredstva namenjena ohranjanju naravne dediščine in upravljanju z zavarovanimi območji narave ter ostalimi območji pomembnimi za naravo.
2.6	Izvedba ankete prebivalcev in obiskovalcev MOK o pomenu varstva okolja in invazivnih in tujerodnih vrst v MOK	Izvede se anketiranje prebivalcev in obiskovalcev MOK o pomenu varstva okolja, invazivnih in tujerodnih vrst v MOK. Rezultate ankete se nato objavi, predstavi javnosti in hkrati razloži pomen varstva okolja, posledice invazivnih ter tujerodnih vrst v MOK.

UKREPI ZA VZPOSTAVITEV TRAJNOSTNIH OBLIK RABE PROSTORA ZNOTRAJ OBMOČIJ POMEMBNIH ZA OHRANJANJE NARAVE (NPR.: TURIZEM, REKREACIJA, PROMET, RABA VODNIH VIROV)

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
2.7	Določitev upravljavca posebnih varstvenih območij (Slavnik –vrh in pobočja, Rakitovec – Jama pod Gabrkom, Rakitovec – Pečina v Radotah)	Določi se upravljavca posebnih varstvenih območij, ki bo upravljal s posebnimi varstvenimi območij skladno z zakonodajo (Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18)
2.8	Nameravani posegi na varstvenih območjih naj upoštevajo vse ukrepe za varovanje ohranjanja narave, ogroženih vrst in habitatov. Ukrepi za ohranjanje narave naj bodo del pogodbenih obveznosti izvajalcev del.	Pri nameravanih posegih na varstvenih območjih je potrebno upoštevati vse ukrepe za varovanje ohranjanja narave, ogroženih vrst in habitatov. Občina v okviru del, ki jih izvaja sama ali naroča pri drugih izvajalcih v okviru pogodb izrecno zahteva dosledno upoštevanje ukrepov za varovanje narave. Neupoštevanje teh členov predstavljajo kršitev pogodbenih obveznosti.

UKREPI ZA ZMANJŠANJE OBREMENJENOSTI NR ŠKOCJANSKI ZATOK S HRUPOM IN SVETLOBNIM ONESNAŽENJEM

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
2.9	Svetlobni napisi v neposredni okolici Naravnega rezervata Škocjanski zatok se odstranijo oz. se ponoči ne osvetljujejo in v smeri rezervata se ne vzpostavljajo novi	Potrebno je opozoriti na prepoved svetlobnih napisov v nočnem času v okolici Naravnega rezervata Škocjanski zatok. Napise naj se odstrani ali regulira tako, da bodo osvetljeni le podnevi.
2.10	Omejevanje števila obiskovalcev v naravni rezervat	Upravljavec naravnega rezervata (NR) na podlagi predhodnih analiz določi koliko obiskovalcev NR lahko sprejme v določenem času brez, da bi se pri tem povzročalo negativne vplive na naravo. Določijo se zgornje meje obiska za dan oz. del dneva.
2.11	Identifikacija in izvedba aktivnih in pasivnih protihrupnih ukrepov na kritičnih točkah obremenjenosti s hrupom zaradi prometa	Poleg že identificiranih kritičnih točk obremenjenosti s hrupom (razširitev Bertoška vpadnica) je potreben pregled, če je takih točk še več. Izdela se načrt implementacije aktivnih in pasivnih protihrupnih ukrepov za območja kritičnih točk. Skladno z načrtom se realizira izvedba aktivnih in pasivnih protihrupnih ukrepov s čimer se doseže ustrezno zaščito pred negativnimi vpliv hrupa na NR Škocjanski zatok.

UKREPI ZA OMEJEVANJE ŠIRJENJA TUJERODNIH IN INVAZIVNIH VRST

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
2.12	Ozaveščanje prebivalcev MOK o invazivnih in tujerodnih vrstah v MOK	Vsaj 2 x letno se objavi članek v lokalnem glasilu ali prispevek na lokalni televiziji, ki govori o invazivnih in tujerodnih vrstah na območju MOK. Predstavi se kako predstavljajo tveganje za avtohtone rastline in zakaj moramo preprečiti širjenje invazivnih in tujerodnih vrst.
2.13	Strokovno in varno odstranjevanje invazivnih in tujerodnih vrst v MOK	Izvedba varne odstranitve invazivnih in tujerodnih vrst s strokovno usposobljenimi strokovnjaki. To se izvede skladno z obstoječimi dokumenti (letni program dela naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2019, Uredbo št. 1143/2014 in strokovnim dokumentom Zavoda za varstvo narave (ZRSVN, 2018)

UKREPI ZA ZAVAROVANJE OGROŽENE VRSTE ŽIVALI IN POVEČATI NJIHOVO ŠTEVILO V MESTU IN PRIMESTNEM OKOLJU MOK

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
2.14	Opredeliti vrsto zavarovane živali, ki v času vzdrževanja in urejanja okolice potrebujejo omilitvene (zaščitne) ukrepe	Na mestih, kjer potekajo vzdrževalna dela in urejanje okolice se pod vodstvom ZRSVN opredelijo katere so zavarovane živali, na določenih območjih.
2.15	Opredeliti omilitvene (zaščitne) ukrepe za živali v času vzdrževalnih del okolice in stavb v MOK (v času razmnoževalnega cikla živali, gnezditvev ipd.)	Na mestih vzdrževalnih in ureditvenih del ZRSVN opredeli omilitvene ukrepe (OU) za izvedbo del.
2.16	V pogodbah in/ali naročilnicah vzdrževalnih del določiti način dela, ki upošteva ukrepe zastavljene za ogrožene živali	Opredeljeni OU za ogrožene živali so določeni v pogodbah ali naročilnicah vzdrževalnih/ureditvenih del, ki jih izvajalec del mora upoštevati. Morebitno neupoštevanje OU pomeni kršitev pogodbe.
2.17	Izvajati zastavljene OU v času vzdrževalnih del okolice in stavb v MOK	Zastavljene OU je potrebno skladno s pogodbo ali naročilnico odgovorno izvesti.

2.18	Nadzor nad uporabo zastavljenih OU v času vzdrževalnih del okolice in stavb v MOK	Nadzor nad uporabo oz. izvajanjem zastavljenih OU v času vzdrževalnih del okolice in stavb v MOK izvaja področni inšpektorat in Zavod RS za varstvo narave, enota Piran.
-------------	---	--

4.3. OPIS UKREPOV ZA ZMANJŠANJE OKOLJSKIH OBREMENITEV (PRITISKOV) NA ZDRAVJE LJUDI IN RANLJIVOST NA PODNEBNE RAZMERE

SISTEMSKI UKREPI

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
3.1	Monitoring kakovosti zraka	<p>ARSO v MOK redno izvaja monitoring koncentracij ozona, dušikovih oksidov, delcev PM₁₀ in meteorološke parametre.</p> <p>Na podlagi meritev se ob morebitni povišani vrednosti nevarnih snovi (onesnaževal) opozori prebivalstvo in izda priporočila.</p> <p>Ker v topli polovici leta praviloma ravni delcev PM₁₀ ne presegajo mejne vrednosti, je ARSO s 1. 4. 2020 prenehal izdajati napovedi ravni onesnaženosti z delci PM₁₀. Z napovedmi bodo ponovno začeli s 1. 10. 2020.</p> <p>Na podlagi meritev ARSO pripravi mesečne in letne karte kakovosti zunanega zraka za izbrana onesnaževala (PM₁₀, PM_{2,5}, O₃, NO₂). S pomočjo tega lahko v različnih modelih (npr. ALADIN) pripravijo napovedi kakovosti zunanega zraka za tekoči in naslednji dan kot pomoč pri izdaji napovedi kakovosti zraka za namen opozarjanja ranljivih skupin prebivalstva in možnosti izvajanja kratkoročnih ukrepov za izboljšanje kakovosti zunanega zraka. Tako se lahko vzpostavi statistično napovedovanje na osnovi zgodovinskih podatkov o izmerjenih ravneh onesnaževal ob različnih meteoroloških pogojih. Spremljamo lahko delež preseženih opozorilnih in ciljnih vrednosti.</p>
3.2	Monitoring kakovosti pitne vode	<p>Izvaja se redni monitoring pitne vode v skladu s Pravilnikom o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17).</p> <p>Monitoring izvaja akreditiran laboratorij s strani Ministrstva pristojnega za zdravje (NLZOH) v skladu z letnim programom. Pitna voda mora ustrezati parametrom, ki so predpisani v Pravilniku o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17). Redne monitoringe</p>

	zagotavlja tudi Rižanski vodovod Koper kot podjetje, ki vrši oskrbo s pitno vodo.
--	---

ZMANJŠANJE OBREMENJENOSTI S HRUPOM

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
3.3	Izvedba aktivnih in pasivnih protihrupnih ukrepov na kritičnih točkah obremenjenosti s hrupom zaradi prometa in hrupa vezanega na Luko Koper.	<p>Še naprej je potrebno izvajati kontinuirane meritve hrupa za lažjo in hitrejšo identifikacijo najhrupnejših virov. Rezultati meritev morajo biti na voljo javnosti.</p> <p>Izdela se 3D model širjenja hrupa iz pristanišča (nadomestek 2D), kar bo pripomoglo k boljši interpretaciji rezultatov in iskanju rešitev. V primeru, da na samem viru ne bo mogoče zmanjšati ravni hrupa, se lahko postavi protihrupne ograje ali z drugim ukrepom omeji širjenje hrupa iz pristanišča. Zmanjšanje hrupa, ki ga povzročajo ladje se doseže tudi s priklopom ladij v pristaniščih na elektriko (infrastruktura za oskrbo z električno energijo, točka 3.4). Tak ukrep je potrebno vpeljati globalno, da se bodo ladje prilagodile takemu načinu oskrbe v času priveza.</p> <p>Podlaga določitve kritičnih točk je predstavljena v idejnih rešitvah, ki so ga za Luko Koper izvedli Draft arhitekti. V Luki Koper je predvidena izvedba protihrupne bariere višine vsaj 12 m in dolžine 1300 m proti območju Ankarana. Za dodatno omejitev širjenja hrupa iz pristanišča se lahko doda še zasaditev zelenja.</p> <p>(vir: https://www.zivetispristaniscem.si/wp-content/uploads/2018/10/Strate%C5%A1ke-usmeritve-razvoja-na-okoljskem-podro%C4%8Dju-do-2030.pdf)</p>
3.4	Izvedba postopkov za umeščanje elektroenergetskih objektov v prostor, za zagotovitev zadostne kapacitete	Izvedba ukrepa lahko traja desetletje ali več.

	<p>distribucijskega omrežja z električno energijo za priključevanje ladij na električno omrežje v času priveza v Luki Koper</p>	<p>Za priključitev ladij na električno energijo v času priveza v Luki Koper je potrebno zagotoviti energijo, ki jo zaenkrat še ni.</p> <p>Tako Luka Koper trenutno nima ustrezne infrastrukture (RTP 110 kV), s katero bi lahko ladje napajala z električno energijo v času ko so privezane v pristanišču. Luka Koper izvaja aktivnosti za izgradnjo 110 kV priključnega voda in 110/20 kV razdelilno transformatorske postaje. V letu 2020 bosta Luka Koper in Elektro Slovenija podpisali sporazum o izgradnji, sofinanciranju in delitvi vlaganj v RTP 110/20 kV in priključni vod. Po podpisu sporazuma sledijo postopki za umeščanje elektroenergetskih objektov v prostor (vir: Luka Koper).</p> <p>Strategija na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji omenja možnost polnjenja ladij z UZP tudi v Luki Koper in sicer do leta 2025, sočasno z vzpostavitvijo sistema napajanja ladij na privezih z električno energijo (VIR: NEPN).</p>
<p>3.5</p>	<p>Vzorčno merjenje hrupa na 3 javnih večjih prireditvah</p>	<p>Naredi se načrt vzorčnega merjenja hrupa. Izbere se 3 večje javne prireditve in se na vsaki izvedejo meritve z analizami frekvenčnih spektrov in meritve impulznega hrupa. Nato se meritve primerja s poročilom o emisiji hrupa, ki ga je predhodno izdelal prijavitelj prireditve skladno z Uredbo o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Uradni list RS, št. 118/05). Poročilu mora biti priložena tudi dokumentacija o nazivni električni moči in številu zvočnih naprav ter načrt prireditvenega prostora in njegove neposredne okolice.</p>
<p>3.6</p>	<p>Skladno z izvedenimi meritvami hrupa uvesti omilitvene ukrepe (OU) za hrup na prireditvah</p>	<p>Pripravijo se OU za hrup na prireditvah glede na nivo hrupa, ki smo ga izmerili pri vzorčenju. Ti naj se nanašajo predvsem na omejevanje hrupa na viru. Če z ukrepi omejevanja hrupa na viru ne dosežemo dovolj velike učinkovitosti, je potrebno posegati še na poti širjenja hrupa in pri prejemniku.</p>

		Širjenje hrupa lahko omejimo na viru hrup, na poti širjenja hrupa (npr. protihrupna ograja) ali na mestu sprejema oz. pri prejemkih obremenitve s hrupom (npr. pasivna zaščita oz. zvočno izolirana okna).
3.7	Izvedba ukrepov opredeljenih v Celostni prometni strategiji (CPS) in Lokalnem energetskega konceptu (LEK), ki se nanašajo na trajnostno mobilnost	Izvede se ukrepe, ki so zajeti v CPS (pešačenje, kolesarjenje, javni potniški promet, optimizirani cestni promet). Ukrepi se izvajajo tako, da se zagotovi boljša kakovost bivanja, kažejo se pozitivni učinki na okolje in zdravje, zmanjšamo hrup zaradi prometa in izboljšamo podobo občine). Spodbujanje hoje, kolesarjenja, uporabe javnega prevoza in drugih alternativnih oblik trajnostne mobilnosti na račun omejevanja uporabe osebnih vozil. Opis ukrepov je zapisan v Celostni prometni strategiji (CPS) in v Lokalnem energetskega konceptu (LEK).

UKREPI ZA ZMANJŠANJE KONCENTRACIJE PRITLEHNEGA OZONA

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
3.8	Opozarjanje prebivalcev in podajanje navodil o ravnanju za čas povečanih koncentracij ozona	Občane se preko lokalnih glasil obvešča o povečanih koncentracij pritlehne ozona v zraku (tudi predčasno ob napovedih s strani ARSO). Objavijo se tudi priporočila (zadrževanje v notranjih prostorih, ne izvajati telesno aktivnost na prostem), ki veljajo ob povišanih koncentracijah pritlehne ozona. Potrebno je ozaveščanje prebivalcev o negativnih posledicah pritlehne ozona in jih spodbujati, da se držijo ukrepov, ki veljajo za povišane koncentracije ozona. Vsakemu prebivalcu se na dom pošlje zloženko o negativnih vplivih pritlehne ozona na zdravje.
3.9	Izvedba ukrepov vezanih na trajnostno mobilnost podanih v Celostni prometni strategiji (CPS)	Del CPS se izvaja še do leta 2022. Potrebno je zmanjšati koncentracije predhodnikov pritlehne ozona in drugih toplogrednih plinov s pomočjo

		<p>spodbujanja trajnostne mobilnosti, uporabe OVE, uvajanja ukrepov za URE v stavbah in z urejanjem zelenih površin. Potrebno je zmanjšati emisije, ki so rezultat uporabe fosilnih goriv in spodbujati uporabo alternativnih možnosti mobilnosti. Poleg tega se spodbudi uporaba javnega prevoza. Menjava (vseh) klasičnih avtobusov z avtobusi na električni pogon. Optimizacija javnega prometa naj bo zastavljena tako, da bodo linije pokrivala tudi bolj odročne kraje in bodo občani imeli možnost uporabe javnega prometa. V središču mesta Koper se uredi cona brez prometa in s tem dodatno zmanjša izpuste predhodnikov ozona. Detajlni opis ukrepov je zaveden v CPS.</p>
--	--	---

UKREPI ZA BLAŽENJE VROČINSKIH VALOV

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
3.10	Urejanje in vzdrževanje zelenih javnih površin, površin ob prometni infrastrukturi, parkiriščih, zasaditev dreves, drevoredov, ter vzpostavitev novih zelenih površin	<p>Izdela se dolgoročni načrti za ohranitev, novo vzpostavitev in vzdrževanje zelenih površin v urbanih predelih MOK. Dolgoročni načrt vključuje inventarizacijo obstoječih zelenih površin in določitev območja širjenja oz. nove vzpostavitve zelenih površin (prednost imajo degradirana območja in območja z nizkim deležem zelenih površin). Opredele se način urejanja, vzdrževanja ter zasaditve.</p> <p>Izbere se izvajalca za urejanje in vzdrževanje zelenih javnih površin (parkov, površin ob prometni infrastrukturi, parkiriščih, drevoredov, itd.).</p> <p>Zasaditev dreves na parkiriščih in drugih utrjenih urbanih površinah ima vlogo zmanjševanja negativnega vpliva vročinskega otoka v mestu.</p> <p>Drevesa so porabniki meteorne vode in preprečujejo nastajanje poplav. Za rastline je potrebno redno skrbeti, jih zalivati in spodbujati njihovo rast. V primeru, da niso zdrave se jih mora zdraviti ali odstraniti. Zasaditev ima več</p>

		pozitivnih učinkov na počutje in zdravje ljudi. Za zasaditev je potrebno ustrezno skrbeti, da ima boljše pogoje za rast in da ohranjamo estetski videz.
3.11	Postavitev in vzdrževanje javnih pip oz. špin	<p>Ukrep predstavlja tudi željo občanov MOK izraženo v okviru Participativnega proračuna MOK. Naredi se pregled in načrt kje so potencialna mesta za ureditev javnih pip oz. špin. Pri tem upoštevamo potek sprehajalnih in kolesarskih poti, kjer so območja z večjim pretokom ljudi (mesta, parki) in mesta, kjer so pipe bile nameščene že v preteklosti (bile odstranjene). S slednjim pripomoremo tudi k ohranjanju kulturne dediščine.</p> <p>Pipe se izvede na način, da ni možne izgube prevelikih količin vode (na potisk in avtomatsko zapiranje). Izvajati je potrebno tudi redni monitoring kakovosti pitne vode. V hladnejših mesecih se pipe odstrani in zaščiti pred mrazom (po potrebi).</p>
3.12	Določitev obveznega deleža zelenih površin na stavbnih zemljiščih v okviru prostorskih aktov MOK (tudi zelene strehe, kjer je to primerno)	Z ukrepom se zagotovi, da bodo vse nove umestitve v prostor in spremembe obstoječih upoštevale potrebo po zelenih površinah, s čimer se bo zmanjšala stopnja akumulacije toplote na površini in zmanjšal učinek toplotnega otoka.
3.13	Izvedba ukrepov iz Lokalnega energetskega koncepta (LEK) (OVE IN URE), ki zmanjšujejo vpliv gonilnih sil (poselitve, gospodarske dejavnosti, prometa in raba energije) na podnebne spremembe	<p>Načrtovanje novogradenj s prednostno oskrbo iz OVE in URE. Spodbuja se tudi širjenje daljinskega sistema (predvsem za plinovod).</p> <p>Za javne stavbe, ki imajo že v osnovi večjo rabo energije (osnovne šole, vrtci, zdravstvene ustanove), se izdelata načrta energetske sanacije.</p> <p>Luka Koper d.d. in druga industrija zasledujejo trend zmanjševanja rabe končne energije in zmanjševanje deleža ELKO v rabi končne energije. Cilj je povečati delež rabe OVE. Možnost je tudi implementacija fotovoltaičnih sistemov, saj so na voljo večje površine in s tem možnost proizvodnje več električne energije.</p> <p>Spodbujanje prebivalcev za prehod na električne avtomobile ali drugo vrsto prevoznega sredstva, brez fosilnih goriv. Ozaveščanje prebivalcev o varčnem življenju in prizadevanju za čim manjšo rabo energije (npr. ugašanje luči,</p>

		<p>ugašanje naprav, ki jih ne uporabljamo). Lahko se izvedejo delavnice o varčevanju energije in/ali se na dom pošlje zloženke.</p> <p>Detajlni opis ukrepov je zaveden v Lokalnem energetskega konceptu (LEK) MOK.</p>
--	--	---

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA IZVAJANJE TELESNE DEJAVNOSTI PREBIVALCEV NA PROSTEM

Št.	Ukrep	Opis ukrepa
3.14	Ureditev sprehajalnih in kolesarskih poti	<p>Z ureditvijo in novo izgradnjo kolesarskih in sprehajalnih poti se še dodatno spodbudi prebivalce za gibanje na prostem. Hkrati je telesna aktivnost pomembna iz vidika javnega zdravja.</p> <p>Kolesarske in sprehajalne poti je potrebno urediti na način, da ne bodo ogrožale posameznikove varnosti in da se ohranja njihova funkcionalnost.</p> <p>Glede na podatek nadpovprečnega letnega števila dni odsotnosti v službi zaradi bolezni prekomerne obolevnosti za boleznimi obtočil, neoplazem in boleznimi dihal. Bolezni obtočil oz. srčno žilne bolezni so t.i. bolezni življenjskega sloga. Te bolezni se razvijajo skozi čas in so odvisne predvsem od osebnih navad, prehrane, vadbe, kajenja in drugimi oblikami načina življenja. Z ureditvijo sprehajalnih in kolesarskih poti, ki bi bile prijazne za vse generacije lahko povečajo odstotek telesno aktivnega prebivalstva. Posledično je pričakovati vpliv na zmanjšanje tveganja za srčno žilne bolezni.</p>
3.15	Vzdrževanje gozdnih in poljskih poti	<p>Določi se izvajalca za vzdrževanje gozdnih in poljskih poti, ki so občinska last. S tem se ljudem omogoči dodatne možnosti za izvajanje telesne aktivnosti na prostem. Hkrati omogočajo dostope do obdelovalnih površin za kmete.</p>
3.16	Ureditev otroških igrišč, motoričnih parkov, postavitve večgeneracijskega parka, šport na prostem, ipd.	<p>Postavitev orodji in naprav, ki bodo vse generacije spodbujale k daljšemu zadrževanju na prostem in k telesni aktivnosti. Tako poskrbimo za boljše</p>

		<p>mentalno zdravje, večjo vitalnost in zadovoljstvo prebivalstva. Poleg tega osebam, ki jim fitnesi v zaprtih prostorih finančno niso dostopni, omogočimo, da jih uporabljajo na prostem.</p> <p>Dovolj velika površina, ki je namenjena otroškim igriščem je pomembna, da se otrokom zagotovi dovolj prostora za njihov fizični in psihični razvoj.</p> <p>Postavitev zunanje plezalne stene (v načrtu za leto 2020) https://www.primorske.si/primorska/istra/koper-bo-dobil-zunanjo-plezalno-steno)</p>
3.17	Sofinanciranje društev in klubov, ki nudijo rekreacijske aktivnosti za celotno populacijo	<p>Finančne spodbude za delovanja društev in klubov, ki organizirajo rekreacijske aktivnosti za celotno populacijo. Telesna aktivnost ima na posameznika veliko pozitivnih učinkov (izboljšanje psihičnega zdravja in kognitivnih sposobnosti). Izboljšanje mentalnega zdravja je morda v MOK še toliko bolj pomembno zaradi nadpovprečnega števila ljudi, ki se zdravijo zaradi odvisnosti od drog in/ali alkohola.</p>
3.18	Sofinanciranje rekreacijskih dogodkov (maratonov, pohodov, kolesarstva ipd.)	<p>Sofinancira se rekreacijske dogodke in tako omogočiti povečanje številčnosti dogodkov in njihov organizacijski nivo. Tovrstni dogodki so pomembni, da spodbudijo prebivalce k telesni aktivnosti, hkrati pa služijo tudi kot medij za ozaveščanje občanov o ugodnem vplivu rekreacije na zdravje. MOK bo tako postala tudi prepoznavna destinacija za aktivno preživljanje prostega časa. Dober primer je tudi Istrski maraton.</p>

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE IZDATNOSTI IN OPTIMIZACIJA IZGUB PRI ČRPANJU IZ VIROV PITNE VODE

Št.	Ukrep	Opis ukrepov
3.19	Pregled in določitev vodnih izgub na vodovodnih sistemih (pritisk vode v vodovodnih ceveh, aktivno odkrivanje izgub, optimalno upravljanje vodovodnega omrežja ter hitro in kvalitetno popravilo okvar)	Izdela se načrt za zmanjšanje izgub na vodovodnih sistemih. Skladno z načrtom se izvede preglede vodovodnih sistemov z namenom določitve vodnih izgub in določi potrebna popravila. V sklopu pregledov je potrebno meriti pritisk vode v vodovodnih ceveh, aktivno meriti izgube, optimalno upravljati vodovodni sistem ter hitro in kvalitetno popraviti morebitne okvare. V načrtu se določijo detajlni ukrepi za optimiziranje črpanja in distribucije vode in s tem zmanjšanje vodnih izgub.
3.20	Popravila okvar in obnova najbolj dotrajanih cevovodov, vgradnja kontrolnih merilnih mest	Skladno z načrtom za zmanjšanje izgub v vodovodnih sistemih se izdelava načrt obnove, ki vključuje podatke o cevovodih, ki jih je potrebno zamenjati. V cevovod se vgradi kontrolna merilna mesta za spremljanje porabe vode. Z izvedenimi ukrepi obnove se bodo zmanjšale vodne izgube.
3.21	Ureditev javnega vodovodnega omrežja na območjih kjer ga še ni	Izdela se načrt o razširitvi vodovodnega omrežja na območjih, kjer ga še ni. Tako prebivalcem zagotovimo kakovostno vodo in večjo zanesljivost ter obratovalno varnost. Z občani, ki še nimajo ustrezne oskrbe se dogovori o predhodni izdelavi projektov posameznih hišnih priključkov. Skupaj je, glede na Poročilo o stanju okolja v MOK (Boson, 2019), v MOK še 240 prebivalcev brez priključka na javno vodovodno omrežje. S priključkom na javno vodovodno omrežje bodo prebivalci preskrbljeni z vodo, ki je potrjeno mikrobiološko in kemijsko neoporečna. Izdela se projektna dokumentacija in izvede gradnja vodovodnega sistema do prebivalcev, ki še niso priključeni na javni vodovod, z vso potrebno vgrajeno merilno opremo za spremljanje porabe vode.
3.22	Vzpostavitev vloge za prekomerno porabo pitne vode za polnjenje bazenov (v gospodinjstvih)	Vzpostavi se obrazec vloge za prekomerno porabo pitne vode za polnjenje bazenov v gospodinjstvih. Vloga naj vsebuje tabelo, kjer uporabnik pitne

		<p>vode za polnjenja bazenov zapiše datum polnjenja, stanje vodomera pred začetkom odvzema in stanje vodomera po zaključku odvzema vode. Prav tako se v vlogi zapiše zaveza za poravnanje stroškov okoljske dajatve za onesnaženja okolja zaradi odvajanja odpadnih voda. Tako se bo lahko vodila evidenca porabe pitne vode za namene bazenov v gospodinjstvih, ki je sedaj ni.</p>
--	--	--

5. PREGLED REALIZACIJE DOSEDANJIH IZVEDENIH UKREPOV IZ OBSTOJEČEGA OBČINSKEGA PROGRAMA ZA VARSTVO OKOLJA MOK 2015 - 2020

Mestna občina Koper je pristopila k pripravi Občinskega programa varstva okolja (OPVO) za obdobje 2021 – 2025. V ta namen je bil pripravljen pregled realizacije ukrepov do sedaj veljavnega OPVO 2015-2020. To bo predstavljajo osnovo za opredelitev ciljev in ukrepov v novem OPVO-ju.

OPVO Mestne občine Koper 2015 – 2020 je zajemal naslednje strateške cilje:

- ❖ **VZPOSTAVITEV SISTEMA TRAJNOSTNE MOBILNOSTI,**
- ❖ **IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI BIVALNEGA OKOLJA V MESTNI OBČIN KOPER,**
- ❖ **ZAGOTAVLJANJE AKTIVNEGA VAROVANJA NARAVE.**

Vsak omenjeni strateški cilj je bil opredeljen z operativnimi cilji, ki so podcilji posameznemu strateškemu cilju in vsak operativni cilj je vključeval ukrepe za doseg ciljev.

Pregled realizacije ukrepov je bil izveden na način, da smo pregledali relevantno dokumentacijo na svetovnem spletu in da smo pridobili podatke neposredno od deležnikov vključenih v realizacijo posameznih ukrepov.

Za izvedbo del smo anketirali posameznike iz naslednjih javnih ustanov:

- Mestna občina Koper,
- Rižanski vodovod,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (OE Koper),
- Inšpekcijsko službo za okolje in prostor (OE Koper),
- ARSO,
- Marjetica Koper,
- NIJZ,
- Zavod RS za varstvo narave (OE Piran),
- NR Škocjanski zaton,
- Elektro Primorska,
- Luka Koper,
- Morska biološka postaja Piran, Nacionalni inštitut za biologijo,
- Regionalni razvojni center Koper,
- Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (KGZS-Zavod GO), izpostava Oddelka za kmetijsko svetovanje Koper,
- Javni prometni prevozi (Arriva),
- Javni prometni prevozi Nomago,
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- Združenje ekoloških kmetov Obala.

Podatke o vseh izvedenih ukrepov na omenjen način v celoti ni bilo možno pridobiti zato pričakujemo, da bo dokument o realizaciji ukrepov v preteklem obdobju dopolnjen tokom procesa priprave OPVO 2021 – 2025.

5.1. PREGLED STRATEŠKEGA CILJA 1: VZPOSTAVITEV SISTEMA TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

Trajnostna mobilnost je strateški cilj, ki je v Mestni občini Koper pomemben zaradi velike prometne obremenitve občine ter zaradi ugotovljenih ključnih okoljskih problemov, kot so onesnaženost zraka z ozonom, obremenjenost prebivalstva s hrupom in obremenjenost morja s policikličnimi aromatskimi ogljikovodiki.

SISTEMSKI UKREPI ZA VZPOSTAVITEV TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
1.1	Izdelava načrta trajnostne mobilnosti v MOK	MOK	2016	<p>DA.</p> <p>V okviru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Celostne prometne strategije (CPS 2017) in se izvaja do leta 2022. - SMART CITY (2015-2019) je s sprejetjem strategije leta 2015 dobil zagon in smer, v katero se mora Koper razvijati na področju tehnologije. Namen je doseči SmartCity ISO standard, kot prva občina v Sloveniji. Uporabiti je potrebno nove tehnologije za zbiranje podatkov (z podatkovno bazo Open Data), ki bodo osnova za zagon novih projektov za delovanja »smart« mesta. Na ta način se zmanjša število potrebnih aplikacij in posredno stroškov. <p>V letu 2016 smo nadaljevali z aktivnostmi širitve WI-Fi omrežja po Kopru in SmartCity senzoristike.</p> <p>PUT-UP ISTRE (2015-2016) Zajema prostorsko ureditev območja - notranjost in primorje Istre. Z evidentiranjem in vrednotenjem dosedanjih razvojnih in prostorskih načrtov se je predstavila skupna</p>

				<p>razvojna vizija in koncept Istre kot celote z obkroženimi področji prometa, turizma, kmetijstva, gospodarskih con in narave. MOK je izvajala aktivnosti pri dveh navedenih tematikah: prometu in turizmu ter pridobila kvalitetne strokovne podlage za nadaljnje prostorsko načrtovanje. Prvič se je pristopilo k skupnemu prostorskem čezmejnemu načrtovanju prostora na lokalni ravni in med mednarodnimi projektnimi partnerji.</p> <p>SUMPORT (2018- Trajnostna urbana mobilnost v sredozemskih pristaniških mestih) je zasnovan z namenom povečanja zmogljivosti načrtovanja trajnostne mobilnosti v pristaniških mestih z izmenjavo izkušenj, pilotnimi ukrepi in usposabljanji. V okviru projekta smo pripravili Načrt za oblikovanje skupnega Prometnega informacijskega centra – PIC. V letu 2018 smo naročili izdelavo App za načrtovanje potovanja s primestnim javnim potniškim prometom, za dve okolji: Android in IOS.</p> <p>INTER BIKE II (2018 – 2020) Projekt Vzpostavljane multimodalnih povezav ob kolesarski trasi Adriabike - INTER BIKE II je bil odobren na javnem razpisu Programa sodelovanja INTERREG V-A Italija-Slovenija 2014-2020 na tematskem področju nizkoogljičnih strategij. Pet projektnih partnerjev z obeh strani meje bo v prihodnjem dveipolletnem obdobju poskusno uvedlo občasne prevoze koles z avtobusi in ladjami na nekaj odsekih kolesarske trase Adriabike, ki povezuje Kranjsko Goro in Ravenno. Trasa je bila vzpostavljena pri strateškem projektu Inter Bike v preteklem programskem obdobju. V okviru projekta INTER BIKE se je</p>
--	--	--	--	--

				vzpostavil avtobus – KOLOBUS, kot brezplačna avtobusna povezava za kolesarje med Koprom in Krasom ter Koprom in Gradežem (Italija).
1.2	Usmeritve pri pripravi občinskega prostorskega načrta za zmanjšanje prometnih tokov	MOK,	Do sprejema OPN	DELNO, še v izvajanju v okviru: - CPS do leta 2022 - PUT-UP ISTRE (2015-2016) - SUMPORT (2018-
1.3	Ozaveščanje prebivalstva o konceptu trajnostne mobilnosti	MOK, javne izobraževalne ustanove in šolski zavodi	2015 – 2020	DA V okviru: - CPS do leta 2022 - Koper zdravo mesto (spletna stran z vsemi aktivnostmi) (2016 - 2019) - Teden mobilnosti (2015-2019) - SMART CITY (2015-2019)
1.4	Redno spremljanje prometnih tokov na občinskih cestah (štetje prometa)	MOK	2015	DELNO, še v izvajanju v okviru CPS do leta 2022. Postavljen je bil števec za pešce in kolesarje na dveh ključnih lokacijah v mestu Koper.
1.5	Uslužbenci MOK kot zgled trajnostne mobilnosti	MOK	2015 – 2020	NE

OPERATIVNI CILJ 1.2. POVEČANJE DELEŽA NEMOTORIZIRANEGA PROMETA ZA 20 % DO LETA 2020

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
1.6	Povezava avtobusnega, železniškega ter pomorskega potniškega prometa	Izvajalci storitev JPP, MOK	2016	NE - CPS do leta 2022 - SUMPORT (2018-
1.7	Prilagoditi omrežje javnega potniškega prometa poselitvi (potrebam).	Izvajalci storitev JPP, MOK	2016– 2020	DELNO DA – mestni JPP, NE – primestni JPP
1.8	Povezava med ponudniki turističnih storitev in javnim potniškim prevozom	Izvajalci storitev JPP, Turistične organizacije, MOK	2016	Ni podatka
1.9	Zagotoviti nove površine za pešce in kolesarje (znotraj naselij in med naselji)	MOK	2017– 2020	DA 2016 – Parenzana – kolesarska pot zdravja in prijateljstva 2017 – 2018: - Nadgradnja načrta kolesarskega omrežja (načrt za urbani del), - Izgradnja in ureditev kolesarske infrastrukture v Coni 1 (historično mestno jedro) (načrt za urbani del), - Izgradnja in ureditev kolesarske infrastrukture na obalni cesti Koper-Izola.

				<p>2018</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kolesarska in pešpot ob Piranski (iz sklada operacij trajnostne mobilnosti z mehanizmom CTN). - Kolesarska in pešpot kanal Grande: Ureditev obsega brežino Kanala Grande in povezavo preko Kanala Grande s peš in kolesarsko potjo, ki se na SV strani priključuje na komunikacijo ob Piranski cesti in parka ob Smedelski promenadi, na JZ strani pa na športno rekreacijske površine (iz sklada operacij trajnostne mobilnosti z mehanizmom CTN). - Kolesarska pot ob Mandraču, - kolesarska in pešpot v Olmu, - kolesarska in pešpot Istrskega odreda in - kolesarska in pešpot vzhodna ankaranska vpadnica. <p>2018 - Vzdrževanje gozdnih in poljskih poti Sanacija je bila izvedena na poteh v:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KS Šmarje (poljska pot PULJE), - KS Marezige (poljska pot Trsek-Dragonja-Mlini) in - KS Škocjan (poljske poti v Vanganelški dolini). <p>2019</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zarisane so bile povezovalne kolesarske poti okoli historičnega mestnega jedra.
1.10	Nova parkirna mesta in prostori za hrambo koles	MOK, Nosilci storitvenih dejavnosti	2016	<p>DELNO</p> <p>2017 – 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nadstrešek za kolesa na tržnici

				2019: Poslovalnica Beel na Carpacciovem trgu v Kopru, izposojevalnica električnih koles in električne rolke
1.11	Izgradnja talne kabelske vlečnice za kolesarje	MOK,	2017	NE
1.12	Povečanje javne izposoje koles	MOK, koncesionar	2015	DELNO 2018 – Izdelava investicijske in projektne dokumentacije: Postavitev postaj za vzpostavitev sistema izposoje koles v okviru projekta trajnostna mobilnost - JR-UTM_1/2017 (sofinanciranje iz EU kohezijskih skladov)
1.13	Upravljanje parkiranja v mestu	MOK	2015– 2020	DA. Javno podjetje Marjetica Koper d.o.o. upravlja z javnimi parkirišči v Mestni občini Koper, ki poleg osnovne upravljavske mreže javnih parkirišč obsegajo tudi parkirne površine na javnih površinah v stanovanjskih in drugih urbanih območjih (ki pa niso enotno vodena in evidentirana). Osnovna upravljavska mreža vključuje na obravnavanem območju 32 lokacij javnih parkirišč s skupno 3714-imi parkirnimi mesti. Na teh parkiriščih so predpisani različni režimi uporabe (parkirnine, parkirni abonmaji, P+R ipd.) Na obstoječih javnih parkiriščih je na 4-ih polnilnih postajah na voljo skupno po 10 polnilnih mest za osebna vozila; ob upoštevanju javno dostopnih zasebnih polnilnih postaj pa skupno 14 polnilnih mest (vir: Mreža javnih polnilnih postaj za električna vozila v Kopru, strokovna podlaga, PS Prostor, d.o.o. Koper).

				- Postavljen je informativni sistem parkiranja - 3 table za obveščanje o zasedenosti parkirišč (pri Porsheju, Tušu, bazenu).
1.14	Organizacija dogodka za promocijo kolesarjenja v MOK	MOK	2015	<p>DA.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teden mobilnosti (2015, 2016, 2017, 2018 in 2019). - Istrski kolesarski maraton (2015, 2016, 2017, 2018 in 2019). <p>2015 – Čezmejna kolesarska prireditev v okviru projekta »PARENZANA MAGIC«</p>

OPERATIVNI CILJ 1.3. ZMANJŠANJE EMISIJ ONESNAŽEVAL IN HRUPA ZARADI PROMETA

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
1.15	Uvedba izposoje električnih vozil za domačine in turiste	MOK, dobavitelji električne energije	2015–2016	<p>DELNO</p> <p>2018: 1 električni avtobus</p> <p>2019: Poslovalnica Beel na Carpacciovem trgu v Kopru, izposojevalnica električnih koles in električne rolke</p> <p>2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projekt MULTI –E: nabava 3-eh električnih vozil Kurjerce in 3-eh e-avtobusov z novimi linijami, sofinanciran iz EKO sklada <p>V načrtu še do konec leta 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> - souporaba električnih koles (102), - električna vozila na klic, - število točk za izposajo koles 17 in - povezava z električnim avtobusom med Koprom in Trstom.
1.16	Preveritev zagotovitve zadostne kapacitete distribucijskega omrežja z električno energijo za priključevanje tovornih ladij na električno	MOK, SODO, dobavitelji električne energije, Luka	2016	<p>NE.</p> <p>Procentualno je zaenkrat 0 % ladij, ki priplujejo v Luko Koper in ki bi imele možnost priklopa na el. energijo. Zaenkrat je v svetovnem merilu takšnih ladij 5 %. Razvoj ladij gre v smer možnosti priključevanja na elektriko (vir: Luka Koper).</p>

	omrežje v času priveza v Luki Koper	Koper, Elektro Slovenija		<p>Luka Koper trenutno nima ustrezne infrastrukture (RTP 110 kV), s katero bi lahko ladje napajala z električno energijo v času ko so privezane v pristanišču. Luka Koper izvaja aktivnosti za izgradnjo 110 kV priključnega voda in 110/20 kV razdelilno transformatorske postaje. V letu 2020 bosta Luka Koper in Elektro Slovenija podpisali sporazum o izgradnji, sofinanciranju in delitvi vlaganj v RTP 110/20 kV in priključni vod. Po podpisu sporazuma sledijo postopki za umeščanje elektroenergetskih objektov v prostor (vir: Luka Koper).</p> <p>Strategija na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji omenja možnost polnjenja ladij z UZP tudi v Luki Koper in sicer do leta 2025, sočasno z vzpostavitvijo sistema napajanja ladij na privezih z električno energijo (NEPN, 2020).</p>
1.17	Identifikacija in izvedba aktivnih in pasivnih protihrupnih ukrepov na kritičnih točkah obremenjenosti s hrupom zaradi prometa	MOK, povzročitelji hrupa	2015–2020	<p>DELNO</p> <p>Identifikacija protihrupnih ukrepov v okviru Študije, katere namen je določitev ukrepov za dodatno zaščito bivalnih prostorov pred hrupom zaradi razširitve Bertoške vpadnice v štiripasovnico (Šalaja N. s sod., 2019).</p>

5.2. PREGLED STRATEŠKEGA CILJA 2: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI BIVALNEGA OKOLJA V MESTNI OBČINI KOPER

Mestna občina Koper se vedno bolj uveljavlja kot turistična občina, ravno tako pa povečan delež starostnikov predstavlja povečano ranljivost za okoljske obremenitve. Namen strateškega cilja je izboljšati kakovost bivanja v mestni občini Koper, kar pomeni predvsem zagotoviti čist zrak, zadostne količine pitne vode, zdravo hrano in zdrave ter udobne bivalne pogoje.

SISTEMSKI UKREPI ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI BIVALNEGA OKOLJA V MESTNI OBČINI KOPER

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
2.1	Mednarodno sodelovanje izmenjave podatkov onesnaženja zraka (Italija)	MOK, NIJZ	2015–2020	NE
2.2	Izdelava študije prisotnosti težkih kovin v tleh, rastlinah, živalih in človeku, z določitvijo virov in stopnje ogroženosti	MOK, NIJZ	2015–2016	DELNO Onesnaženost zraka z ultra-finimi delci in ocena možnih vplivov na zdravje zaradi ognjemetov - V3.1642 - 1. 10. 2016–30. 9. 2017 <u>Ugotovitve:</u> pridobljeni rezultati so nakazali povezavo med večjo številčno koncentracijo UFD v zraku in ognjemeti. Posledično to pomeni tudi večjo možnost izpostavljenosti prebivalcev UFD zaradi ognjemetov (Farkaš-Lainščak J. s sod., 2017, NIJZ). Standardi kakovosti tal v povezavi s prehajanjem potencialno strupenih snovi v prehranjevalno verigo - V4-1648 - 1.10.2015 – 30.9.2018. <u>Ugotovitve:</u> V slovenskih trgovinah je bilo v obdobju 2011 – 2016 analiziranih približno 3000 vzorcev hrane in 2500 vzorcev

				<p>ustekleničene vode. Analizirala sta se toksična elementa svinec in kadmij ter opravljena je bila ocena kronične prehranske izpostavljenosti za oba elementa. Vnos svinca in kadmija je največja preko žitaric in sadja za vse starostne skupine. Najbolj izpostavljeni so otroci, saj sta oba obravnavana elementa presegala priporočeno zdravstveno vrednost v prehrani za otroke (Kirinčič S. s sod., 2019).</p> <p>Primerjava zelenjave pridelane v slovenski Istri, Celju in Evropi je pokazala, da so koncentracije niklja (Ni) v zelenjavi iz slovenske Istre štirikrat večje kot v Celju, vendar manjše kot je evropsko povprečje. Zaradi uživanja zelenjave pridelane v slovenski Istri ne vnašamo v telo več Ni, kot bi ga z uživanjem povprečne zelenjave z evropskega trga, kar je potrebno upoštevati pri postavitvi standardov kakovosti za Ni za kmetijska tla (Grčman H. s sod., 2019).</p>
2.3	Opredeliti, kategorizirati, oceniti stanje in predlagati zavarovanje mestnih in primestnih zelenih površin (parki in drevoredi)	MOK	2015	NE
2.4.	Ozaveščanje prebivalstva o pomenu ločevanja odpadkov in nakupovanju lokalne hrane	MOK, Marjetica Koper, javne izobraževalne ustanove in šolski zavodi	2015–2020	<p>DA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na svetovnem spletu so podana navodila za ločevanje odpadkov z brošurami https://abecednik.marjeticakoper.si/. - Redno obveščanje na spletnih straneh Marjetice Koper. - Pisno obveščanje uporabnikov o akcijah zbiranja nevarnih odpadkov zelenega reza, pošiljanje dopisnic za odvoz kosovnih odpadkov.

			<p>- Sept. 2019: izvajanje dveh testnih projektov: »Marjetkomobil« in »Ločuj z nami v pižami«.</p> <p>Ločujte z nami v pižami: Namen projekta je bilo z individualnim pristopom ugotoviti specifične potrebe uporabnika v sodelovanju z upraviteljem bloka, hišnim svetom in prebivalci. Skozi razgovore smo evidentirali težave in skušali najti ustrezne rešitve, s ciljem povečanja deleža ločeno zbranih odpadkov in predvsem zmanjšanja deleža mešanih komunalnih odpadkov.</p> <p>Marjetkomobil: V testnem obdobju smo projekt »Ločuj z nami v pižami« dopolnili še z mobilno terensko akcijo s promocijskim vozilom »Marjetkomobil«. Vozilo se je v ta namen opremilo za promoviranje ločenega zbiranja odpadkov. Na ta način smo želeli neposredno na terenu uporabnikom približati svoje storitve ter jih preko izobraževalno – informacijskih vsebin spodbuditi k intenzivnejšemu ločevanju odpadkov.</p> <p>- Evropski teden zmanjšanja odpadkov, na mestni tržnici Koper so z OŠ Šmarje ustvarjali izdelke s ponovno uporabo tekstila.</p> <p>- Izvedene so bile ozaveščevalne aktivnosti v vrtcih in šolah.</p> <p>2020 – zbiranje azbestnih odpadkov v mestnem jedru</p>
--	--	--	---

OPERATIVNI CILJ 2.1. POVEČANJE DELEŽA OVE V RABI KONČNE ENERGIJE NA 25 % DO LETA 2022

Za uresničitev operativnega cilja 2.1. »Povečanje deleža OVE v rabi končne energije na 25 % do leta 2022« se upoštevajo ukrepi, ki so navedeni v Lokalnem energetskega konceptu Mestne občine Koper (Boson d.o.o., 2013), ki ga je 19.12.2013 na seji potrdil občinski svet Mestne občine Koper.

OPERATIVNI CILJ 2.2. POVEČANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA 20 % DO LETA 2022

Za uresničitev operativnega cilja 2.2. »Povečanje energetske učinkovitosti za 20 % do leta 2022« se upoštevajo ukrepi, ki so navedeni v Lokalnem energetskega konceptu Mestne občine Koper (Boson d.o.o., 2013), ki ga je 19.12.2013 na seji potrdil občinski svet Mestne občine Koper.

OPERATIVNI CILJ 2.3. IZBOLJŠANJE IZDATNOSTI IN KAKOVOSTI VIROV PITNE VODE

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
2.5	Spodbujanje rabe deževnice: demonstracijski prikaz uporaba deževnice v javnih objektih za splakovanje WC-jev in zalivanje zelenih površin (1 javni objekt)	MOK	2016	NE
2.6	Preveritev obuditev starih vaških vodnjakov kot rezervni vodni vir oz. vir vode za uporabo, ki ni	Rižanski vodovod, MOK, ZVKDS	2015	NE

	namenjena prehrani ljudi in živali			
2.7	Sanacija nezakonitih deponij na VVO	Marjetica Koper, MOK, Rižanski vodovod	2015–2020	DELNO 2018 - Sanacija divjih odlagališč je bila izvedena, vendar ni znano ali tudi na VVO. Posegi se izvajajo na osnovi ugotovitvenega ogleda inšpekcijskih služb MOK. Akcije z namenom sanacije nezakonitih deponij na VVO ni bilo.
2.8	Poostren nadzor nad nezakonitimi deponijami na vodovarstvenih območjih	MOK, Inšpekcijske službe	2015–2020	NE
2.9	Ozaveščanje ljudi o pomembnosti izgradnje MČN na območjih, kjer ni predvidena izgradnja javnega kanalizacijskega omrežja	Marjetica Koper, MOK	2015–2020	DELNO. Ozaveščanje poteka s svetovanjem predvsem preko telefonskih pogovorov, ko se ljudje obrnejo na JP Marjetica Koper z vprašanji o izgradnji MKČN. Drugo javno ozaveščanje, kot so zgibanke, spletne strani, družbeni kanali ipd. se ne izvaja.
2.10	Subvencioniranje izgradnje MČN	Marjetica Koper, MOK	2015–2020	DELNO. Po veljavnem odloku iz leta 2018 višina subvencije znaša 40 % upravičenih stroškov oziroma največ 1.500 EUR za en stanovanjski objekt. V letu 2020 je v pripravi novelacija odloka o sofinanciranju izgradnje MKČN, ki pa še ni sprejet.

OPERATIVNI CILJ 2.4. Izboljšanje okoljskih pogojev za zdravo življenje

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
2.11	Izvajanje učinkovitega nadzora nad uporabo tributilkositrovimi (TBT) spojinami v marinah	MOK, Inšpekcijske službe	2015–2020	NE Ni informacije, da bi se izvajal nadzor s čim so barvana plovila.
2.12	Vzpostavitev stalnega merilnega mesta za kakovost zraka	MOK, NIJZ	2015–2020	NE. V Kopru je ena stalna merilna postaja (SMP) na Markovcu (približno 1,8 km zračne linije od Luke Koper), dostopno na okolje.info (ARSO), kjer so podane vrednosti emisij v zrak (NO ₂ , O ₃ , PM ₁₀). Mnenje predstavnikov NIJZ je, da ta postaja ne more biti reprezentativna za širše urbano območje. Želja je po še eni merilni napravi. Število, namen in tip merilne postaje določata Uredba o kakovosti zunanega zraka in Pravilnik o ocenjevanju kakovosti zunanega zraka. Postavitev mobilne naprave načrtuje tudi ARSO. Drugih merilnih postaj zaenkrat ni. 2018 - vzdrževanje in prevzem podatkov iz merilnih sistemov Libelium ter za vzdrževanje ekoloških in meteoroloških podatkov iz merilne postaje Markovec.
2.13	Povečanje zelenih površin mesta Koper in večjih primestnih naselji	MOK	2015–2020	DELNO (ta točka bo vidna po sprejetju OPN) 2016 - V okviru projekta »Ozelenitev Ljubljanske ulice in mestnih vpadnic« je MOK izvedla investicijo »Zasaditev Ljubljanske ulice«.

				<p>2017-2018 - Dodatna ozelenitev obstoječih prometnih koridorjev ob pešpotah na Piranski cesti in pešpoti v parku ob Semedelski.</p> <p>2018 - Projekt MEDS GARDEN želi prispevati k ohranjanju, varstvu, obnavljanju in razvoju naravne in kulturne dediščine. MOK kot projektni partner v projektu sodeluje z ureditvijo dveh tipičnih Mediteranskih vrtov. Izbrani sta bili dve popolnoma različni okolji (urbano in ruralno) in sicer – Medoviti mediteranski vrt v Borštu in Zeliščni mediteranski vrt v Bertokih. V lanskem letu smo izvedli uradne otvoritve obeh vrtov. Namen vrtov je promocija in ohranitev tipičnih mediteranskih rastlin v urbanem ali ruralnem okolju Mediterana ter spodbujanje lokalnih prebivalcev k urejanju mediteranskih vrtov doma.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ureditev mestnega parka Koper, - ozelenitev kolesarske in pešpoti ob vzhodni ankaranski cesti in - ozelenitev potniškega terminala. <p>2019</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izvedena je bila ozelenitev pešpoti in kolesarske na Ankaranski cesti in - ozelenitev ob mandraču v Semedeli.
2.14	Izvedba zelenih streh in ozelenitev fasad na javnem objektu (2 objekta).	MOK	2015–2020	NE
2.15	Zagotovitev površin z ustrežno kakovostjo tal za pridelavo hrane v mestnem okolju.	MOK	2016–2020	NE

2.16	Zasaditev zelene bariere okoli Luke Koper	MOK, Luka Koper	2016	<p>NE</p> <p>Izvedena je bila študija z namenom določitve ukrepov za dodatno zaščito bivalnih prostorov pred hrupom zaradi razširitve Bertoške vpadnice v štiripasovnico, ki jo je izdelalo podjetje Epi Spectrum leta 2019.</p> <p>Luka Koper (iz Strateške usmeritve razvoja na okoljskem področju do 2030): V primeru, da na samem viru ne bo mogoče zmanjšati ravni hrupa, je možna postavitve protihrupnih ograj (primer je pristanišče Vuosaaari (Helsinki), ki je postavilo 1 km dolgo in 10 metrov visoko betonsko pregrado, v pristanišču Muuga je protihrupno zaščito okrog tirov financirala državna železnica). V sklopu DPN Luke Koper je predvidena izvedba protihrupne bariere višine vsaj 12 m in dolžine 1300 m proti območju Ankarana. Rešitev je bila potrjena v sklopu DPN, ob izgradnji III. pomola.</p> <p>Izvedla se je protihrupna zaščita na strojnici skladišča 5 (vir: https://www.zivetispristaniscem.si, Trajnostno poročilo, 2018).</p> <p>2019 – MOK in Luka Koper sta se dogovorila za letno subvencioniranje v Sklad za izvedbo ukrepov zmanjšanje hrupa in ozelenitve v centru (bližnjih) Kopra. MOK bo vsako leto izvedel razpis za nepovratna sredstva, kjer so upravičeni stroški menjava oken, fasad, ozelenitev, postavitve zvočnih, zelenih pregrad ipd.).</p> <p>Leta 2019 je bila izvedena idejna rešitev zvočne zelene pregrade (Draft d.o.o. studio za arhitekturo, oblikovanje, projektiranje in inženiring).</p>
2.17	Organizacija ekološke tržnice	MOK, KGZ	2015–2020	<p>NE</p> <p>Organizacija ekološke tržnice ni bila posebej izvedena. So pa na osrednji tržnici v Kopru posamezne stojnice ekoloških kmetij.</p>

OPERATIVNI CILJ 2.5. ZMANJŠANJE KOLIČINE ODLOŽENIH ODPADKOV IN POVEČANJE DELEŽA LOČENO ZBRANIH FRAKCIJ

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
2.18	Preveriti možnost umestitve regionalnega Centra za ravnanja z odpadki na območju MOK.	MOK, Marjetica Koper	2015– 2016	DA. Preverila se je možnost umestitve RCERO na območju MOK, vendar realna postavitev ni mogoča. V letih od 2002 do 2006 je bil ustanovljen konzorcij za izvajanje skupnega projekta za gospodarjenje z odpadki na območju južne Primorske (GOJUP) v okviru katerega se je na Serminu v Mestni občini Koper izvedel le predobtežbeni nasip in plato za predvideno izgradnjo Centra za ravnanje z odpadki.
2.19	Sofinanciranje trgovine brez embalaže oz. s povratno embalažo	MOK	2016	NE
2.20	Sofinanciranje centra ponovne uporabe	MOK, Marjetica Koper	2015– 2020	NE
2.21	Sofinanciranje pralnih plen v vrtcih	MOK	2015– 2020	NE
2.22	Spodbujanje pitja vode iz javnega vodovoda – zmanjšanje porabe vode iz plastenk	MOK	2015– 2020	Ni podatka

2.23	Ureditev užitnih vrtov ob vrtcih in šolah	MOK, javni šolski zavodi	2015–2020	DELNO. 2018 - Projekt MEDS GARDEN , glej opis pod točko 2.13
------	---	--------------------------	-----------	--

5.3. PREGLED STRATEŠKEGA CILJA 3: ZAGOTAVLJANJE AKTIVNEGA VARSTVA NARAVE

Mestna občina Koper je nadpovprečno pokrita z Natura 2000 območji, naravnimi vrednotami in ekološko pomembnimi območji, ima pa le tri zavarovana območja narave, kjer se izvaja določeno upravljanje. Zaradi pomanjkanja aktivnega upravljanja z naravno dediščino prihaja ponekod do škodljivih vplivov turizma, razširjanja invazivnih vrst in ostalih nezaželenih posegov. Po drugi strani pa niso izkoriščene in predstavljene prednosti ohranjene in biotsko raznovrstne narave (npr. v turistični ponudbi).

SISTEMSKI UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE AKTIVNEGA VARSTVA NARAVE

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
3.1	Dvig ozaveščenosti prebivalstva in obiskovalcev o pomenu varstva narave	MOK, ZRSVN, upravljavci zavarovanih območij, javne izobraževalne ustanove in šolski zavodi	2015–2020	DELNO Skozi leta se izvajajo akcije za dvig ozaveščenosti prebivalstva. Ni znano ali se je povečalo to ozaveščanje med prebivalci MOK. 2015 – 2019 Uspešno je bil izveden razpis za dodelitev sredstev za sofinanciranje programov dela društev in drugih ustanov, katerih delovanje spodbuja promocijo varstva okolja v Mestni občini Koper. Sredstva so bila dodeljena društvom oziroma ustanovam.
3.2	Monitoring invazivnih vrst v MOK	MOK, ZRSVN, upravljavci zavarovanih območij	2016	DELNO Na območju NRŠZ so se v letu 2019 v okviru Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leto 2019 (Uradni list RS, št. 83/18) in skladno z Letnim programom dela Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2019, Uredbo EU št. 1143/2014 in strokovnim dokumentom Zavoda za varstvo narave (Dular M. s sod., 2018) izvedle sledeče aktivnosti:

				<ul style="list-style-type: none"> - odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst na podlagi predhodno opravljenega monitoringa in - izvajanje ukrepov za obvladovanje invazivne tujerodne sladkovodne vrste želve popisane sklednice (<i>Trachemys scripta</i>).
--	--	--	--	---

OPERATIVNI CILJ 3.1. ZAGOTAVLJANJE AKTIVNEGA VARSTVA NARAVE

Št.	Ukrep	Nosilci, partnerji, sodelujoči	Časovna izvedba	Opis izvedenega ukrepa DA / NE / DELNO
3.3	Vzpostavitev vsaj 3 novih zavarovanih območij narave na območju MOK	MOK, ZRSVN	2015–2020	NE
3.4	Rezervacija namenskih sredstev v proračunu za upravljanje z zavarovanimi območji	MOK,	2015–2020	NE
3.5	Izdelava študije trajnostnega turizma	MOK, ZRSVN	2015	DA Leta 2017 je bila izdelana Strategija razvoja in trženja turizma v Mestni občini Koper do leta 2025.
3.6	Ureditev sanitarij, parkirišč in ostale infrastrukture za obiskovalce osopske doline	MOK	2016	NE
3.7	Revitalizacija enega izmed degradiranih odsekov vodotokov in sprejetje podrobnih načrtov upravljanja	MOK, ZRSVN, ARSO	2018–2020	NE

3.8	Ureditev izpustov meteornih in odpadnih voda v območje Naravnega rezervata Škocjanski zatok in njegove pritoke	MOK, Marjetica Koper, upravljavec Naravnega rezervata Škocjanski zatok (DOPPS)	2016	DELNO. Velja stara ureditev območja. Območje še ni opremljeno z javnim kanalizacijskim sistemom (Istrska in Pobeška cesta), objekti imajo obstoječe pretočne greznice.
3.9	Svetlobni napisi v neposredni okolici Naravnega rezervata Škocjanski zatok se odstranijo oz. se ponoči ne osvetlujejo in v smeri rezervata ne vzpostavljajo novi	MOK, upravljavci napisov, upravljavec NR Škocjanski zatok (DOPPS)	2016	DELNO Luka Koper (vir: Strateške usmeritve razvoja na okoljskem področju do 2030) : Vsa svetila v pristanišču bodo usmerjena navzdol, kar pomeni minimalno svetlobno onesnaženje. V pristanišču pa se sprotno prilagajamo tudi glede vrste svetil in spremljamo razvoj novih tehnologij (npr. uporaba LED svetil). Na nekaterih lokacijah že imamo zagotovljeno LED razsvetljavo (npr. ob deponiji premoga, na parkirišču pred upravno stavbo, na Kontejnerskem terminalu). V sklopu projekta zmanjševanja svetlobnega onesnaženja smo zmanjšali število svetlobnih teles, kjer je bilo to tehnično in operativno mogoče (npr. ob celotni ograji okrog pristanišča), ter uredili sistem ločenega izklapljanja posameznih segmentov razsvetljave.

6. VIRI IN LITERATURA

- Cvejić Rozalija, Glavan Matjaž, Honzak Luka, Jukić Miha, Klančnik Katja, Kompare Karin, Papež Jože, Habjan Štolfa Brigita, Štor Patricija, Tratnik Matjaž, Trdan Štefan, Vodopivec Polonca, Pintar Marina. Prilaganje kmetijstva na vplive podnebnih sprememb v Vipavski dolini. V: Zbornik referatov. 28. Mišičev vodarski dan 2017, Maribor, 06. december. Maribor: Vodnogospodarski biro, 2017. Str. 202-208, ilustr. Mišičev vodarski dan. ISSN 1318-2226. [COBISS.SI-ID [8888441](#)]
- Dular Mirjam, Tomažič Mojca, Turk Robert in Košar Starič Tanja. Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), Poročilo o izvrševanju letenega programa dea Zavoda RS za varstvo narave za leto 2018.
- Farkaš-Lainščak Jerneja, Golja Viviana, Šömen Joksić Agnes, Kukec Andreja, Rejc Tanja, Lešnik Uroš, Gobec Matevž, Lukan Benjamin, Bertalanič Renato, Eržen Ivan. Onesnaženost zraka z ultra-finimi delci in ocena možnih vplivov na zdravje zaradi ognjemetov : poročilo o izvedenem ciljnem raziskovalnem projektu (V3-1642). Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2017. 33 str., ilustr. : tabele.
- Grčman Helena, Marenče Barbič, Irma Kirinčič, Stanislava, Zupan Marko. Vsebnosti niklja (Ni) v zelenjavi in zeliščih pridelanih na območju slovenske Istre z večjo naravno koncentracijo Ni v tleh = Nickel content in vegetables and herbs produced in Slovenian Istria with geogenic higher nickel content in soil. V: ČEH, Barbara (ur.), et al. Novi izzivi v agronomiji 2019 = New challenges in agronomy 2019 : zbornik simpozija = proceedings of symposium : Laško, [31. januar in 1. februar] 2019. Ljubljana: Slovensko agronomsko društvo: = Slovenian Society of Agronomy, 2019. Str. 202-207, ilustr. ISBN 978-961-94613-0-3. [COBISS.SI-ID [9158777](#)] http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/zakljucno_porocilo-v3-1642.pdf. [COBISS.SI-ID [4126949](#)]
- Kirinčič Stanislava, Šömen Joksić Agnes, Zupan Marko, Ivanoš Jerica, Rep Pija, Rotter Ester, Ivartnik Matej, Grčman Helena. Lead and cadmium in foods/drinking water from Slovenian market/taps: Estimation of overall chronic dietary exposure and health risks. Food additives & contaminants. Part A., Chemistry, analysis, control, exposure & risk assessment. 2019, vol. 36, no. 10, str. 1522-1537. ISSN 1944-0049. DOI: [10.1080/19440049.2019.1628355](https://doi.org/10.1080/19440049.2019.1628355). [COBISS.SI-ID [9290361](#)], [JCR, SNIP, WoS do 15. 12. 2019: št. citatov (TC): 1, čistih citatov (CI): 1, [Scopus](#) do 29. 3. 2020: št. citatov (TC): 1, čistih citatov (CI): 1]
- Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017 – 2021 (NUMO). Uradni list Republike Slovenije št. 41, z dne 28. 7. 2017.
- NEPN, Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije, dne 28. 2. 2020, številka upravne zadeve: 35400-18/2019/22, Vlada Republike Slovenije.
- Šalaja Nataša, Borut Mozetič, Bojana Lipej, Bia Rakar in Daša Stavber. Polletno poročilo o delu Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2019. Škocjanski zatok, avgust 2019.
- Šuklje Erjavec Ina (avtor, ilustrator), Kozamernik Jana (avtor, fotograf, ilustrator), Balant Mojca (avtor, ilustrator), Nikšič Matej (avtor, ilustrator), Jerman Zala (urednik, ilustrator, fotograf), Peršak Cvar Simona (urednik, fotograf), Červek Jernej (urednik), Bartol Blanka (urednik,

fotograf). Zeleni sistem v mestih in naseljih : usmerjanje razvoja zelenih površin : priročnik. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja, 2020. 93 str., ilustr. Državni prostorski red. ISBN 978-961-6276-48-1. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-red/zeleni-sistem.pdf>. [COBISS.SI-ID [303194880](#)]

Vovk Korže, Ana, Kokot, Mojca. Medsektorski ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam z ekoremedijacijami : znanstveni sestanek. Maribor: Filozofska fakulteta, Mednarodni center za ekoremediacije, 2012. 59 f., ilustr. [COBISS.SI-ID [20020744](#)]